SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (peti senat)

z dne 25. oktobra 2005*

V zadevi T-38/02,

Groupe Danone, s sedežem v Parizu (Francija), ki jo zastopata A. Winckler in M. Waha, odvetnika,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata A. Bouquet in W. Wils, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožena stranka,

katere predmet je predlog za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2003/569/ES z dne 5. decembra 2001 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES (zadeva IV/37.614/F3 PO/Interbrew in Alken-Maes, UL 2003, L 200, str. 1), podredno pa predlog za zmanjšanje globe, naložene tožeči stranki po členu 2 navedene odločbe,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (peti senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik, E. Martins Ribeiro in K. Jürimäe, sodnici,

sodni tajnik: J. Plingers, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. decembra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

1 Uredba Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prva uredba o izvajanju členov [81] in [82] (UL 1962, 17, str. 204), v členu 15(2) določa:

„Komisija lahko podjetjem ali podjetniškim združenjem z odločbo naloži globo od 1000 do 1.000.000 [eurov] ali višjo vsoto, ki pa ne presega 10 % prometa

v predhodnem poslovnem letu vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, kadar namerno ali iz malomarnosti:

a) kršijo člen [81](1) ali člen [82] Pogodbe; ali

b) ne izpolnjujejo katere koli obveznosti, naložene v skladu s členom 8(1) [Uredbe].

Pri določanju višine globe se upoštevata teža in trajanje kršitve.“

2 Smernice za izračun glob, naloženih na podlagi člena 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL 1998, C 9, str. 3, v nadaljevanju: smernice), določajo metodologijo, ki se uporablja za izračun zneska teh glob, ki „temelji na določitvi osnovnega zneska, ki se poviša ob upoštevanju oteževalnih okoliščin in zmanjša ob upoštevanju olajševalnih okoliščin“ (smernice, drugi pododstavek). Po istih smernicah se „ta osnovni znesek določi glede na težo in trajanje kršitve, edini merili iz člena 15, odstavka 2, Uredbe št. 17“ (smernice, točka 1).

3 Obvestilo Komisije o nenalaganju ali zmanjševanju glob v primeru kartelov (UL 1996, C 207, str. 4, v nadaljevanju: obvestilo o ugodni obravnavi) „opredeljuje pogoje, pod katerimi so lahko podjetja, ki sodelujejo s Komisijo med njeno preiskavo nekega kartela, oproščena plačila globe ali so lahko upravičena do zmanjšanja globe, ki bi jo sicer morala plačati“ (točka A 3 Obvestila).

4 Točka D obvestila o ugodni obravnavi tako določa:

„D. Znatno zmanjšanje zneska globe

1. Če podjetje sodeluje, ne da bi bili izpolnjeni pogoji iz [točk] B in C, je upravičeno do od 10 do 50 % zmanjšanja zneska globe, ki bi mu bila naložena, če ne bi sodelovalo.

2. To se lahko primeroma zgodi, če:

— podjetje Komisiji, preden je poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, posreduje informacije, dokumente ali druge dokaze, ki potrjujejo obstoj storjene kršitve,

— podjetje po tem, ko prejme obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, obvesti Komisijo, da ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, na katerega Komisija opira svoje obtožbe.“

Dejansko stanje

5 V kritičnem času sta bili družbi Interbrew NV (v nadaljevanju: Interbrew) in Brouwerijen Alken-Maes NV (v nadaljevanju: Alken-Maes) prva oziroma druga največja družba na belgijskem trgu piva. Alken-Maes je bil odvisna družba skupine Danone SA (v nadaljevanju: tožeča stranka), ki je prek odvisne družbe Brasseries Kronenbourg SA (v nadaljevanju: Kronenbourg) poslovala tudi na francoskem trgu piva. Leta 2000 je tožeča stranka prenehala s poslovanjem na področju piva.

6 Komisija je leta 1999 v zadevi IV/37.614/F3 začela preiskavo v zvezi z morebitnimi kršitvami pravil Skupnosti o konkurenci v belgijskem pivovarskem sektorju.

7 Komisija je 29. septembra 2000 v okviru navedene preiskave izvedla postopek in izdala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah zoper tožečo stranko ter družbe Interbrew, Alken-Maes, NV Brouwerij Haacht (v nadaljevanju: Haacht) in NV Brouwerij Martens (v nadaljevanju: Martens). Postopek, uveden zoper tožečo stranko, in obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki ji je bilo izdano, sta zadevala njeno domnevno vpletenost v tako imenovani kartel „Interbrew-Alken-Maes“ na belgijskem trgu piva.

8 Komisija je 5. decembra 2001 izdala Odločbo 2003/569/ES o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES (zadeva IV/37.614/F3 PO/Interbrew in Alken-Maes, UL 2003, L 200, str. 1), ki je zadevala tožečo stranko ter družbe Interbrew, Alken-Maes, Haacht in Martens (v nadaljevanju: izpodbijana odločba).

9 Izpodbijana odločba ugotavlja različni kršitvi pravil o konkurenci, in sicer zapleteno mrežo sporazumov in/ali usklajenih ravnanj na področju prodaje piva v Belgiji

(v nadaljevanju: kartel Interbrew/Alken-Maes) in usklajena ravnanja na področju prodaje piva pod znamko distributerja. Izpodbijana odločba ugotavlja, da so tožeča stranka, Interbrew in Alken-Maes sodelovale pri prvi kršitvi, medtem ko so Interbrew, Alken-Maes, Haacht in Martens sodelovale pri drugi.

10 Čeprav je bila tožeča stranka v kritičnem času matična družba Alken-Maes, izpodbijana odločba ugotavlja le eno kršitev z njene strani. Tožeča stranka je bila, ob upoštevanju njene dejavne vloge pri kartelu Interbrew/Alken-Maes, spoznana za odgovorno zaradi svoje udeležbe in tudi udeležbe Alken-Maes pri navedenem kartelu. Nasprotno pa je Komisija menila, da tožeči stranki ni bilo mogoče pripisati odgovornosti za sodelovanje njene odvisne družbe pri usklajenem ravnanju na področju prodaje piva pod znamko distributerja, saj ni bila vpletena v ta kartel.

11 Pri kršitvi, očitani tožeči stranki, gre za sodelovanje, neposredno in prek odvisne družbe Alken-Maes, pri zapleteni mreži sporazumov in/ali usklajenih ravnanj, ki so zadevala splošni dogovor o nenapadanju, cenah in popustih na področju trgovine na drobno, o delitvi strank v sektorju „hoteli, restavracije, bari“ (v nadaljevanju: horeba), vključno s tako imenovanimi „nacionalnimi“ strankami, o omejitvi naložb in oglaševanju na trgu horeba, novi cenovni strukturi za sektor horeba in trgovini na drobno ter izmenjavi podatkov o prodaji v sektorju horeba in trgovini na drobno.

12 Izpodbijana odločba ugotavlja, da je navedena kršitev trajala od 28. januarja 1993 do 28. januarja 1998.

13 Komisija je glede na oceno, da ji vsi podatki omogočajo zaključek, da je kršitev prenehala, menila da zadevnih družb ni treba zavezati k prenehanju kršitve po členu 3 Uredbe št. 17.

14 Nasprotno pa je Komisija menila, da je treba po členu 15(2) Uredbe št. 17 družbi Interbrew in tožeči stranki naložiti globo zaradi njunega sodelovanja pri kartelu Interbrew/Alken-Maes.

15 V zvezi s tem je Komisija v izpodbijani odločbi navedla, da so vse udeleženke kartela Interbrew/Alken-Maes namerno storile obravnavano kršitev.

16 Komisija je za izračun zneska globe v izpodbijani odločbi sledila metodologiji, opredeljeni v smernicah in obvestilu o ugodni obravnavi.

17 Izrek izpodbijane odločbe se glasi:

„Člen 1

[Interbrew], [Alken-Maes] in [tožeča stranka] so kršile člen 81(1) [ES], in sicer s sodelovanjem v zapleteni mreži sporazumov in/ali usklajenih ravnanjih, ki zadevajo splošni dogovor o nenapadanju, o cenah in o oglaševanju na področju trgovine na drobno, o delitvi strank v sektorju horeba (vključujoč horebo, ‚klasično' in nacionalne stranke), o omejitvi naložb in oglaševanja na trgu horeba, o novi cenovni strukturi v sektorju horeba in trgovini na drobno ter o izmenjavi podatkov o prodaji v sektorju horeba in trgovini na drobno, in to v obdobju od 28. januarja 1993 do 28. januarja 1998.

Člen 2

[Interbrewu] in [tožeči stranki] se zaradi kršitev, ugotovljenih v členu 1, naložijo naslednje globe:

a) [Interbrew]: globa 45,675 milijona eurov;

b) [tožeči stranki]: globa 44,043 milijona eurov.

[…]“

Postopek in predlogi strank

18 Tožeča stranka je to tožbo 22. februarja 2002 vložila v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje.

19 Po poročilu sodnika poročevalca se je Sodišče prve stopnje (peti senat) odločilo opraviti ustni postopek. Sodišče prve stopnje je v skladu s členom 64 Poslovnika stranke povabilo k predložitvi določenih dokumentov in k odgovoru na nekatera pisna vprašanja. Stranke so te zahteve izpolnile v roku, določenem za to.

20 Tožeča stranka je z dopisom z dne 30. novembra 2004 Sodišče prve stopnje zaprosila, naj spisu pridruži tudi Odločbo Komisije z dne 29. septembra 2004 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES (zadeva COMP/C.37750/B2 – Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken), vročeno pod številko C(2004) 3597 konč. (v nadaljevanju: odločba Kronenbourg/Heineken), in naj z ukrepom procesnega vodstva iz člena 64(4) Poslovnika pozove Komisijo, naj se pred obravnavo ali po njej izjavi o rezultatih svoje preiskave glede morebitne zlorabe prevladujočega položaja s strani družbe Interbrew na belgijskem trgu piva.

21 Sodišče prve stopnje je s sklepom z dne 3. decembra 2004 v spis vključilo navedeni dopis in Komisijo obvestilo, da je pozvana, da med obravnavo predstavi svoja stališča o prošnji tožeče stranke, naj se odločba Kronenbourg/Heineken pridruži spisu. Prav tako je zavrnilo prošnjo za ukrep procesnega vodstva, prek katerega naj bi se Komisija izjavila o rezultatih svoje preiskave o morebitni zlorabi prevladujočega položaja s strani družbe Interbrew na belgijskem trgu piva.

22 Stranke so na javni obravnavi 8. decembra 2004 predstavile ustne navedbe in odgovore na ustna vprašanja Sodišča prve stopnje. Komisija je na obravnavi navedla, da je nasprotuje prošnji tožeče stranke za pridružitev odločbe Kronenbourg/Heineken v spis, kar je bilo storjeno na podlagi sklepa Sodišča prve stopnje.

23 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga:

— naj v skladu s členom 230 ES izpodbijano odločbo razglasi za nično, podredno pa, naj v skladu s členom 229 ES zniža naloženo globo iz člena 2 navedene odločbe;

— naj Komisiji naloži plačilo stroškov.

24 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga:

— naj zavrne tožbo;

— naj tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravno stanje

25 Tožeča stranka v utemeljitev tožbe navaja osem razlogov. Dva razloga, ki se uveljavljata primarno, merita na razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, nanašata pa se na kršitev pravice do obrambe in načela dobrega upravljanja (prvi razlog) ter kršitve obveznosti obrazložitve (drugi razlog). Šest ostalih razlogov, ki se uveljavljajo podredno, zadeva zmanjšanje zneska naložene globe. Temeljijo pa na napačni presoji teže kršitve z vidika določanja izhodiščnega zneska globe v nasprotju z načelom sorazmernosti, enakosti obravnave in prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari – *ne bis in idem* (tretji razlog), napačni presoji trajanja kršitve (četrti razlog), neutemeljenost oteževalne okoliščine prisiljenja družbe Interbrew (peti razlog), neutemeljeno upoštevanje oteževalne okoliščine ponovne kršitve s strani tožeče stranke (šesti razlog), nezadostno upoštevanje olajševalnih okoliščin (sedmi razlog) ter napačno presojo obsega sodelovanja tožeče stranke v nasprotju z načelom enakosti obravnave in obvestila o ugodni obravnavi (osmi razlog).

A – *Predlogi za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe*

1. *Kršitev pravice do obrambe in načela dobrega upravljanja*

26 Ta razlog se deli na tri dele. V prvem delu tožeča stranka navaja, da ni imela možnosti preučiti okoliščin, v katerih je bil pripravljen dokument, ki ga je Komisija uporabila zoper njo. V drugem delu navaja, da ji Komisija ni dovolila, da se pred izdajo izpodbijane odločbe seznani s podatki, ki so bili upoštevani pri izračunu globe. Končno pa tožeča stranka v tretjem delu navaja, da je nedokumentiranost sestankov med Komisijo in družbo Interbrew ter zavrnitev Komisije, da bi ji posredovala odgovor Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ne le kršitev pravice do obrambe, ampak tudi kršitev načela dobrega upravljanja.

a) Prvi del, ki se opira na to, da tožeča stranka ni imela možnosti preučiti okoliščin, v katerih je bil pripravljen dokument, ki ga je Komisija uporabila zoper njo

Trditve strank

27 Tožeča stranka navaja, da bi bilo treba izpodbijano odločbo razglasiti za nično zato, ker ni imela možnosti komentirati in izpodbijati izvlečka dokumenta, ki ga je Komisija pred tem skopirala pri družbi Heineken NV (v nadaljevanju: Heineken) v okviru povezane preiskave na Nizozemskem (v nadaljevanju: dokument Heineken). Komisija naj bi se na ta dokument sklicevala v točki 55 izpodbijane odločbe, in sicer za utemeljitev zaključka, da je tožeča stranka pritiskala na Interbrew, s tem da ji je grozila s sankcijami na francoskem trgu, da bi jo prisilila k

razširitvi področja uporabe kartela. Drugi podatki, ki so bili upoštevani pri tem zaključku in naj bi bili navedeni v uvodni navedbi 54 izpodbijane odločbe, naj bi bili omejeni na enostranske izjave družbe Interbrew.

28 Tožeča stranka priznava, da je dokument Heineken naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in da se je z njim seznanila pri pregledu spisa. Vendar pa naj bi se Komisija v izpodbijani odločbi zadovoljila s tem, da je navedla kraj in okoliščine pridobitve dokumenta Heineken ter tako brez drugih formalnosti dala verodostojnost temu dokumentu, tožeči stranki pa naj tudi ne bi dala možnosti preučiti okoliščin, v katerih je bil sestavljen.

29 Tako tožeča stranka naj ne bi imela dostopa do dopisov ali internih zabeležk, ki so bili sestavljeni pred njim ali po njem, kolikor ti niso del spisa. V spis naj ne bi bil vključen noben dokaz v zvezi s tem dokumentom, ki bi lahko bil zbran med preiskavo na Nizozemskem, in to kljub zahtevi tožeče stranke. Morebitni komentarji družb Heineken in Interbrew glede vsebine navedenega dokumenta naj prav tako ne bi bili vključeni v spis. Poleg tega naj korespondenca med Komisijo in Heineken glede zaupnosti dokumenta Heineken, ki jo je posredovala Komisija, ne bi vsebovala nobene dodatne informacije niti naj ne bi izkazovala, da je Komisija imela zadostne podatke za razlago tega dokumenta.

30 Tožeča stranka ima v zvezi s tem dva alternativna očitka. Ti podatki za razlago so, ali obstajali in niso bili vključeni v spis ter dostop do tega ni bil ustrezen in je pomenil kršitev pravice do obrambe ali pa niso obstajali in je bilo na Komisiji, da v skladu s svojo dolžnostjo, da preišče tudi vse, kar gre tožeči stranki v prid, preveri verodostojnost informacij iz dokumenta Heineken, s tem da razišče okoliščine, v katerih je bil sestavljen.

31 Tožeča stranka navaja, da bi, če bi poznala identiteto avtorja in okoliščine izdelave dokumenta Heineken, to lahko pripeljalo do drugačnega izida upravnega postopka, saj bi morda lahko dokazala neverodostojnost ali neresničnost vsebine navedenega dokumenta. V takem primeru naj posamične izjave družbe Interbrew ne bi mogle zadostovati za dokazovanje domnevne prisile nad njo. Prišlo naj bi torej do kršitve pravice do obrambe v skladu s sodno prakso Sodišča prve stopnje (sodba Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, imenovana „Cement“, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točka 247).

32 Komisija navaja, da je tožeča stranka imela dostop do dokumenta Heineken, katerega „okoliščine“ je lahko popolnoma spoznala, in da se med upravnim postopkom tudi nikoli ni sklicevala na kršitev pravice do obrambe. Kakor koli dokument Heineken naj ne bi bil edini dokaz za prisilo, ki jo je tožeča stranka izvajala nad družbo Interbrew.

Presoja Sodišča prve stopnje

33 Po ustaljeni sodni praksi je namen dostopa do spisa v zadevah konkurence predvsem omogočiti naslovnikom obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, da se seznanijo z dokazi iz spisa Komisije, tako da se lahko na podlagi tega učinkovito izjavijo o zaključkih, do katerih je prišla Komisija v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 30. septembra 2003 v združenih zadevah Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, T-191/98 ter od T-212/98 do T-214/98, Recueil, str. II-3275, točka 334 in navedena sodna praksa). Dostop do spisa tako pomeni postopkovno garancijo za varstvo pravice do obrambe in še posebej za zagotovitev učinkovitega izvajanja pravice nekoga do tega, da se izjavi (glej zgoraj v točki 334 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji in navedeno sodno prakso).

34 Komisija mora torej podjetjem, ki so predmet postopka na podlagi člena 81(1) ES, omogočiti dostop do vseh obremenilnih in razbremenilnih dokumentov, ki jih je zbrala med preiskavo, razen poslovnih skrivnosti drugih podjetij, internih dokumentov institucije in drugih zaupnih dokumentov (glej zgoraj v točki 33 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 335 in navedena sodna praksa).

35 Če se izkaže, da se je Komisija v izpodbijani odločbi oprla na obremenilne dokumente, ki jih ni v preiskovalnem spisu, in o tem ni obvestila tožeče stranke, je treba navedene dokumente izločiti kot dokaze (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 25. oktobra 1983 v zadevi AEG proti Komisiji, 107/82, Recueil, str. 3151, točke od 24 do 30, zgoraj v točki 31 navedena sodba Cement, točka 382, in zgoraj v točki 33 navedena sodba Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 338).

36 Glede dokumentov, ki bi lahko vsebovali razbremenilne dokaze, je treba opozoriti na to, da če so navedeni dokumenti v preiskovalnem spisu Komisije, morebitna ugotovitev kršitve pravice do obrambe ni odvisna od načina ravnanja zadevnega podjetja med upravnim postopkom in od vprašanja, ali je bilo to podjetje dolžno zaprositi Komisijo, naj mu omogoči dostop do spisa ali naj mu posreduje določene dokumente (sodba Sodišča prve stopnje z dne 29. junija 1995 v zadevi Solvay proti Komisiji, T-30/91, Recueil, str. II-1775, točka 96, ter zgoraj v točki 33 navedena sodba Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 340).

37 Nasprotno pa mora tožeča stranka glede dokumentov, ki bi lahko vsebovali razbremenilne dokaze in niso v preiskovalnem spisu Komisije, instituciji predložiti izrecno zahtevo za dostop do teh dokumentov, opustitev takega ravnanja med upravnim postopkom pa učinkuje prekluzivno glede ničnostne tožbe, ki bi se morda vložila zoper dokončno odločbo (zgoraj v točki 31 navedena sodba Cement, točka 383, ter zgoraj v točki 33 navedena sodba Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 340).

38 Ob upoštevanju teh načel je treba presoditi utemeljenost očitkov tožeče stranke.

39 Najprej je treba opozoriti na to, da ni sporno, da je Komisija dokument Heineken pridobila med preiskavo na podlagi člena 14(3) Uredbe št. 17, in sicer v prostorih družbe Heineken na Nizozemskem 22. in 23. marca 2000 v okviru zadeve, ki je ločena od obravnavane. Komisija je nato 14. aprila 2000 v okviru upravnega postopka v zvezi z obravnavano zadevo in prek zahteve za informacije v skladu s členom 11 Uredbe št. 17 od družbe Heineken zahtevala, naj ji pošlje novo kopijo dokumenta, ki je bila vložen v spis.

40 Prav tako je treba opozoriti na to, da tožeča stranka priznava, da je dokument Heineken naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in da se je z njim seznanila, ko je imela dostop do spisa med upravnim postopkom. Za ta dokument je torej tožeča stranka dejansko izvršila svojo pravico do tega, da se izjavi.

41 Tožeča stranka kljub temu navaja, da ni imela dostopa do morebitnih dopisov ali internih zabeležk, ki bi lahko obstajali pred nastankom dokumenta Heineken ali po njem in bi lahko vsebovali razbremenilne dokaze.

42 Glede očitka tožeče stranke, da naj je Komisija ne bi obvestila o teh dopisih ali internih zabeležkah, ki jih je imela, mu ni mogoče slediti. Treba je namreč opozoriti na to, da tožeča stranka v skladu s sodno prakso lahko uveljavlja kršitev pravice do obrambe le, če je Komisiji med upravnim postopkom predložila izrecno zahtevo za dostop do zadevnih dokumentov (glej zgoraj navedeno točko 37).

43 Tožeča stranka pa take zahteve nikoli ni predložila. Tožeča stranka je namreč v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah glede dokumenta Heineken navedla le, da je „dokazna vrednost tega dokumenta dvomljiva in da noben dokaz v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ali v dokumentu ne omogoča tožeči stranki identifikacije njegovega avtorja ali preučitve njegovih okoliščin“. Te navedbe ni mogoče šteti za izrecno zahtevo za dostop do zadevnih dopisov ali internih zabeležk. Ko jo je o tem na obravnavi vprašalo Sodišče prve stopnje, je tožeča stranka poleg tega potrdila, da je bila zahteva za dostop do spisa, ki jo je vložila med upravnim postopkom, splošna. Na drugi strani pa se je tožeča stranka v dopisih z dne 24. in 28. januarja 2002 zadovoljila s tem, da je zelo splošno in brez kakršnega koli izrecnega sklicevanja na zadevne dokumente predložila drugo zahtevo za dostop do spisa, ki pa je prišla po zaključku upravnega postopka.

44 Glede očitka tožeče stranke, da če Komisija ni imela nobenega dopisa ali interne zabeležke pred nastankom dokumenta Heineken ali po tem, potem je z opustitvijo preveritve verodostojnosti vsebine navedenega dokumenta kršila njeno dolžnost nepristranskosti, je dovolj ugotoviti, da ta očitek ne zadeva problematike pravice do obrambe. Tožeča stranka namreč zahteva ugotovitev, ali je Komisija zadostno izkazala to, kar je hotela dokazati, med drugim, z dokumentom Heineken, in ali je, kolikor je bil navedeni dokument potreben za tako dokazovanje, resničnost v njem navedenih zadev zadostno vzpostavljena. Tožeča stranka torej dvomi v dokazno vrednost dokumenta Heineken, kar pa pri presoji tega razloga, ki temelji na kršitvi pravice do obrambe in bo predmet presoje v nadaljevanju v točkah 260, 261, od 271 do 273 in od 284 do 290, ni pomembno (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 29. junija 1995 v zadevi ICI proti Komisiji, T-37/91, Recueil, str. II-1901, točka 72).

45 Prvi del razloga je torej treba zavrniti.

b) Drugi del, ki se opira na to, da Komisija tožeči stranki ni dovolila, da se pred izdajo izpodbijane odločbe seznani s podatki, ki so bili upoštevani pri izračunu globe

Trditve strank

46 Tožeča stranka uveljavlja kršitev pravice do obrambe, in sicer zato, ker ji Komisija nikoli ni dala možnosti, da se seznani ali da komentira podatke, ki jih je nameravala uporabiti za določitev zneska globe. Komisija naj bi se v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah zadovoljila s tem, da je v nekaj vrsticah povzela metodologijo iz smernic, nič v navedenem sporočilu pa naj tožeči stranki ne bi omogočalo predvideti posebej neugodne obravnave, ki ji jo je namenila Komisija, in posledičnega neenakopravega obravnavanja v razmerju do družbe Interbrew.

47 Natančneje, nič v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah naj ne bi kazalo na to, da namerava Komisija v zvezi z njo uveljavljati ponovno kršitev, čeprav naj bi bila ta oteževalna okoliščina le redko upoštevana v njeni praksi odločanja. Tako naj bi Komisija leta 2001 večkrat obsodila podjetja, ki so ponavljala kršitve, kljub temu pa se v razmerju do njih ni sklicevala na to oteževalno okoliščino pri določitvi globe. Tako naj bi bilo v primeru podjetja F. Hoffmann-La Roche AG (v nadaljevanju: Hoffmann La Roche) v Odločbi Komisije 2003/2/ES z dne 21. novembra 2001 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/37.512 – Vitamini, UL 2003, L 6, str. 1, v nadaljevanju: odločba Vitamini) in Odločbi Komisije 2002/742/ES z dne 5. decembra 2001 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E 1/36.604 – Citronska kislina, UL 2002, L 239, str. 18, v nadaljevanju: odločba Citronska kislina), kot tudi v primeru podjetja Stora Kopparbergs Bergslags AB (v nadaljevanju: Stora), kakršen koli je že bil naslovnik odločbe pod drugim imenom, v zadevi v kateri je bila izdana Odločba Komisije 2004/337/ES z dne 20. decembra 2001 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-

1/36.212 – Kopirni papir, UL 2004, L 115, str. 1, v nadaljevanju: odločba Kopirni papir), ali v primeru podjetja Volkswagen AG (v nadaljevanju: Volkswagen) v Odločbi Komisije 2001/711/ES z dne 29. junija 2001 o postopku iz člena 81 Pogodbe EU (zadeva COMP/F-2/36.693 – Volkswagen, UL L 262, str. 14, v nadaljevanju: odločba Volkswagen II). Ta različnost obravnave pa naj ne bi bila upravičena.

48 Opustitev take navedbe naj bi bila še toliko škodljivejša, saj naj bi v zadevi, v kateri je bila izdana Odločba Komisije 2002/405/ES z dne 20. junija 2001 o postopku na podlagi člena 82 Pogodbe EU (COMP/E-2/36.041/PO – Michelin, UL 2002, L 143, str. 1, v nadaljevanju: odločba Michelin II) in v kateri je Komisija prav tako kot oteževalno okoliščino upoštevala ponovno kršitev, zadevno podjetje imelo možnost navajati svoje argumente o tem pred izdajo odločbe.

49 Komisija navaja, da ima določeno območje proste presoje glede določitve zneska globe in da je v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla vse podatke, ki jih je nameravala upoštevati v ta namen, med katerimi so bili tisti, ki se zahtevajo za obrazložitev. Poleg tega naj ji ne bi bilo treba navajati svojih namer glede upoštevanja oteževalne okoliščine ponovne kršitve. Vendar pa tožeča stranka ni mogla prezreti, da smernice izrecno navajajo ponovno kršitev kot oteževalno okoliščino niti da so bile njene kršitve že dvakrat ugotovljene.

Presoja Sodišča prve stopnje

50 V skladu z ustaljeno sodno prakso je Komisija, ko je v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah izrecno navedla, da bo preučila, ali je treba zadevnim podjetjem naložiti plačilo glob, ter ko je prav tako navedla glavne dejanske in pravne okoliščine, ki lahko vplivajo na naložitev plačila globe, kot je teža in trajanje domnevne kršitve

ter dejstvo, da je bila storjena namenoma ali iz malomarnosti, izpolnila svojo dolžnost spoštovati pravico podjetij do tega, da se izjavijo. Na ta način jim da potrebne podatke za njihovo obrambo, ne le zoper ugotovljeno kršitev, ampak tudi zoper naloženo globo (sodba Sodišča z dne 7. junija 1983 v združenih zadevah Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, od 100/80 do 103/80, Recueil, str. 1825, točka 21, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2002 v zadevi ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, T-31/99, Recueil, str. II-1881, točka 78).

51 Glede določitev zneska glob je pravica do obrambe v razmerju do Komisije zagotovljena prek možnosti predstavitve stališč o trajanju, teži in domnevnem protikonkurenčnem značaju kršitve. Sicer pa so podjetja upravičena tudi do dodatnega zagotovila glede določitve višine zneska glob, saj Sodišče prve stopnje odloča s pooblastilom neomejene pristojnosti in lahko med drugim v skladu s členom 17 Uredbe št. 17 odpravi ali zniža globo (sodba Sodišča prve stopnje z dne 6. oktobra 1994 v zadevi Tetra Pak proti Komisiji, T-83/91, Recueil, str. II-755, točka 235, in v tem smislu zgoraj v točki 50 navedena sodba ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, točka 79).

52 V obravnavani zadevi je treba najprej ugotoviti, da je Komisija v točki 213 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ob upoštevanju očitanih dejstev navedla svojo namero, da navedenim podjetjem, med njimi tudi tožeči strani, naloži globo. Komisija je v točki 214 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah dodala, da je morala za določitev zneska naloženih glob upoštevati vse okoliščine obravnavane zadeve ter zlasti težo in trajanje kršitve. Komisija je v točki 216 navedenega sporočila poleg tega tudi navedla, da je med navedenimi dejstvi iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah še posebej upoštevala to, da zadevni sporazumi predstavljajo namerno kršitev člena 81(1) ES.

53 Komisija je v isti točki 216 navedla tudi, da so sporazumi o razdelitvi trgov in določitvi cen, kot so navedeni v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, glede na

svoje značilnosti najhujši primer kršitve člena 81(1) ES. V točki 215 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah je navedla, da je pri presoji teže kršitve upoštevala njen značaj, njen dejanski vpliv na trg, kolikor je merljiv, kot tudi velikost zadevnega geografskega trga. Prav tako je v točki 216 navedenega sporočila navedla, da naj bi vlogo vsakega od podjetij pri kršitvi določila med drugim ob upoštevanju vloge, ki jo je vsako od njih imelo pri tajnih sporazumih, in trajanja udeležbe vsakega od udeležencev pri kršitvi.

54 Komisija je v točki 217 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla tudi, da naj bi znesek vsakemu od podjetij naložene globe izražal morebitne oteževalne in olajševalne okoliščine ter da naj bi po potrebi uporabila obvestilo o ugodni obravnavi. Končno je Komisija v točki 218 navedla, da predlaga določitev zneskov glob v višini, ki bo zadoščala za zagotovitev njihovega odvračilnega učinka.

55 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je Komisija v skladu z navedeno sodno prakso v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah (točke od 213 do 218) izrecno izrazila svojo namero naložiti plačilo glob naslovljenim podjetjem ter dejanske in pravne okoliščine, ki jih bo upoštevala za izračun zneska globe za tožečo stranko, tako da je bila v tem smislu njena pravica do tega, da se izjavi, spoštovana.

56 Drugič, natančneje glede oteževalne okoliščine ponovne kršitve, ki je bila upoštevana v zvezi s tožečo stranko, je treba opozoriti na to, da smernice kot primer oteževalne okoliščine navajajo ponovitev istovrstne kršitve s strani istega podjetja, ter da je Komisija v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla, da je upoštevala individualno vlogo, ki jo je vsako od podjetij imelo v predmetnih tajnih sporazumih, in da znesek globe izraža morebitne oteževalne ali olajševalne okoliščine. Tožeča stranka torej ne more prezreti tega, da bi Komisija to oteževalno okoliščino upoštevala, če bi ugotovila, da so izpolnjeni pogoji za njeno uporabo.

57 Tretjič, natančneje glede argumenta, po katerem naj bi bila tožeča stranka predmet diskriminatorne obravnave v razmerju do drugih podjetij povratnikov, v razmerju do katerih naj navedena oteževalna okoliščina ne bi bila upoštevana, je treba poudariti, da dejstvo, da je Komisija v svoji predhodni praksi odločanja upoštevala, da določeni elementi niso oteževalne okoliščine za določanje zneska globe, ne pomeni, da bi morala biti zavezana enako presoditi v kasnejši odločbi (glej zlasti po analogiji sodbe Sodišča prve stopnje z dne 17. decembra 1991 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji, T-7/89, Recueil, str. II-1711, točka 357; z dne 14. maja 1998 v zadevi Mayr-Melnhof proti Komisiji, T-347/94, Recueil, str. II-1751, točka 368, in z dne 20. marca 2002 v zadevi LR AF 1998 proti Komisiji, T-23/99, Recueil, str. II-1705, točki 234 in 337). Na drugi strani pa je, kot to izhaja iz ugotovitev iz zgoraj navedene točke 56, možnost, ki se v okviru neke zadeve daje nekemu podjetju, da se izjavi o nameravani ugotovitvi ponovne kršitve v zvezi z njim, nikakor ne pomeni, da mora Komisija tako ravnati v vseh primerih, niti tega, da tožeča stranka ob neobstoju take možnosti ne more polno izvrševati svoje pravice do tega, da se izjavi.

58 V takih okoliščinah je treba drugi del razloga zavrniti.

c) Tretji del, ki se opira na nedokumentiranost sestankov med Komisijo in družbo Interbrew ter zavrnitev Komisije, da bi tožečo stranko obvestila o odgovoru družbe Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah

Trditve strank

59 Tožeča stranka navaja, da niti obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah niti izpodbijana odločba ne vsebujeta natančnih podatkov, ki bi ji omogočili presojo vsebine ter obsega sestankov med zastopniki Komisije in predstavniki družbe Interbrew, navedenih v uvodni navedbi 34 izpodbijane odločbe. V spis Komisije naj

poleg tega ne bi bil vložen noben zapisnik sestankov, s katerimi v obravnavani zadevi tožeča stranka pred izdajo izpodbijane odločbe naj ne bi bila seznanjena. Komisija naj bi na drugi strani, s tem ko je tožeči stranki z dopisom z dne 7. februarja 2002 zavrnila dostop do odgovora družbe Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, kršila pravico do obrambe in načelo dobrega upravljanja.

60 Tožeča stranka najprej ocenjuje, da ji ni bilo omogočeno, da preveri in po možnosti izpodbija morebitne izjave družbe Interbrew z navedenih sestankov, ki pa so lahko imele pomemben vpliv na Komisijino presojo dejanskega stanja v zadevi in sodelovanja med preiskovanimi podjetji.

61 Glede tega tožeča stranka zlasti navaja, da je Komisija kazala splošno naklonjen pristop do družbe Interbrew, v nasprotju z nenaklonjenostjo do nje. Tako naj bi bilo mogoče neobstoj sklicevanja na prevladujoč položaj družbe Interbrew med postopkom, ki pa naj bi bil izhodišče preiskave, pojasniti v okviru vsebine zadevnih neuradnih sestankov. Poleg tega pa navedba telefonskega pogovora med L. B. (Alken-Maes) in A. B. (Interbrew) z 9. decembra 1996 v izpodbijani odločbi naj ne bi imela podlage v spisu. Enako naj bi veljalo za vsebino internega sestanka pri družbi Interbrew 5. maja 1994, med katerim naj bi Chief Executive Officer (v nadaljevanju: CEO) družbe Interbrew (M.), to je njen glavni poslovodja, razkril scenarij, domnevno v skladu z zahtevo tožeče stranke, po katerem bi družba Interbrew morala prenesti 500.000 hektolitrov piva družbi Alken-Maes.

62 Drugič, tožeča stranka navaja, da ni imela dostopa do odgovora družbe Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, saj ji Komisija tega ni dovolila. Tožeča stranka naj bi namreč izrecno prosila Komisijo, in sicer z dopisoma z dne 24. in 28. januarja 2002, za ponoven dostop do spisa, še posebej dostop do odgovora družbe Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, kar naj bi Komisija zavrnila z dopisom z dne 7. februarja 2002.

63 Komisija navaja, da je bila tožeča stranka seznanjena z obstojem neuradnih sestankov in da ni med upravnim postopkom nikoli zahtevala dostopa do morebitnih zapisnikov teh sestankov, ki pa tudi sicer ne obstajajo in naj ne bi bili uporabni. Dejansko stanje iz izpodbijane odločbe naj bi temeljilo na dokumentih iz spisa, glede katerega pa tožeča stranka nikoli ni izpodbijala tega, da naj ne bi imela dostopa do njega. Glede zahteve za dostop do dokumentov, v skladu z Uredbo (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43), pa naj bi bila ta umaknjena.

Presoja Sodišča prve stopnje

64 Prvič, glede neuradnih sestankov s strankami je treba opozoriti na to, da niti tožeča stranka niti Komisija v svojih pisanjih ne izpodbijata dejstva, da v zvezi s temi sestanki niso bili sestavljeni zapisniki. Zato se obravnavani del prvega razloga glede teh sestankov nanaša na trditev, da mora Komisija pri spoštovanju pravice do dostopa do spisa v zadevah konkurence take zapisnike sestaviti in strankam omogočiti dostop do njih.

65 V zvezi s tem je treba spomniti na to, da zgoraj v točkah 33 in 34 navedena sodna praksa določa, da je predmet pravice do dostopa do spisa v zadevah konkurence omogočiti naslovnikom obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, da se seznanijo z dokazi iz spisa Komisije, tako da lahko učinkovito izvršujejo pravico do tega, da se izjavijo. Komisija je tako zadevnim podjetjem dolžna omogočiti dostop do vseh obremenilnih in razbremenilnih dokumentov, ki jih je zbrala med preiskavo, razen poslovnih skrivnosti drugih podjetij, internih dokumentov Komisije in drugih zaupnih podatkov.

66 Poleg tega iz sodne prakse izhaja da, nasprotno, ne obstaja nobena splošna obveznost Komisije, da sestavlja zapisnike razgovorov, ki jih je – v okviru pravil o konkurenci iz Pogodbe – imela z drugimi strankami na sestankih z njimi (glej v tem smislu zgoraj v točki 33 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 351).

67 Neobstoj take obveznosti pa kljub temu ne pomeni, da se lahko Komisija izogne obveznostim, ki jih ima v zvezi z dostopom do spisa. Ni namreč mogoče slediti temu, da ustno občevanje s tretjimi posega v pravico do obrambe. Če torej Komisija v odločbi namerava uporabiti obremenilen podatek, ki ji ga je druga stranka sporočila ustno, potem mora zadevnemu podjetju omogočiti dostop do njega, tako da se lahko to učinkovito izjavi o zaključkih, do katerih je Komisija prišla na podlagi tega podatka. Po potrebi mora v ta namen sestaviti tudi pisni dokument, ki mora biti vključen v spis (glej v tem smislu zgoraj v točki 33 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 352).

68 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da argumentacija tožeče stranke, razen dveh konkretnih navedb, temelji na splošnem navajanju, najprej, da bi neuradni sestanki lahko imeli pomemben vpliv na presojo dejanskega stanja in sodelovanja podjetij, ki so bila predmet preiskave, nadalje, da je imela Komisija med postopkom do Interbrew – v nasprotju z nenaklonjenostjo, s katero izpodbijana odločba obravnava njo – splošno naklonjen odnos, in končno, da čeprav so bile informacije, sporočene med uradnimi sestanki, koristne za Interbrew, te ne bi mogle vplivati na njen položaj.

69 Ta splošna argumentacija, ki ne pojasnjuje natančneje, v čem naj bi obremenilni dokazi, ki jih je Komisija upoštevala v izpodbijani odločbi, temeljili na podatkih, sporočenih na neuradnih sestankih, ni taka, da bi izkazala dejansko kršitev pravice do obrambe, ki jo je treba presojati v razmerju do posebnih okoliščin vsake zadeve (glej v tem smislu zgoraj v točki 36 navedeno sodbo Solvay proti Komisiji, točka 60). Kot je bilo navedeno zgoraj v točki 33, se namreč pravica do dostopa do spisa

v zadevah konkurence prizna samo za omogočanje zadevnim podjetjem, da se učinkovito izjavijo o zaključkih, do katerih je Komisija prišla v svojem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Glede na to, da tožeča stranka, razen dveh konkretnih očitkov, ki bosta obravnavana v nadaljevanju, ni navedla nobene kršitve iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah in nato iz izpodbijane odločbe, ki naj bi temeljila na podatkih, ustno sporočenih na neuradnih sestankih, do katerih ni imela dostopa, v zvezi s tem ne more Komisiji očitati kršitve pravice do obrambe (glej v tem smislu zgoraj v točki 33 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točki 353 in 354).

70 Glede dveh zgoraj navedenih konkretnih očitkov, po katerih je vir sklicevanja na telefonski pogovor z dne 9. decembra 1996 in na vsebino internega sestanka z dne 5. maja 1994 iz izpodbijane odločbe lahko le v vsebini neuradnih sestankov, je treba preučiti, ali se zadevno dejansko stanje opira na natančno določene podatke iz spisa.

71 Najprej glede telefonskega pogovora z 9. decembra 1996, navedenega v uvodni navedbi 91 izpodbijane odločbe, je treba ugotoviti, da točka 93 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah navaja, da „je po sestanku 19. septembra L. B. (Alken-Maes) 9. decembra 1996 opravil telefonski pogovor z A. B. (Interbrew)“. Ta stavek se ujema z opombo 116, ki navaja: „Dopis družbe Alken-Maes z dne 7. marca 2000 in njegovi prilogi 42 in 44 ([strani] 7884, 8513 in od 8528 do 8530 [spisa Komisije]), ki vsebujeta sklicevanje na naslednje dokumente: preverjanje, opravljeno pri družbi Alken-Maes, dokument AvW19([strani] od 150 do 153 [spisa Komisije]) ter dokument MV17 ([strani] od 532 do 541 [spisa Komisije])“. Enaka sklicevanja se pojavljajo v izpodbijani odločbi, in sicer v opombi 123, ki se nanaša na uvodno navedbo 91.

72 Komisija je v odgovor na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje, ki jo je pozvalo, naj pojasni podatke, ki so jo vodili do zaključka, da je bil 9. decembra 1996 med L. B.

(Alken-Maes) in A. B. (Interbrew) opravljen telefonski pogovor glede cen družbe Interbrew, odgovorila, da je do tega zaključka prišla na podlagi strani 8513 spisa Komisije, kar je zadnja stran priloge 42 k dopisu družbe Alken-Maes Komisiji z dne 7. marca 2000.

73 Analiza tega dokumenta, ki vsebuje rokopisne zabeležke L. B. (Alken-Maes), razkriva, da čeprav v njem ni omenjen noben telefonski pogovor z 9. decembra 1996, je v njem več zaznamkov, ki so bili vidno vneseni po njegovi sestavi in očitno nadomeščajo odgovor na začetno oblikovana vprašanja o cenovnih pogojih družbe Interbrew. Trije od teh zaznamkov vsebujejo datum „(9/12/96)“, dva med njimi kratico „(IB)“ (Interbrew), eden pa poleg tega še začetnice A. B. (Interbrew).

74 Najprej je treba torej zaključiti, da je stik z 9. decembra 1996 med družbama Interbrew in Alken-Maes o cenovnih pogojih družbe Alken-Maes dejansko naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah ter da obstoj stika, na kateri se sklicuje Komisija, potrjuje dokument, ki je bil – glede na to, da je v spisu – dostopen tožeči stranki, saj ga je Komisiji poslala njena nekdanja odvisna družba Alken-Maes. Dejstvo, da naj bi bil stik telefonski ali ne, z vidika izvrševanja pravice nekoga do tega, da se izjavi, ni pomembno, saj čeprav navedba Komisije o tem, žal, ni podprta, bi morala tožeča stranka zaradi obstoja stika in, odvisno od primera, njegove vsebine biti upravičena do pravice do tega, da se izjavi, ter ne zaradi tega, ker bi bil stik telefonski ali ne, to dejstvo je namreč brez vpliva na presojo, ali gre za kršitev ali ne.

75 Drugič, glede navedbe iz uvodne navedbe 53 izpodbijane odločbe, to je da je „scenarij“, ki ga je razkril CEO družbe Interbrew med internim sestankom 5. maja 1994, „skladen z zahtevo Danone/Kronenbourg, to je da Interbrew odstopa 500.000 hektolitrov družbe Alken-Maes (natančneje v trgovini na drobno)“, je treba ugotoviti, da je v točki 55 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah navedeno, da je

M. M. med internim razgovorom v družbi Interbrew razkril scenarij, ki je skladen z zahtevo Danone/Kronenbourg: Interbrew bi morala Alken-Maes odstopiti 500.000 hektolitrov (natančneje v trgovini na drobno), in da bo, če „Interbrew ne bo ugodila tej zahtevi, Interbrew Francija ob pomoči družbe Heineken uničena, Interbrew pa bo v Belgiji napadena z zelo nizkimi cenami“. V točki 56, ki sledi, je navedeno, da „je bil scenarij družbe Kronenbourg preučen na internem sestanku družbe Interbrew 5. maja 1994“. Točki 55 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah sta dodani opombi 35 in 36, ki se sklicujeta na dopis družbe Interbrew z dne 28. februarja 2000 in na njegovo prilogo 18 (stran 7683 spisa Komisije). Enaka sklicevanja na dokumente je mogoče najti v izpodbijani odločbi, in sicer v uvodni navedbi 53.

76 V zvezi s tem je treba opozoriti na to, da priloga 18 k dopisu družbe Interbrew z dne 28. februarja 2000, ki vsebuje izjavo M. C. iz družbe Interbrew, na strani 2 navedene izjave vsebuje to poved:

„[M. M.] je z nami med internim sestankom (5. maja 1994) osvežil scenarij, ki ga je zahtevala družba Kronenbourg. V bistvu je KRO izsiljeval, da bi ITW prenesla 500.000 [hektolitrov] na AM (predvsem v ‚Food‘). Če tega ne bi storila, bi ob pomoči Heineken uničila ITW – Francija in napadla ITW – Belgija z zelo nizkimi cenami.“

77 Treba je torej ugotoviti, da navedba iz uvodne navedbe 53 izpodbijane odločbe ter iz točk 55 in 56 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah v bistvu povzema vsebino pisno sporočene informacije s strani družbe Interbrew, ki je v spisu in je bila zaradi tega tožeči stranki dostopna. Le-ta se torej ne more sklicevati na to, da glede navedbe iz uvodne navedbe izpodbijane odločbe ni mogla učinkovito izvršiti svoje pravice do tega, da se izjavi.

78 Iz navedenega izhaja, da so navedbe, ki naj bi izhajale iz neuradnih sestankov z družbo Interbrew, v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in da se, kolikor so bile potrebne za dokazovanje kršitve člena 81(1) ES, opirajo na dokumente, do katerih je imela tožeča stranka dostop. Treba je torej ugotoviti, da se je lahko tožeča stranka učinkovito izjavila o teh navedbah in da je bila njena pravica do tega, da se izjavi, spoštovana.

79 Drugič, glede argumenta, po katerem je bil tožeči stranki v nasprotju s pravico do obrambe zavrnjen dostop do dokumentov, ki so bili dodani v spis, potem ko ga je pregledala 5. oktobra 2002, in med katerimi je zlasti odgovor družbe Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, kolikor bi lahko vseboval razbremenilne podatke, zadošča spomniti na to, da je bila zahteva za dostop do dodatnih dokumentov spisa predložena z dopisoma z dne 24. in 28. januarja 2002, to je po zaključku upravnega postopka. Opustitev predložitve take zahteve med upravnim postopkom pomeni prekluzijo glede tega glede naknadne ničnostne tožbe (glej v tem smislu zgoraj v točki 31 navedeno sodbo Cement, točka 383). Ta argument je torej treba zavrniti.

80 Glede zahteve za dostop z dne 4. marca 2002 v skladu z Uredbo št. 1049/2001 zadošča ugotovitev, da člen 7(2) navedene uredbe določa, da lahko „[p]ri celoviti ali delni zavrnitvi […] prosilec v 15 delovnih dneh od prejema odgovora institucije vloži potrdilno prošnjo, v kateri institucijo prosi, naj svoje stališče ponovno preuči“. Po tem, ko je Komisija 26. marca 2002 zavrnila prošnjo za dostop tožeče stranke, je treba ugotoviti, da je ta glede na to, da potrdilne prošnje ni predložila v predvidenem roku, kot je v odgovoru na vprašanje Sodišča prve stopnje potrdila tudi na obravnavi, umaknila svojo prošnjo z dne 4. marca 2002.

81 Iz tega sledi, da je treba tretji del razloga zavrniti in tako tudi ta razlog v celoti.

2. *Kršitev dolžnosti obrazložitve*

a) Trditve strank

82 Tožeča stranka navaja, da izpodbijana odločba ni zadostno obrazložena, saj na eni strani ne vsebuje nobene opredelitve upoštevnih trgov, gre pa za nujen predpogoj za vsakršno presojo protikonkurenčnega ravnanja, na drugi strani pa se pri izračunu zneska globe omejuje samo na to, da se preprosto sklicuje na smernice, ne da bi navedla natančen obseg uporabljenih meril za določitev zneska globe, ki ji je bila naložena v plačilo.

83 Najprej naj izpodbijana odločba ne bi bila zadostno obrazložena, saj naj v nasprotju z zahtevami sodne prakse Sodišča prve stopnje (sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. marca 1992 v združenih zadevah SIV in drugi proti Komisiji, imenovana „Ploščato steklo“, T-68/89, T-77/89 in T-78/89, Recueil, str. II-1403, točka 159) ne bi temeljila na ustrezni opredelitvi upoštevnega trga iz obravnavane zadeve, ampak samo na ugotovitvi obstoja „belgijskega trga piva“. Komisija naj bi napačno opustila analizo natančnega geografskega obsega zadevnega trga oziroma trgov ter tudi morebitno substitutivnost različnih pivovarskih proizvodov. To, da je Komisija v odgovoru zamenjala izraz „sektor piva v Belgiji“ z izrazom „belgijski trg piva“, naj ne bi bil odgovor na očitek tožeče stranke, po katerem je bila v obravnavani zadevi opredelitev upoštevnega trga neločljivo povezana z opredelitvijo kršitve. Navedena geografska trga, to je belgijski in francoski trg, naj bi bila v izpodbijani odločbi opredeljena na nezadostno dokumentiran način.

84 Komisija naj bi poleg tega upoštevala dejstva, ki se nanašajo na francoski trg, ne da bi štela za potrebno, da se opravi analiza njihovega pomena glede na značilnosti tega

trga. Komisija naj bi se, natančneje, oprla na argument grožnje s povračilnimi ukrepi na francoskem trgu, kar naj bi storila tožeča stranka v razmerju do družbe Interbrew, vendar pa naj bi bilo obstoj takega ravnanja, ki omejuje konkurenco, mogoče ugotoviti le ob ugotovitvi določene moči na pravilno opredeljenem trgu.

85 Namen uporabe določenih dejstev v podporo ugotovitvi kršitve, ki je predmet izpodbijane odločbe, med njimi sestanek 11. maja 1994, telefonski pogovor 6. julija 1994 in sestanek 17. aprila 1997, je bil v obravnavani zadevi – po mnenju Komisije – širši od Belgije. Poleg tega naj bi bila medsebojna povezanost med Francijo in Belgijo ter podobnost ravnanja v teh državah po mnenju Komisije pomembna elementa kršitve, zlasti glede domnevne grožnje.

86 V tem smislu se je izbira Komisije glede ločene obravnave podobnega ravnanja razlikovala od njene tradicionalne prakse, po kateri je v eni odločbi ugotavljala različna nezakonita ravnanja, kolikor obstaja povezava med temi zaradi identitete strank kartela, podobnosti mehanizmov kartela v različnih državah oziroma povezave med različnimi ozemlji ali proizvodi (glej na primer Odločbo 96/478/ES Komisije z dne 10. januarja 1996 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe ES (IV/34.279/F3 – ADALAT, UL L 201, str. 1, v nadaljevanju: odločba ADALAT) ter odločbi Vitamini in Kopirni papir).

87 Izbira o izdaji več odločb naj bi za tožečo stranko pomenila pravno negotovost ter naj bi omogočila Komisiji, da je s ponavljajočo se uporabo izhodiščnih zneskov in morebitih multiplikatorskih količnikov umetno povečala skupni znesek naloženih glob glede na dano dejansko stanje, ne da bi imela zadevna podjetja možnost razumeti, v čem so bila njihova ravnanja različna in zakaj naj bi šlo za različne kršitve.

88 Drugič, izpodbijana odločba naj bi bila prav tako nezadostno obrazložena glede izračuna zneska globe. Komisija naj s tem, ko se je v uvodni navedbi 294 izpodbijane odločbe zadovoljila s preprostim sklicevanjem na metodologijo iz smernic, namen teh pa je „omogočiti zagotovitev preglednosti in objektivnosti odločb Komisije tako v razmerju do podjetij kot tudi Sodišča“, ni izpolnila svoje dolžnosti obrazložitve ter je kršila načelo pravne varnosti.

89 Glede na to, da je obrazložitev zneska globe temeljila na metodologiji, da je treba določen znesek vzeti za izhodišče in na tem potem uporabiti popravke, naj bi bilo bistveno, da Komisija dovolj natančno pojasni pomen meril, uporabljenih pri izračunu zneska globe, da bi tako izpolnila namen obveznosti obrazložitve, to je omogočiti tožeči stranki, da presodi skladnost in zakonitost določitve zneska globe za obrambo svojih pravic, omogočiti Sodišču prve stopnje in Sodišču, da izvršita svoj nadzor, ter vsem zainteresiranim omogočiti seznanitev s pogoji uporabe Pogodbe ES s strani Komisije.

90 Izpodbijana odločba naj v obravnavani zadevi, čeprav Komisija ni zavezana k uporabi aritmetične formule, ne bi navajala niti podrobnosti izračuna naložene globe niti natančnega pomena vsakega od meril za določitev njenega zneska. Tako naj, v nasprotju s pristopom iz drugih odločb v zvezi s karteli, kot sta odločbi Vitamini in Kopirni papir, arbitrarna izbira pavšalnega zneska 25 milijonov eurov in preučitve odvračilnega učinka globe iz uvodne navedbe 305 izpodbijane odločbe ne bi bila utemeljena na kvantificiranih merilih. Nezadostnost obrazložitve izračuna zneska globe naj bi prav tako dokazovala neustreznost opredelitve upoštevnega trga, saj je po smernicah izbira izhodiščnega zneska povezana z ugotovitvami glede velikosti zadevnega geografskega trga, vplivom kartela na ta trg in s prometom, ki je bil tam ustvarjen.

91 Komisija naj bi na podlagi dveh oteževalnih okoliščin, ki ju je ugotovila v razmerju do tožeče stranke – to je prisile družbe Interbrew in ponovne kršitve – globo le enkratno povečala za 50 %, ne da bi navedla ustrezen vpliv vsake oteževalne okoliščine, ki jo je upoštevala. Neobstoj pojasnil glede ustreznega pomena različnih meril, uporabljenih pri izračunu globe, naj tožeči stranki ne bi omogočala ocene, v kakšnih razmerjih bi morala biti globa zmanjšana.

92 Poleg tega naj ta neobstoj jasnih in upoštevnih podatkov toliko bolj ne bi bil upravičen, ker naj bi Komisija priznavala obstoj dokumentov, ki so jih njene službe pripravile za interna posvetovanja in odločanja glede izračuna zneska globe, ter ker ti dokumenti niso bili dostopni. Taka okoliščina naj bi kazala na to, da je Komisija v izpodbijani odločbi upoštevala druge podatke, kot so tisti, ki so ji bili dostopni, vendar pa jih v odločbi ni navedla.

93 Tožeča stranka natančneje uveljavlja neobstoj zadostne obrazložitve oteževalne okoliščine ponovitve, ki jo je upoštevala v zvezi z njo, s strani Komisije. To pomanjkanje obrazložitve naj bi ji še posebej škodovalo, saj naj Komisija ne bi sistematično poviševala zneska globe zaradi ponovne kršitve, ampak naj bi v praksi odločanja izkazala določene pridržke do vloge in pomena, ki bi ji ga bilo treba pripisovati pri določanju zneska globe, izdaja smernic pa naj ne bi zadoščala za odpravo negotovosti, ki iz tega izvira.

94 Komisija nasprotuje argumentaciji tožeče stranke.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

95 Glede tožb proti odločbam Komisije o naložitvi glob podjetjem zaradi kršitev pravil konkurence je Sodišče prve stopnje pristojno iz dveh naslovov. Na eni strani je po členu 230 ES pristojno za nadzor njihove zakonitosti. V tem okviru mora med drugim nadzirati spoštovanje dolžnosti obrazložitve iz člena 253 ES, katere kršitev pomeni možnost razglasitve ničnosti odločbe. Na drugi strani pa je Sodišče prve stopnje v okviru pooblastila neomejene pristojnosti pristojno za presojo – to mu nalaga člen 229 ES in člen 17 Uredbe št. 17 – primernosti zneska glob. Slednja presoja lahko upraviči predložitev in presojo dodatnih podatkov, katerih navedba v izpodbijani odločbi ni zahtevana v okviru dolžnosti obrazložitve iz člena 253 ES (sodba Sodišča z dne 16. novembra 2000 v zadevi KNP BT proti Komisiji, C-248/98 P, Recueil, str. I-9641, točke od 38 do 40, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 9. julija 2003 v zadevi Cheil Jedang proti Komisijii, T-220/00, Recueil, str. II-2473, točka 215).

96 Glede nadzora spoštovanja dolžnosti obrazložitve iz ustaljene sodne prakse izhaja, da mora obrazložitev v skladu s členom 253 ES jasno in nedvoumno razkrivati razlogovanje institucije, avtorja akta, in sicer tako, da se lahko zainteresirani seznanijo z utemeljitvami sprejetih ukrepov in da lahko pristojno sodišče izvrši nadzor. Dolžnost obrazložitve mora biti presojana v razmerju do okoliščin zadeve, posebej vsebine akta, značaja navedenih razlogov in interesa, ki ga lahko imajo do pridobitve pojasnil naslovniki ali druge osebe, ki jih akt neposredno in posamično zadeva. Ni treba, da bi obrazložitev navedla vse upoštevne dejanske in pravne okoliščine, saj je vprašanje, ali obrazložitev akta izpolnjuje zahteve iz člena 253 ES, treba presojati ne le v razmerju do njegovega besedila, ampak tudi okoliščin ter vseh pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje (sodbe Sodišča z dne 13. marca 1985 v združenih zadevah Nizozemska in Leeuwarder Papierwarenfabriek proti Komisiji, 296/82 in 318/82, Recueil, str. 809, točka 19; z dne 29. februarja 1996 v zadevi Belgija proti Komisiji, C-56/93, Recueil, str. I-723, točka 86, ter z dne 2. aprila 1998 v zadevi Komisija proti Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, str. I-1719, točka 63, in zgoraj v točki 95 navedena sodba Cheil Jedang proti Komisiji, točka 216).

97 Glede obsega dolžnosti obrazložitve v zvezi z izračunom globe, naložene zaradi kršitve pravil Skupnosti o konkurenci, je treba na eni strani spomniti, da je treba to določiti v skladu z določbami člena 15(2), drugi pododstavek, Uredbe št. 17, po katerih se „[p]ri določanju višine globe […] upoštevata teža in trajanje kršitve“. Postopkovna zahteva, ki jo predstavlja navedena dolžnost obrazložitve, so izpolnjene, če Komisija v odločbi navede tiste elemente presoje, ki so ji omogočili določitev teže in trajanja kršitve (sodbi Sodišča z dne 16. novembra 2000 v zadevi Sarrió proti Komisiji, C-291/98 P, Recueil, str. I-9991, točka 73, ter z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 463). Na drugi strani pa smernice ter obvestilo o ugodni obravnavi vsebujejo okvirna pravila o dejavnikih, ki jih Komisija upošteva pri določanju teže in trajanja kršitve (zgoraj v točki 95 navedena sodba Cheil Jedang proti Komisiji, točka 217). V teh okoliščinah je postopkovna zahteva, ki jo predstavlja navedena dolžnost obrazložitve, izpolnjene, če Komisija v odločbi navede tiste dejavnike, ki jih je upoštevala pri uporabi smernic in po potrebi obvestila o ugodni obravnavi ter ki so ji omogočili določitev teže in trajanja kršitve za izračun zneska globe (zgoraj v točki 95 navedena sodba Cheil Jedang proti Komisiji, točka 218).

98 Komisija je v obravnavani zadevi izpolnila te zahteve.

99 Najprej glede očitka, da Komisija ni predhodno opredelila upoštevnega trga, je treba ugotoviti, da Komisiji v obravnavani zadevi ni bilo treba opredeliti zadevnega trga. Iz sodne prakse namreč izhaja, da je treba v okviru uporabe člena 81(1) ES zadevni trg opredeliti zaradi ugotavljanja, ali lahko neki sporazum vpliva na trgovino med državami članicami in ali je njegov namen oziroma učinek preprečevati, omejevati ali izkrivljati konkurenco na skupnem trgu (sodba Sodišča prve stopnje z dne 21. februarja 1995 v zadevi SPO in drugi proti Komisiji, T-29/92, Recueil, str. II-289, točka 74, zgoraj v točki 31 navedena sodba Cement, točka 1093, in sodba Sodišča z dne 6. julija 2000 v zadevi Volkswagen proti Komisiji, T-62/98, Recueil,

str. II-2707, točka 230). Zato mora Komisija zadevni trg v odločbi, izdani na podlagi člena 81(1) ES, opredeliti samo, če brez take opredelitve ne bi bilo mogoče ugotoviti, ali lahko zadevni sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje vpliva na trgovino med državami članicami in je njegov namen ali učinek preprečevati, omejevati oziroma izkrivljati konkurenco na skupnem trgu (sodba Sodišča prve stopnje z dne 15. septembra 1998 v združenih zadevah European Night Services in drugi proti Komisiji, T-374/94, T-375/94, T-384/94 in T-388/94, Recueil, str. II-3141, točke od 93 do 95 in 105, ter zgoraj navedena sodba Volkswagen proti Komisiji, točka 230). Tožeča stranka ne izpodbija tega, da bi lahko zadevni sporazumi ali usklajena ravnanja vplivala na trgovino med državami članicami in da bi bil njihov namen omejiti in izkriviti konkurenco na skupnem trgu. Zato dejstvo, da se je Komisija oprla na člen 81(1) ES v obravnavani zadevi, ne pomeni, da mora predhodno opredeliti upoštevni trg, in glede tega ni mogoče ugotoviti nobene kršitve dolžnosti obrazložitve.

100 Iz enakih razlogov, čeprav mora biti razlogovanje, ki je vodilo do ugotovitve Komisije, da je tožeča stranka grozila, za uporabo smernic jasno in nedvoumno zaradi zahtev člena 230 ES, ni nujno, da predhodno opredeli zadevni trg. Nasprotno stališče tožeče stranke je torej treba zavrniti.

101 Enako velja za razlogovanje v zvezi z upoštevanjem obsega geografskega trga. Glede navedb tožeče stranke, da naj bi nezadostna obrazložitev nacionalnega značaja trga Komisiji omogočala predvideti neutemeljeno ugotovitev ločenih kršitev in posledično umetno zvišanje zneska naloženih glob tožeči stranki, je dovolj opozoriti na to, da je bil tak namen Komisiji pripisan izključno hipotetično in da je ta očitek utemeljen na čistih špekulacijah, saj ni podprt z nobenim dokazom. Argument, ki iz tega izhaja, je treba torej zavrniti.

102 Drugič, glede očitka, da ni bilo zadostne obrazložitve izračuna zneska globe, je treba opozoriti na to, da je Komisija v uvodnih navedbah od 296 do 328 izpodbijane odločbe navedla dejavnike, ki jih je upoštevala pri izračunu zneska glob za vsako od zadevnih podjetij. Iz zgoraj navedenih uvodnih navedb izpodbijane odločbe izhaja, da je Komisija jasno in natančno razkrila svoje razlogovanje ter s tem tožeči stranki omogočila seznanitev z vsemi dejavniki, ki so bili upoštevani pri presoji teže in trajanja kršitve za izračun zneska globe ter za nadzor s strani Sodišča prve stopnje. Treba je torej zaključiti, da izpodbijana odločba izpolnjuje zahtevo po obrazložitvi, ki jo mora Komisija spoštovati na podlagi člena 253 ES.

103 Obravnavani razlog je treba torej zavrniti in s tem tudi vse predloge za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe.

B – *Podredni predlogi glede zmanjšanja zneska naložene globe*

104 Tožeča stranka v zvezi z zmanjšanjem zneska naložene globe uveljavlja šest razlogov. V njih se sklicuje na napačno oceno teže kršitve z vidika določanja izhodiščnega zneska globe v nasprotju z načelom sorazmernosti, enakost obravnave in prepoved ponovnega sojenja o isti stvari (*ne bis in idem*), napačno presojo trajanja kršitve, neutemeljenost oteževalne okoliščine pritiska na Interbrew, neutemeljeno upoštevanje oteževalne okoliščine ponovne kršitve s strani tožeče stranke, nezadostno upoštevanje olajševalnih okoliščin ter, končno, napačno presojo obsega sodelovanja tožeče stranke v nasprotju z načelom enakosti obravnave in obvestila o ugodni obravnavi.

1. *Napačna presoja teže kršitve za določitev izhodiščnega zneska globe, kršitev načel enakosti obravnave, sorazmernosti in ne bis in idem*

a) Trditve strank

Trditve tožeče stranke

105 Tožeča stranka izpodbija utemeljenost posebnega izhodiščnega zneska, ki ga je Komisija določila glede na težo kršitve, in sicer na podlagi štirih zaporednih očitkov, to je napačne presoje – v nasprotju s smernicami in z nekaterimi splošnimi načeli prava Skupnosti –, prvič, teže kršitve, drugič, njene dejanske ekonomske zmožnosti, da v precejšnji meri škoduje drugim subjektom, zlasti potrošnikom, tretjič, upoštevanja dejstva, da je imela pravno-ekonomska znanja in infrastrukturo, ki so ji omogočala bolje presoditi protipravnost svojega ravnanja ter posledice, ki iz tega izhajajo z vidika prava konkurence.

106 Meni, da še posebej glede na kvantitativno zelo omejen pomen proizvoda, na kateri se nanaša kartel, v razmerju do skupne porabe piva v Evropski uniji, zelo omejeno geografsko področje omenjenega kartela in zelo skromen promet, ki ga je imela z zadevnim proizvodom, izhodiščni znesek, ki jo zadeva, ne bi smel v nobenem primeru presegati osmih milijonov eurov.

— Presoja teže kršitve: kršitev načel enakosti obravnave in sorazmernosti

107 Kar zadeva oceno Komisije glede teže kršitve v smislu prvega pododstavka točke 1A smernic, tožeča stranka ne izpodbija lastnosti kršitve iz uvodne navedbe 297 izpodbijane odločbe, za katere meni, da jih je skupaj z Alken-Maes priznala in o tem seznanila Komisijo, ampak samo pomen, ki ga Komisija pripisuje vsem dejstvom v tistem delu izpodbijane odločbe, ki je posvečen teži kršitve in končni opredelitvi kršitve kot zelo hude, ki iz tega izhaja. Tožeča stranka meni, da je Komisija, s tem ko je sprejela tako opredelitev, čeprav ni primerljivih kršitev nikoli opredelila kot zelo hudih, kršila načelo enakosti obravnave, in sicer zato, ker je primerljive položaje obravnavala različno (zgoraj v točki 57 navedena sodba Hercules Chemicals proti Komisiji, točka 295).

108 Tožeča stranka najprej navaja, da čeprav se je Komisija sklicevala na metodologijo za določanje teže kršitev iz smernic, ni preučila konkretnega vpliva zadevnega kartela na trg.

109 Nadalje navaja, da je zaključek Komisije glede teže kršitve v nasprotju s primeri, ki jih navaja v smernicah, in tudi s prakso odločanja, ki je sledila njihovi objavi. Opredelitev nekega kartela kot zelo hudega naj bi bila običajno pridržana za organizirane, to je institucionalizirane kartele, ki vključujejo zapletene mehanizme nadzora, organizacije in spremljanja – ki nimajo nič skupnega z ravnanjem, ki se očita v obravnavani zadevi – ter delujejo na svetovni ravni ali v več velikih državah članicah, medtem ko najbolj omejeno ozemlje, ki ga zadevajo te domnevno zelo hude kršitve, vključuje štiri države članice Skupnosti, med največjimi (Odločba

Komisije 2003/382/ES z dne 8. decembra 1999 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES (zadeva IV/E-1/35.860-B – Brezšivne jeklene cevi, UL 2003, L 140, str. 1, v nadaljevanju: odločba Brezšivne jeklene cevi).

110 Tožeča stranka meni, prvič, da bi bilo treba kršitev zaradi njene neuradnosti šteti za hudo in ne za zelo hudo, še toliko bolj, ker je Komisija kot hude opredelila kršitve, katerih raven zapletenosti je bila najmanj enaka ravni kršitve iz obravnavane zadeve (Odločba Komisije 2003/25/ES z dne 11. decembra 2001 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES – zadeva COMP/E-1/37.919 (ex. 37.391) – Stroški bank za zamenjavo valut iz euroobmočja – Nemčija, UL 2003, L 15, str. 1, v nadaljevanju: odločba Nemške banke; Odločba Komisije 1999/271/ES z dne 9. decembra 1998 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe ES, IV/34.466 – Grški trajekti, UL 1999, L 109, str. 24, v nadaljevanju: odločba Grški trajekti, in Odločba Komisije 1999/210/ES z dne 14. oktobra 1998 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe ES, zadeva IV/F-3/33.708 – British Sugar plc, zadeva IV/F-3/33.709 – Tate & Lyle plc, zadeva IV/F-3/33.710 – Napier Brown & Company Ltd in zadeva IV/F-3/33.711 – James Budgett Sugars Ltd, UL 1999, L 76, str. 1, v nadaljevanju: odločba British Sugar).

111 Drugič, glede na majhnost belgijskega ozemlja naj bi Komisija v obravnavani zadevi izkazala preveliko strogost – v nasprotju z načeloma sorazmernosti in enakosti obravnave – v svoji praksi odločanja, kar izhaja iz tega, da je večkrat kot okoliščino, ki utemeljuje kršitev kot hudo in ne kot zelo hudo, upoštevala dejstvo, da je ta zadevala le majhen ali geografsko omejen trg (odločbe Grški trajekti, British Sugar in Nemške banke).

112 Tretjič, argument Komisije, po katerem je bilo eno od upoštevanih meril za oceno teže kršitve neposredni vpliv te na potrošnike, naj ne bi bil utemeljen. Po mnenju

tožeče stranke sta imela kartela iz odločbe Nemške banke in British Sugar enake lastnosti, ne da bi ju Komisija opredelila za zelo huda, na drugi strani pa naj bi struktura distribucije zadevnih proizvodov v obravnavani zadevi, glede supermarketov in sektorja horeba – ob upoštevanju velikosti skladišč –, imela vlogo močne protiuteži kartelu ter je omogočala ublažiti del njegovih negativnih učinkov na potrošnike.

113 Tožeča stranka zaključuje, da Komisija brez kršitve načela enakosti obravnave kršitev, ugotovljene v izpodbijani odločbi, ni mogla opredeliti kot zelo hude, čeprav ta ni imela oblike organiziranega kartela z zapletenimi strukturami in mehanizmi, ki zagotavljajo spoštovanje zavez podjetij, ter je zadevala le majhno ozemlje in skromen obseg proizvodnje piva v Evropski uniji. Znesek globe bi torej moral biti precej zmanjšan.

114 Kakor koli pa, tudi če Komisija naj ne bi kršila načela enakosti obravnave z opredelitvijo kršitve kot zelo hude, bi bilo vseeno treba izhodiščni znesek globe zmanjšati, s tem da bi se upošteval majhen vpliv kršitve na trg Skupnosti in majhen obseg prodaje zadevnih proizvodov, ki jih zadeva kartel, tako kot naj bi Komisija to storila v odločbi Brezšivne jeklene cevi. V navedeni odločbi naj bi namreč Komisija brez spremembe kvalifikacije kršitve določila izhodiščni znesek, ki je manjši od polovice tistega, ki ga za zelo hude kršitve predvidevajo smernice, in sicer zato, ker je prodaja zadevnih proizvodov s strani udeležencev kartela v štirih zadevnih državah članicah predstavljala le okoli 19 % porabe v Skupnosti. V obravnavani zadevi so proizvodi, na katere se je nanašal kartel, predstavljali manj kot 2,5 % skupne porabe v Evropski uniji. Poseben izhodiščni znesek, ki ga je določila Komisija, naj torej ne bi bil sorazmeren s količino in z vrednostjo teh proizvodov ter bi moral biti zato zmanjšan.

— Presoja dejanske ekonomske zmožnosti tožeče stranke, da znatno škoduje drugim subjektom: kršitev načela sorazmernosti

115 Kar zadeva presojo Komisije glede njene ekonomske zmožnosti omejevati konkurenco, tožeča stranka navaja, da bi ta morala za upoštevni okvir upoštevati trg, na katerem se je kršitev izrazila, znesek globe pa bi moral biti v razumnem sorazmerju s prometom na tem trgu (sodba Sodišča prve stopnje z dne 14. julija 1994 v zadevi Parker Pen proti Komisiji, T-77/92, Recueil, str. II-549, točka 94).

116 Poleg tega naj bi bilo za presojo njihove zmožnosti vplivati na konkurenco pomembno upoštevati položaj zadevnih podjetij na predmetnem trgu.

117 Komisija pa naj tema načeloma, čeprav sta bili navedeni v izpodbijani odločbi, ne bi sledila. Čeprav naj bi Interbrew v zadevnem obdobju ustvarila štirikrat večji promet iz prodaje na trgu kot tožeča stranka, naj bi bil poseben izhodiščni znesek, izračunan za Interbrew, manj kot dvakrat višji kot tisti, izračunan za tožečo stranko. Ta nesorazmernost naj bi bila v nasprotju z aktualno prakso Komisije, kot jo ponazarja Odločba 2003/674/ES z dne 2. julija 2002 o postopku na podlagi člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva C.37.519 – Metionin, UL 2003, L 255, str. 1, v nadaljevanju: odločba Metionin), v kateri naj bi menila, da mora razlika med določenimi globami izražati nesorazmerje med tržnim deležem prvega svetovnega proizvajalca na trgu in enega od njegovih konkurentov, katerega tržni delež je bil petkrat manjši.

118 Komisija naj poleg tega ne bi upoštevala prevladujočega položaja družbe Interbrew na belgijskem trgu piva, kar naj bi nujno precej omejevalo dejansko ekonomsko

zmožnost tožeče stranke, da vpliva na trg ali da celo resno omejuje konkurenco. Tožeča stranka naj bi poleg tega samo poskušala omejiti svojo postopno izključenost.

119 Komisija naj bi s stališčem, da ima pravico določiti izhodiščni znesek globe glede na skupni promet tožeče stranke, ki naj bi bil pokazatelj njene „sposobnosti škodovanja“, ne pa na podlagi prometa na zadevnem trgu, zanemarila merilo „sposobnosti znatno škodovati konkurenci“ iz izpodbijane odločbe. Komisija bi morala za upoštevanje večjega prometa, kot je bil ustvarjen na belgijskem trgu piva, opredeliti zadevne trge in izkazati, v čem so dejavnosti tožeče stranke na teh trgih tej omogočale škodovati konkurenci na trgu piva.

120 Zneski glob, ki so bili določeni za Interbrew oziroma tožečo stranko, naj bi, daleč od tega, da bi izražali očitno neravnotežje njunih položajev, nasprotno potrjevali očitno nesorazmernost posebnega izhodiščnega zneska za tožečo stranko glede na njeno dejansko zmožnost vplivati na trg.

121 Tako naj bi Komisija, medtem ko naj bi znesek 45 milijonov eurov, ki je bil določen za Interbrew, ustrezal manj kot 6,6 % njenega prometa v letu 1998, z določitvijo zneska 25 milijonov eurov tožeči stranki naložila znesek, ki je višji od 20 % prometa, ki ga je v letu 2000 ustvarila družba Alken-Maes, ki je bila dejansko vpletena v kartel, tako da če bi bila ta obsojena za svoje ravnanje, bi bila omejitev 10 % skupnega prometa, ki jo določa Uredba št. 17, precej presežena.

— Določitev take višine zneska globe, ki zagotavlja zadostno odvračilnost: kršitev načela sorazmernosti

122 Tožeča stranka navaja, da Komisija na eni strani ni individualizirala elementa odvračanja, ki ga je upoštevala pri izračunu globe, in da čeprav je v izpodbijani odločbi navajala, da sta tožeča stranka in Interbrew veliki mednarodni podjetji ter da je prvo poleg tega tudi večproizvodno podjetje, naj ne bi navedla načel, ki so jo vodila pri uporabi merila odvračanja.

123 Na drugi strani pa naj bi bilo povišanje zneska globe, ki ga je Komisija opravila zaradi odvračilnega namena sankcije, utemeljeno na nepomembnih in nesorazmernih razlogih.

124 Tako bi morala biti določitev odvračilnosti globe odvisna od konkurenčnega cilja ter naj bi se, po mnenju tožeče stranke, uporabila le glede na velikost podjetja na zadevnem trgu in njegovih namer glede umika ugodnosti iz inkriminiranega ravnanja na navedenem trgu. Dejavnika, kot sta mednarodna velikost podjetja ali dejstvo, da gre za povratnika, naj ne bi bila pomembna. V nasprotju s tem, kar je ugotovila Komisija glede podjetja ABB Asea Brown Boveri v Odločbi 1999/60/ES z dne 21. oktobra 1998 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe ES (IV/35.691/E-4 – Predizolirane cevi, UL 1999, L 24, str. 1, v nadaljevanju: odločba Predizolirane cevi), naj v obravnavani zadevi niti ne bi bilo očitano, da sta struktura tožeče stranke in obstoj tujih odvisnih družb v sektorju piva olajšala sporno ravnanje.

125 Ekonomska teorija naj bi poleg tega ugotavljala, da je znesek globe ustrezen, če presega koristi, ki so jih imele stranke kartela. V obravnavani zadevi naj bi že

bistveno manjši znesek globe izpolnil ta pogoj, saj je bila dobičkonosnost tožeče stranke na zadevnem trgu med trajanjem kršitve negativna.

126 Poleg tega tožeča stranka navaja, da čeprav bi bilo – kot to navaja Komisija – za odvračanje pomembno, da je globa toliko višja, kolikor je manjša verjetnost odkritja kršitve, kar se zgodi pri tajnih kartelih, bi moral biti njen znesek precej nižji od tistega, ki ga je določila Komisija. Poleg tega naj zadevni kartel ne bi bil tajen, saj so se v zvezi z njim opravili mnogi sestanki v prisotnosti konkurentov – kot so bili sestanki delovnih skupin „Vision 2000“ – ali distributerjev – kot je bil sestanek 28. januarja 1993 –, s tem da so slednji zelo pozorno spremljali ravnanje strank kartela, kot to ponazarja dopis zveze grosistov pivovarjem.

127 Končno, samo upoštevanje kakršnega koli namena odvračanja naj bi bilo zaman, saj je bil odvračilni učinek – ki ga ponazarja takojšnja ustavitev izmenjave prodajnih podatkov – v obravnavani zadevi dosežen z začetkom preiskave in s sodelovanjem, v katero se je vključila tožeča stranka.

— Upoštevanje pravno-ekonomskih znanj in infrastrukture, s katerimi običajno razpolagajo velika podjetja: kršitev načela *ne bis in idem*

128 Tožeča stranka navaja, da je Komisija z upoštevanjem dejstva, da je ta imela pravno-ekonomska znanja in infrastrukturo, kar ji je omogočalo bolje oceniti protipravnost svojega ravnanja in posledic, ki iz tega izhajajo z vidika prava konkurence, kršila

načelo *ne bis in idem*, saj je v izpodbijani odločbi zvišala znesek globe tudi zaradi ponovne kršitve.

Argumenti Komisije

129 Glede teže kršitve se Komisija sklicuje na resnost zadevnega dejanskega stanja in navaja, da opredelitev kršitev, omejenih le na eno državo članico, kot zelo hudih, ni v nasprotju z njeno prakso odločanja. Prav tako naj se velikost nekega sektorja ne bi merila samo po njegovem geografskem obsegu, ampak tudi z vidika ekonomskega pomena. Glede na to, da je belgijski pivovarski sektor velik okoli 1200 milijonov eurov, naj bi bila kršitev storjena v zelo pomembnem sektorju. Končno, naj bi kršitev neposredno vplivala na potrošnike, česar značilnosti distribucije piva nikakor ne morejo zmanjšati.

130 Glede merila dejanske ekonomske sposobnosti za precejšnje škodovanje drugim subjektom, zlasti potrošnikom, Komisija navaja, da skupni promet tožeče stranke precej presega promet družbe Interbrew. Poleg tega naj bi bila Komisija prosta pri določanju vrste prometa, ki ga upošteva, to je skupnega prometa ali tistega, ustvarjenega v zadevnem sektorju, oziroma kombinacije obeh, odvisno od primera. Končno, dejstvo da upoštevani posebni izhodiščni znesek ustreza 20 % skupnega letnega prometa družbe Alken-Maes, naj ne bi bilo pomembno, saj naj bi se prag iz Uredbe št. 17 v obravnavani zadevi uporabljal za promet tožeče stranke.

131 Glede preučitve dovolj odvračilnega značaja globe Komisija ugotavlja, da je treba pri tajni kršitvi znesek globe določiti na precej višji ravni, kot je dosežena korist, s tem da sta velikost in večproduktnost dejavnosti tožeče stranke pomembni merili za

določanje odvračilnega značaja. Niti prenehanje kršitve niti sodelovanje tožeče stranke pa naj sicer ne bi omogočalo zaključka, da je bila dosežena primerna raven odvračilnosti.

132 Končno, za upoštevanje pravno-ekonomskih znanj in infrastruktur, s katerimi običajno razpolagajo velika podjetja, pa naj argument kršitve načela *ne bis in idem* ne bi temeljil na dejstvih. Komisija naj bi se pri določitvi posebnega izhodiščnega zneska globe oprla na priznanje protipravnosti svojega ravnanja s strani tožeče stranke, medtem ko naj bi ponovno kršitev upoštevala glede na vztrajno protipravno ravnanje tožeče stranke.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

133 Najprej je treba spomniti, da lahko po členu 15(2) Uredbe št. 17 „[K]omisija […] podjetjem ali podjetniškim združenjem z odločbo naloži globo od 1000 do 1.000.000 [eurov] ali višjo vsoto, ki pa ne presega 10 % prometa v predhodnem poslovnem letu vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, kadar namerno ali iz malomarnosti […] kršijo člen [81](1) […] Pogodbe“. V isti določbi je določeno tudi, da se „[p]ri določanju višine globe […] upoštevata teža in trajanje kršitve“ (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 223).

134 Iz ustaljene sodne prakse izhaja tudi, da ima Komisija na podlagi Uredbe št. 17 določeno območje proste presoje pri določanju zneskov glob, da bi usmerila ravnanje podjetij v smislu spoštovanja pravil o konkurenci (sodbe Sodišča prve

stopnje z dne 6. aprila 1995 v zadevi Martinelli proti Komisiji, T-150/89, Recueil, str. II-1165, točka 59; z dne 11. decembra 1996 v zadevi Van Megen Sports proti Komisiji, T-49/95, Recueil, str. II-1799, točka 53, in z dne 21. oktobra 1997 v zadevi Deutsche Bahn proti Komisiji, T-229/94, Recueil, str. II-1689, točka 127).

135 Poleg tega dejstvo, da je Komisija v preteklosti naložila globe do določene višine za določene vrste kršitev, tej ne more onemogočiti zvišanja teh zneskov v okviru pragov iz Uredbe št. 17, če je to potrebno zaradi zagotavljanja izvajanja politike Skupnosti glede konkurence (zgoraj v točki 50 navedena sodba Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 109, ter sodbi Sodišča prve stopnje z dne 10. marca 1992 v zadevi Solvay proti Komisiji, T-12/89, Recueil, str. II-907, točka 309, in z dne 14. maja 1998 v zadevi Europa Carton proti Komisiji, T-304/94, Recueil, str. II-869, točka 89). Učinkovito izvajanje pravil Skupnosti o konkurenci nasprotno zahteva, da lahko Komisija vedno prilagodi raven glob potrebam te politike (zgoraj v točki 50 navedena sodba Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točka 109, ter zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točki 236 in 237).

136 Kljub temu pa velja opozoriti na to, da Sodišče prve stopnje na podlagi člena 17 Uredbe št. 17 s pooblastilom neomejene pristojnosti v smislu člena 229 ES razsoja o tožbah zoper odločbe, s katerimi Komisija določi globo in lahko posledično odpravi, zniža ali zviša naloženo globo. V okviru svojega nadzora z neomejeno pristojnostjo je Sodišče prve stopnje pristojno, da presodi, ali je znesek naložene globe sorazmeren v teži in trajanju kršitve (glej v tem smislu zgoraj v točki 134 navedeno sodbo Deutsche Bahn proti Komisiji, točki 125 in 127, ter zgoraj v točki 95 navedeno sodbo Cheil Jedang proti Komisiji, točka 93), ter da pretehta težo kršitve in okoliščine, na katere se sklicuje tožeča stranka (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 14. novembra 1996 v zadevi Tetra Pak proti Komisiji, C-333/94 P, Recueil, str. II-5951, točka 48).

137 Nadalje je treba spomniti, da je treba po ustaljeni sodni praksi težo kršitev ugotoviti v razmerju do velikega števila dejavnikov, kot so med drugim posebne okoliščine

zadeve, njen kontekst in odvračilnost glob, s tem da ne obstaja zavezujoč ali izčrpen seznam meril, ki jih je treba obvezno upoštevati (sklep Sodišča z dne 25. marca 1996 v zadevi SPO in drugi proti Komisiji, C-137/95 P, Recueil, str. I-1611, točka 54, sodba Sodišča z dne 17. julija 1997 v zadevi Ferriere Nord proti Komisiji, C-219/95 P, Recueil, str. I-4411, točka 33, sodba Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Sarrió proti Komisiji, T-334/94, Recueil, str. II-1439, točka 328, in zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 236). Med drugim mora biti presoja teže kršitve opravljena ob upoštevanju značaja omejitev za konkurenco (sodba Sodišča z dne 15. julija 1970 v zadevi Boehringer proti Komisiji, 45/69, Recueil, str. 769, točka 53, ter sodba Sodišča prve stopnje z dne 22. oktobra 1997 v združenih zadevah SCK in FNK proti Komisiji, T-213/95 in T-18/96, Recueil, str. II-1739, točka 246). Komisija mora prav tako skrbeti za odvračilnost svojih ukrepov, predvsem pri kršitvah, ki so še posebej škodljive za doseganje ciljev Skupnosti (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točki 105 in 106, ter ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, točka 166).

138 Vendar pa iz sodne prakse izhaja, da če Komisija sprejme smernice, s katerimi ob spoštovanju Pogodbe natančneje določi merila, ki jih namerava uporabiti v okviru izvrševanja svojega pooblastila za prosto presojo, potem gre za samoomejitev tega pooblastila, saj mora spoštovati svoja okvirna pravila (zgoraj v točki 57 navedena sodba Hercules Chemicals proti Komisiji z dne 17. decembra 1991, točka 53, potrjena po pritožbi s sodbo Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji, C-51/92 P, Recueil, str. I-4235, točka 75). Komisija mora torej za ugotovitev teže kršitev od takrat naprej med različnimi elementi obvezno upoštevati tiste, ki jih vsebujejo smernice, poleg tega, da mora posebej navesti razloge, ki po potrebi utemeljujejo odstopanje od njih v določenih točkah (sodba Sodišča prve stopnje z dne 19. marca 2003 v zadevi CMA CGM in drugi proti Komisiji, imenovana „FETTCSA“, T-213/00, Recueil, str. II-913, točka 271).

139 Komisija v skladu s smernicami pri izračunu glob za izhodišče vzame splošni izhodiščni znesek, ki se določi glede na težo kršitve. Ocena teže kršitve se opravi ob upoštevanju značaja kršitve, njenega dejanskega vpliva na trg, če je merljiv, in obsega

zadevnega geografskega trga (točka 1A, prvi pododstavek). V tem okviru se kršitve delijo na tri razrede, in sicer na „lažje kršitve“, pri katerih je znesek predvidenih glob med 1000 in milijon eurov, „hude kršitve“, pri katerih znaša znesek predvidenih glob med milijon in 20 milijonov eurov, ter „zelo hude kršitve“, pri katerih je znesek predvidenih glob nad 20 milijonov eurov (točka 1A, drugi pododstavek, prva in tretja alinea).

140 Komisija v zvezi s tem navaja, da so lahko lažje kršitve na primer omejitve, ki so najpogosteje vertikalne, s katerimi se želi omejiti trgovino in katerih učinek na trg je omejen, saj ne zadevajo precejšnjega dela ampak relativno majhen del trga Skupnosti (točka 1A, drugi pododstavek, prva alinea). Komisija v zvezi s hudimi kršitvami navaja, da gre najpogosteje za horizontalne ali vertikalne omejitve enakega značaja kot pri lažjih kršitvah, vendar z doslednejšo uporabo, njihov učinek na trg je večji, imajo pa lahko lahko učinke na večje dele skupnega trga. Prav tako navaja, da bi lahko tukaj šlo za ravnanja v smislu zlorabe prevladujočega položaja (točka 1A, drugi pododstavek, druga alinea). Končno, glede zelo hudih kršitev, Komisija navaja, da gre v glavnem za horizontalne omejitve vrste „cenovni kartel“ in za razdelitev trga po kvotah ali za druga ravnanja, ki posegajo v pravilno delovanje notranjega trga, kot je tisto, s katerim se poskuša zaprti nacionalne trge, ali zloraba prevladujočega položaja podjetja, ki je v kvazimonopolnem položaju (točka 1A, drugi pododstavek, tretja alinea).

141 Smernice določajo, da naj bi lestvica sankcij znotraj vsakega navedenega razreda kršitev, med drugim iz razredov „hude“ in „zelo hude“, omogočala različno obravnavo podjetij glede na značaj storjenih kršitev (točka 1A, tretji pododstavek). Poleg tega je treba upoštevati tudi dejansko ekonomsko sposobnost kršiteljev, da znatno škodujejo drugim subjektom, še posebej potrošnikom, in določiti znesek globe v višini, ki ji daje dovolj odvračilen učinek (točka 1A, četrti pododstavek).

Lahko se upošteva tudi dejstvo, da imajo velika podjetja v glavnem zadostno infrastrukturo za razpolaganje s pravnimi in z ekonomskimi znanji, ki jim omogočajo bolje oceniti protipravnost svojega ravnanja ter posledice, ki izhajajo iz tega z vidika prava konkurence (točka 1A, peti pododstavek).

142 Znotraj vsakega od treh zgoraj opredeljenih razredov je v zadevah, ki vključujejo več podjetij – kot so karteli –, lahko zaželeno ponderirati določeni znesek, tako da se lahko upošteva posebno težo in torej dejanski vpliv nezakonitega ravnanja vsakega od podjetij na konkurenco, še posebej če obstaja znatno neravnovesje v velikosti podjetij, ki so storila kršitev enakega značaja, in posledično prilagoditi splošni izhodiščni znesek glede na poseben značaj vsakega od podjetij (točka 1A, šesti pododstavek).

143 Smernice prav tako določajo, da lahko načelo enake sankcije za enako ravnanje, če tako zahtevajo okoliščine, vodi v določitev različnih zneskov za zadevna podjetja, ne da bi to razlikovanje sledilo aritmetičnemu izračunu (točka 1A, sedmi pododstavek).

144 Ob upoštevanju teh načel je torej treba najprej presoditi, ali je Komisija pri uporabi metodologije iz smernic za določitev teže kršitve v obravnavani zadevi kršila načela, na katera se sklicuje tožeča stranka. Nadalje je treba ugotoviti, ali je – pod predpostavko, kot podredno navaja tožeča stranka, da je treba kršitev opredeliti kot zelo hudo – poseben izhodiščni znesek 25 milijonov eurov, ki je bil na koncu določen za tožečo stranko, primeren glede na okoliščine, na katere se ta sklicuje, to je zelo majhen vpliv kršitve na trg Skupnosti in majhen obseg prodaje zadevnih proizvodov, ki jih zadeva kartel.

Presoja teže kršitve

145 V obravnavani zadevi iz izpodbijane odočbe izhaja, da je Komisija težo kršitve ocenila na podlagi naslednjih elementov: značaja kršitve, dejstva, da se je kartel nanašal na vse segmente trga piva, da so se sporni razgovori vodili na najvišji ravni ter da so se sporazumi in usklajena ravnanja nanašali na velik del dejavnikov konkurence, dejstvo, da ni bilo mogoče izključiti vpliva na trg ali ga jemati kot majhnega, ter dejstvo, da je geografski trg pokrival celotno belgijsko ozemlje.

146 Prvič, glede skladnosti presoje teže kršitve s smernicami in z načelom sorazmernosti je treba preučiti, na kakšen način je Komisija ocenila navedeno težo glede na tri upoštevna merila, to je značaj kršitve, njen dejanski vpliv na trg, če je merljiv, in geografski obseg zadevnega trga (glej zgoraj navedeno točko 139).

147 Najprej glede značaja kršitve je treba opozoriti na to, da tožeča stranka ne nasprotuje navedbam iz uvodne navedbe 297 izpodbijane odločbe, to je da je sporazum vključeval splošni dogovor o nenapadanju, izmenjavo podatkov o prodaji, sporazume o cenah ter neposredno in posredno usklajevanje cen in popustov v trgovini na drobno, delitev strank na trgu horeba ter na istem trgu tudi omejitev naložb in oglaševanja. Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da so horizontalni sporazumi o cenah ena izmed najhujših kršitev prava Skupnosti o konkurenci in jih je zato mogoče opredeliti za zelo hude (sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. julija 2001 v združenih zadevah Tate & Lyle in drugi proti Komisiji, T-202/98, T-204/98 in T-207/98, Recueil, str, II-2035, točka 103, ter zgoraj v točki 138 navedena sodba FETTCSA, točka 262). Mehanizmi, ki jih je Komisija opisala v uvodni navedbi 297 izpodbijane odločbe, poleg tega, da opisujejo sporazum o cenah, razkrivajo tudi najhujše oblike poseganja v konkurenco, saj jo preprosto poskušajo odstraniti med tistimi podjetji, ki

te sporazume izvajajo. Iz tega sledi, da ni mogoče izpodbiti zaključka Komisije, da so zadevni sporazumi in usklajena ravnanja že po svojem značaju zelo hude kršitve. Te ugotovitve ni mogoče izpodbiti še posebej zato, ker je Komisija med drugim razkrila, da so se sporazumi in usklajena ravnanja nanašali na velik del dejavnikov konkurence ter so zadevali vse segmente trga piva, kar neposredno in logično izhaja iz dejanskega stanja, ki je navedeno v uvodni navedbi 297 izpodbijane odločbe in česar tožeča stranka ne izpodbija. Glede sestankov v zvezi s kartelom na najvišji ravni, to je na ravni generalnih direktorjev tožeče stranke in njene odvisne družbe, katerih obstoj prav tako ni sporen, pa to tudi ne more zmanjšati zelo velike teže kršitve.

148 Nadalje, glede merila vpliva kartela je treba ugotoviti, da čeprav je Komisija v izpodbijani odločbi navedla, da nekateri deli kartela sploh niso bili ali niso bili v celoti uresničeni, je kljub temu ugotovila, da ni mogoče zaključiti, da vpliva na trg ni bilo ali da je bil ta majhen. V podporo tej ugotovitvi se Komisija ni sklicevala samo na dokumentiran dokaz, ki ga predstavljajo zabeležke predstavnika družbe Interbrew s sestanka z dne 28. januarja 1998, ki dokazujejo določene dosežke, ampak tudi dejstvo – kar je ugotovila Komisija –, da je bila izmenjava prodajnih podatkov med družbama Alken-Maes in Interbrew dejansko izvedena. Izvedba sporazuma, katerega cilj je protikonkurenčen, pa čeprav delna, zadostuje za izključitev možnosti sklepanja, da ni bilo vpliva navedenega sporazuma na trg.

149 Argumentu tožeče stranke, po katerem je bil kartel preprost in ni bil uraden, kar naj bi dokazovalo šibak namen protipravnosti, nasprotujejo dejstva. Številnost in sočasnost ciljev, ki jih je želel doseči kartel in ki jih tožeča stranka ne izpodbija, potrjuje resničen protikonkurenčni načrt, kar pa ne pomeni šibkega, ampak nasprotno močan protipravni namen. Čeprav naj bi bila za kartel značilna nizka stopnja formaliziranosti, to ne pomeni njegove manjše zapletenosti.

150 Končno, glede merila obsega zadevnega geografskega trga je Komisija v izpodbijani odločbi ugotovila, da naj bi kartel zajemal celotno belgijsko ozemlje, kar za tožečo stranko ni sporno. Iz sodne prakse izhaja, da nacionalni geografski trg ustreza precejšnjemu delu skupnega trga (sodba Sodišča z dne 9. novembra 1983 v zadevi Michelin proti Komisiji, 322/81, Recueil, str. 3461, točka 28). Poleg tega je Komisija v smernicah določila, da naj bi se najpogosteje kot zelo hude kršitve presojale horizontalne omejitve vrste „cenovni karteli“ in delitev trga s kvotami ali druga ravnanja, ki posegajo v pravilno delovanje notranjega trga (glej zgoraj navedeno točko 140). Iz tega okvirnega opisa izhaja, da se lahko sporazume ali usklajena ravnanja, ki tako kot v obravnavani zadevi zadevajo določanje cen in delitev strank, že samo na podlagi njihovega značaja, ne da bi bilo treba taka ravnanja presojati glede na določen vpliv ali geografski obseg, opredeli kot take. To ugotovitev potrjuje dejstvo, da čeprav okvirni opis kršitev, ki jih je treba šteti za hude, navaja, da gre za kršitve iste vrste, kot so tiste, ki so opredeljene kot lažje, „vendar z doslednejšo uporabo, katerih učinek na trg je večji in ki imajo lahko učinke na večje dele skupnega trga“, pa opis zelo hudih kršitev nasprotno ne omenja nobene zahteve po vplivu niti učinkih na določeno geografsko območje.

151 Iz navedenega sledi, da Komisija, s tem ko je kršitev v smislu točke 1A smernic opredelila za zelo hudo, ni kršila načela sorazmernosti.

152 V zvezi s tem je pomembno opozoriti na to, da je Sodišče prve stopnje glede cenovnega kartela na omejenem geografskem trgu že razsodilo, da je opredelitev kartela kot hudega zaradi njegovega omejenega vpliva na trg že predstavljala blažjo kvalifikacijo glede na merila, ki se splošno uporabljajo pri določanju glob pri cenovnih kartelih, kar bi moralo Komisijo voditi v opredelitev kartela kot zelo hudega (zgoraj v točki 147 navedena sodba Tate & Lyle in drugi proti Komisiji, točka 103).

153 Drugič, glede argumenta, po katerem naj bi Komisija v obravnavani zadevi odstopila od svoje prakse odločanja in s tem kršila načelo enakosti obravnave, je treba spomniti, da na eni strani predhodna praksa odločanja Komisije ne služi kot pravni okvir za globe v zadevah konkurence (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 234), na drugi strani pa, da ima po ustaljeni sodni praksi (glej zgoraj navedeno točko 134) Komisija na podlagi Uredbe št. 17 določeno območje proste presoje pri določanju zneskov glob, tako da lahko ravnanje podjetij usmeri v smislu spoštovanja pravil o konkurenci. Komisija je lahko torej v okviru pooblastila za prosto presojo in ob upoštevanju dejavnikov iz točke 1A, drugi pododstavek, tretja alinea, smernic določa, ali okoliščine zadeve, ki jo obravnava, omogočajo opredelitev kršitev kot zelo hudih. Iz točk 146 do 152 izhaja, da je bilo tako.

154 Kot je bilo navedeno zgoraj v točkah 134 in 135, dejstvo, da je Komisija v preteklosti naložila globe do določene višine za določene vrste kršitev, tej ne more odvzeti možnosti zvišati to raven v okviru pragov iz Uredbe št. 17, če je to potrebno zaradi zagotavljanja izvajanja politike Skupnosti glede konkurence. Učinkovito izvajanje pravil Skupnosti o konkurenci nasprotno zahteva, da lahko Komisija vedno prilagodi raven glob potrebam te politike. Tako ravnanje ne more pomeniti, da je Komisija glede na preteklo prakso kršila načelo enakosti obravnave (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 20. aprila 1999 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, imenovana „PVC II“, od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 in T-335/94, Recueil, str. II-931, točka 1232).

155 Zato je treba zaključiti, da je Komisija ob ugotovitvi, da je zadevna kršitev v smislu točke 1A, prvi pododstavek, smernic zelo huda, ravnala skladno s smernicami in ni kršila niti načela sorazmernosti niti načela enakosti obravnave.

Presoja dejanske ekonomske sposobnosti tožeče stranke, da znatno škoduje drugim subjektom

156 Iz smernic izhaja, da je lahko pri dani kršitvi, če gre za več podjetij, kot so karteli, zaželeno ponderirati splošni izhodiščni znesek, tako da se lahko ugotovi poseben izhodiščni znesek, ki upošteva težo in torej dejanski vpliv protipravnega ravnanja vsakega od podjetij na konkurenco, še posebej če obstaja znatno neravnovesje v velikosti podjetij, ki so storila kršitev enakega značaja (točka 1A, šesti pododstavek, glej zgoraj navedeno točko 142). Še posebej je treba upoštevati dejansko ekonomsko sposobnost kršiteljev, da znatno škodujejo drugim subjektom, zlasti postrošnikom (točka 1A, četrti pododstavek, glej zgoraj navedeno točko 141).

157 Iz sodne prakse poleg tega izhaja, da smernice ne predvidevajo, da se znesek globe izračuna glede na skupni promet ali ustvarjeni promet podjetij na zadevnem trgu. Vendar tudi ne nasprotujejo temu, da se tak promet upošteva pri določanju zneska globe in se tako spoštuje splošna načela prava konkurence, če tako zahtevajo okoliščine. Promet je mogoče še posebej upoštevati pri izračunu, kadar se upošteva različne dejavnike iz zgoraj navedenih točk od 141 do 143 (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točki 283 in 284, ter zgoraj v točki 95 navedena sodba Cheil Jedang proti Komisiji, točka 82).

158 Ustaljena sodna prakse je tudi, da so lahko med dejavniki, po katerih se presoja težo kršitve, po potrebi tudi obseg in vrednost blaga, ki je del kršitve, velikost ekonomske moči podjetja in tako tudi vpliv, ki ga ima lahko to na trg. Na eni strani iz tega sledi, da je z vidika določanja zneska globe mogoče upoštevati tako skupni promet podjetja, ki – kakor koli je že to približno ali nepopolno – kaže na njegovo velikost in ekonomsko moč, kot tudi tisti del prometa, ki izhaja iz prodaje blaga, ki je predmet kršitve, in torej kaže na obseg te. Na drugi strani pa iz tega izhaja, da ne gre niti eni

niti drugi vrsti prometa pripisovati nesorazmernega pomena glede na ostale dejavnike, tako da ustrezen izračun zneska globe ne more biti posledica preprostega izračuna na podlagi skupnega prometa (zgoraj v točki 50 navedena sodba Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točki 120 in 121, zgoraj v točki 115 navedena sodba Parker Pen proti Komisiji, točka 94, sodba Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi SCA Holding proti Komisiji, T-327/94, Recueil, str. II-1373, točka 176, in zgoraj v točki 95 navedena sodba Cheil Jedang proti Komisiji, točka 83).

159 V obravnavani zadevi je pomembno ugotoviti, prvič, omejen domet argumenta tožeče stranke, po katerem razlika v razmerjih med izhodiščnimi zneski, upoštevanimi za vsako od podjetij, in tržnimi deleži teh podjetij na belgijskem trgu piva, potrjuje, da se je Komisija požvižgala na načelo, po katerem se sposobnost škodovati ustrezno meri z obsegom in vrednostjo prodanega blaga vsake od strank. Treba je namreč opozoriti na to, da izhodiščni zneski, na katere se sklicuje tožeča stranka, vključujejo ne le prilagoditev glede na dejansko sposobnost škodovati konkurenci na trgu, ampak tudi prilagoditev, da bi se dosegla učinkovita odvračilnost.

160 Glede tega iz uvodne navedbe 305 izpodbijane odločbe izhaja, da je Komisija prilagoditev zneskov glob zaradi doseganja učinkovite odvračilnosti izvedla v dveh stopnjah. Najprej je tožečo stranko in družbo Interbrew obravnavala enako, s tem da je pri določitvi njunih posebnih izhodiščnih zneskov upoštevala to, da „[sta bili] veliki multinacionalni podjetji“. Nato pa je Komisija navedla, da je bilo treba „upoštevati dejstvo, da [je bila tožeča stranka] večproizvodno podjetje“, in s tem glede te nakazala dodatno potrebo po odvračilnosti. Iz tega izhaja, da poseben izhodiščni znesek, ki je bil določen za tožečo stranko, z vidika doseganja namena odvračilnosti in brez poseganja na tej stopnji v utemeljenost zaključkov Komisije iz tega, upošteva potrebo po večji odvračilnosti kot pri družbi Interbrew.

161 Kljub temu pa je treba ugotoviti, da je posebni izhodiščni znesek za tožečo stranko približno 45 % nižji kot tisti, ki je bil določen za Interbrew. Komisija je poleg tega v uvodni navedbi 303 izpodbijane odločbe poudarila, da je upoštevala dejansko ekonomsko sposobnost kršiteljev, da znatno škodujejo konkurenci, v uvodni navedbi 304 pa, da obstaja razlika med precejšnjo velikostjo družb Interbrew, vodilne na belgijskem trgu piva z okoli 55-odstotnim tržnim deležem, in Alken-Maes, ki je druga največja družba na tem trgu in ima okoli 15-odstotni delež.

162 Izkaže se torej, da je Komisija v skladu s smernicami upoštevala dejansko ekonomsko sposobnost teh dveh družb za povzročitev škode drugim subjektom, s tem da je v smislu točke 1A, prvi pododstavek, smernic za določitev posebnega izhodiščnega zneska za tožečo stranko precej znižala splošni izhodiščni znesek, ki ustreza teži storjene kršitve. Dejstvo, da se uvodna navedba 303 izpodbijane odločbe sklicuje na sposobnost „hudo škodovati konkurenci“ namesto dobesednega povzemanja besedila smernic, ni pomembno. Enako za utemeljenost metode, ki ji je sledila Komisija, ni pomembno to, da se razmerje med izhodiščnimi zneski, ki jih je upoštevala za vsako od družb, razlikuje od natančnega razmerja med njihovimi tržnimi deleži. Komisija je namreč v točki 1A, sedmi pododstavek, smernic določila, da uporaba različnih zneskov ne ustreza nujno aritmetičnemu izračunu.

163 Drugič, glede argumentov tožeče stranke, po katerih naj določeni posebni izhodiščni zneski ne bi izražali očitnega neravnotežja, ki izhaja iz prevladujočega položaja družbe Interbrew na belgijskem trgu piva, kar naj bi družbo Alken-Maes prisililo v to, da je poskušala zajeziti svojo postopno izključenost, in naj bi kakor koli dokazovalo nezmožnost tožeče stranke, da škoduje konkurenci, je treba spomniti, da tožeča stranka v izpodbijani odločbi ne izpodbija ugotovljene kršitve. Ta kršitev, ki jo predstavljajo vsi sporazumi in/ali usklajena ravnanja, pomeni prostovoljni sporazum

med strankami, ter da je škoda, ki je nastala konkurenci, izhajala iz tega sporazuma in tako iz volje vsake od strank. Tožeča stranka se zato ne more sklicevati na prisilo, ki naj bi se izvajala na njej, zato da bi se tako razbremenila škode, ki jo je povzročila konkurenci.

164 Podredno pa je treba še poudariti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se podjetje, ki z drugimi podjetji sodeluje pri protikonkurenčnih dejavnostih, ne more sklicevati na to, da pri tem sodeluje pod prisilo drugih udeležencev. Pritisk, ki ga je bilo deležno, bi namreč lahko prijavilo pri pristojnih organih in pri Komisiji vložilo pritožbo na podlagi člena 3 Uredbe št. 17, namesto da sodeluje pri zadevnih dejavnostih (sodbi Sodišča prve stopnje z dne 10. marca 1992 v zadevi Hüls proti Komisiji, T-9/89, Recueil, str. II-499, točki 123 in 128, ter z dne 6. aprila 1995 v zadevi Tréfileurope proti Komisiji, T-141/89, Recueil, str. II-791, točka 58, in zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 142).

165 Končno, glede argumenta, po katerem posebni izhodiščni znesek za tožečo stranko predstavlja precej višji odstotek prometa družbe Alken-Maes od tistega, ki ga predstavlja znesek za družbo Interbrew glede na njen promet, je treba najprej spomniti, da navedena zneska, kot je bilo že navedeno zgoraj v točkah 159 in 160, ne izražata samo dejanske škode, povzročene konurenci s strani vsake stranke, saj vključujeta tudi odvračilni namen iz smernic. Glede argumenta, da je določeni znesek za Alken-Maes višji od praga iz Uredbe št. 17 v smislu odstotka prometa, pa je ta v vsakem primeru ni pomemben, saj je tožeča stranka tista, na katero se nanaša izpodbijana odločba.

166 Treba je torej zavrniti vse argumente, ki izhajajo iz tega, da je Komisija v nasprotju z načelom sorazmernosti napačno ocenila dejansko sposobnost udeležencev, da znatno škodujejo drugim subjektom, zlasti potrošnikom.

Določitev zneska globe v višini, ki zagotavlja zadostno odvračilnost

167 Iz smernic izhaja, da se, če gre za več podjetij, kot so karteli, splošni izhodiščni znesek lahko ponderira, tako da se določi poseben izhodiščni znesek, ki upošteva posebno težo in torej dejanski vpliv protipravnega ravnanja vsakega od podjetij na konkurenco, še posebej če obstaja precejšnje neravnovesje v velikosti kršiteljev, ki so storili kršitev enakega značaja (glej zgoraj navedeno točko 142). Natančneje, znesek globe je treba določiti v višini, ki tej zagotavlja zadosten odvračilni učinek (glej zgoraj navedeno točko 141).

168 Upoštevanje odvračilnosti za določanje zneska globe zaradi teže kršitve je skladno s kontekstom ustaljene sodne prakse, po kateri je odvračilni učinek eden od elementov, ki jih lahko Komisija upošteva pri presoji teže kršitve in posledično pri določanju višine globe, glede na to, da je treba težo kršitev ugotavljati v razmerju do velikega števila dejavnikov, kot so med drugim posebne okoliščine zadeve, njen kontekst in odvračilnost glob, s tem da ne obstaja zavezujoč ali izčrpen seznam meril, ki jih je treba obvezno upoštevati (zgoraj v točki 137 navedeni sklep SPO in drugi proti Komisiji, točka 54, ter sodbi Ferriere Nord proti Komisiji, točka 33, in Sarrió proti Komisiji, točka 328).

169 Pooblastilo Komisije, da naloži globe podjetjem, ki namenoma ali iz malomarnosti kršijo določbe člena 81 ES, je skladno s sodno prakso prav tako eno od sredstev, s katerimi lahko Komisija nadzorne naloge, ki ji jih daje pravo Skupnosti, te pa vključujejo dolžnost voditi splošno politiko, ki na področju konkurence izvaja načela iz Pogodbe, ter da v tem smislu usmerja ravnanje podjetij. Iz tega sledi, da mora Komisija pri presoji teže kršitve za določitev zneska globe skrbeti za odvračilnost

svojih ukrepov, predvsem pri kršitvah, ki so še posebej škodljive za doseganje ciljev Skupnosti (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točki 105 in 106, ter ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, točka 166).

170 Ob upoštevanju navedenega je Komisija pri določitvi posebnega zneska globe, ki izraža prav težo storjene kršitve, utemeljeno upoštevala odvračilni namen. Analiza odvračilnega učinka glob je namreč sestavni del ponderiranja glob v razmerju do teže kršitve, saj se s tem želi preprečiti, da bi metoda izračuna vodila v zneske glob, ki pri določenih podjetjih ne bi dosegali ustrezne višine za zagotavljanje zadostnega odvračilnega namena globe (zgoraj v točki 50 navedena sodba ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, točka 167).

171 Glede argumenta tožeče stranke, da pri izračunu globe ni bila opravljena individualizacija elementa odvračilnosti, je treba opozoriti na to, da Komisija v smernicah za upoštevanje namena odvračilnosti ni opredelila individualizirane metodologije ali meril, katerih posebna navedba bi bila lahko zavezujoča. Ta argument je torej treba zavrniti.

172 Enako velja za argument, po katerem niso bila določena načela, ki so v obravnavani zadevi služila za oceno potrebe po odvračilnosti. Treba je namreč opozoriti na to, da tožeča stranka priznava, da je Komisija v uvodni navedbi 305 izpodbijane odločbe navedla, da sta tožeča stranka in Interbrew veliki mednarodni podjetji ter da je tožeča stranka poleg tega še večproizvodno podjetje. Komisija je v uvodni navedbi 306 tudi dodala, da je upoštevala dejstvo, da ima tožeča stranka pravno-ekonomska

znanja ter infrastrukturo, ki ji omogočajo bolje oceniti protipravnost svojega ravnanja in posledice, ki iz tega izhajajo z vidika prava konkurence. Izkaže se torej, da so bila v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, načela, na katerih temelji ocena potrebe po odvračilnosti, izrecno navedena.

173 Končno pa je treba analizirati tudi različne argumente tožeče stranke, po katerih je razlogovanje Komisije v podporo njeni ugotovitvi glede potrebe po posebnem odvračilnem učinku ni pomembno in ni sorazmerno.

174 Argument, po katerem naj status povratnika ne bi smel biti upoštevan kot pomemben, je treba že takoj zavrniti, saj Komisija svojega razlogovanja glede odvračilnosti ni utemeljila na tem očitku.

175 Glede argumenta, po katerem globalna velikost podjetja in njegova mednarodna razsežnost naj ne bi bili pomembni glede na cilj konkurence, ki bi mu Komisija morala slediti, je treba najprej poudariti, da je dejstvo, da je tožeča stranka imela pravno-ekonomska znanja ter infrastrukturo, kar ji je omogočalo bolje oceniti protipravni značaj njenega ravnanja in posledice, ki izhajajo iz tega z vidika prava konkurence, mogoče šteti za posledico globalnih virov podjetja in torej njegove velikosti, v zvezi s katero je mednarodna razsežnost eden od kazalnikov. Komisija je to torej upravičeno upoštevala. To, da je tožeča stranka sodelovala pri ugotovljenem sporazumu, čeprav je imela sredstva, da oceni njegovo protipravnost in posledice, namreč objektivno utemeljuje dodatno potrebo po odvračilnosti v razmerju do podjetja, ki takih sredstev ni imelo.

176 Argument, po katerem upoštevanje tajnosti kartela za določitev ravni potrebne odvračilnosti ni bistveno, saj navedeni kartel ni bil tajen ali vsaj ne zaradi tožeče stranke, se opira na navedbo, da so bili v okviru kartela ob prisotnosti konkurentov –

na primer sestanki delovne skupine „Vision 2000“ – ali distributerjev – kot na primer sestanek 28. januarja 1993, ki je vključeval grosiste s pivom – opravljeni številni sestanki. Poleg tega naj bi dopis z dne 4. avgusta 1997, ki ga je na pivovarje naslovila zveza grosistov, dokazoval, da so ti zelo pozorno spremljali ravnanje strank kartela.

177 Najprej glede sestankov delovne skupine „Vision 2000“ je treba opozoriti na to, da Komisija v uvodnih navedbah od 128 do 155 izpodbijane odločbe ne navaja, da so bili navedeni sestanki – ki so bili uradni, saj so potekali v okviru konfederacije belgijskih pivovarjev (v nadaljevanju: CBB), ki združuje velik del tega poklica – protipravni. Komisija ugotavlja, da sta Interbrew in Alken-Maes v svojih dvostranskih stikih sprejeli skupen pristop ter sta ob zavedanju glede določenih koristi, ki jih je bilo treba doseči, podali določene pobude v okviru CBB in se dogovorili, da je mogoče del sporazuma, to je tisti v zvezi z naložbami in oglaševanjem na trgu horeba ter na področju sistema določanja cen, izvesti v okviru CBB. Komisija torej izpostavlja instrumentalizacijo CBB za izvedbo – brez vednosti ostalih udeležencev zadevnih sestankov – dogovora med družbo Interbrew in tožečo stranko, da bi s tem preusmerila določena cenovna razmišljanja v okviru te zveze v smer, ki bi bila skladna s cilji njunega dogovora, ne da bi namigovala, da so bili ostali udeleženci obveščeni o obstoju tega. Poleg tega pa je treba opozoriti na to, da so bili cilji, ki sta jih Interbrew in tožeča stranka želeli doseči prek CBB in sestankov delovne skupine „Vision 2000“, to je omejevanja naložb in oglaševanja na trgu horeba ter razvoj nove cenovne strukture, v vsakem primeru le omejen vidik kartela, ki je vključeval tudi druge tajne elemente, kot je splošni dogovor o nenapadanju, sporazum o cenah in popustih v trgovini na drobno, delitev strank v sektorju horeba ali tudi izmenjava podatkov o prodaji. Dejstvo, da so potekali sestanki delovne skupine „Vision 2000“, torej ne omogoča zaključka, da kartel ni bil tajen.

178 Nadalje, glede sestanka 28. januarja 1993 (glej zgoraj navedeni točki 126 in 131) je treba opozoriti na to, da čeprav se zapisnik navedenega sestanka, ki ga je sestavil eden od predstavnikov družbe Interbrew, dejansko sklicuje na „sestanek grosistov piva“ in navaja pogoje sporazuma o zvišanju cen ter naložitvi minimalnih cen za pivo, ki se prodaja prek določenih distribucijskih poti, iz navedenega zapisnika nikakor ni mogoče sklepati, da so bili grosisti na sestanku 28. januarja 1993 seznanjeni s protikonkurenčno vsebino. Čeprav ta vsebina potrjuje, da je v komercialni politiki družb Alken-Maes in Interbrew obstajala tesna koordinacija, pa nasprotno ne omogoča sklepa, da so bili grosisti seznanjeni z obstojem kartela.

179 Glede dopisa z dne 4. avgusta 1997, ki ga je zveza grosistov naslovila na Alken-Maes, pa je treba ugotoviti, da se ta omejuje na obsojanje distribucijske politike družbe Alken-Maes, saj naj bi obremenila prihodnost neodvisnih distributerjev. Nikakor torej ne omogoča zaključka, da so bili grosisti seznanjeni s kartelom.

180 Argument, po katerem naj z izpodbijano odločbo ugotovljeni kartel ne bi bil tajen, je torej treba zavrniti.

181 Zato je Komisija v okviru svoje naloge, ki jo opredeljuje sodna praksa, navedena zgoraj v točkah 134 in 135, ter ob spoštovanju pravnega okvira, ki ga določa člen 15(2) Uredbe št. 17, te elemente upravičeno upoštevala pri oceni potrebe po odvračilnosti.

182 Argument tožeče stranke, po katerem je upoštevanje odvračilnega namena postalo odveč, ker je ob posegu Komisije kršitev prenehala, je treba zavrniti ter poudariti, da se z odvračilnim učinkom želi usmeriti prihodnje ravnanje podjetja in da dejstvo, da

podjetje preneha s protipravnim ravnanjem takrat, ko ga je ugotovila Komisija, s tem da je to dejanje torej posledica objektivne prisile, ne zadošča za sklep, da bo zadevno podjetje dejansko odvrnjeno od ponovitve takega ravnanje v prihodnosti.

183 Argumentacijo v zvezi z nepravilno določitvijo stopnje odvračilnosti globe v nasprotju z načelom sorazmernosti je torej treba v celoti zavrniti.

Upoštevanje pravno-ekonomskih znanj in infrastrukture, s katerimi običajno razpolagajo velika podjetja

184 Iz sodne prakse izhaja, da je načelo prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari (*ne bis in idem*), ki ga določa tudi člen 4 Protokola št. 7 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP), podpisane v Rimu 4. novembra 1950, splošno načelo prava Skupnosti, katerega spoštovanje nadzira Sodišče (sodbi Sodišča z dne 5. maja 1966 v združenih zadevah Gutmann proti Komisiji, 18/65 in 35/65, Recueil, str. 149, 172, in z dne 14. decembra 1972 v zadevi Boehringer proti Komisiji, 7/72, Recueil, str. 1281, točka 3, zgoraj v točki 154 navedena sodba PVC II, točka 96, ki jo glede tega potrjuje zgoraj v točki 97 navedena sodba sodba Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, točka 59).

185 Na področju prava konkurence to načelo prepoveduje, da bi Komisija podjetje ponovno obsodila ali preganjala zaradi protikonkurenčnega ravnanja, za katero je bilo že obsojeno ali katerega je bilo oproščeno s predhodno odločbo Komisije, ki je ni mogoče več izpodbijati s tožbo. Pri uporabi načela prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari (*ne bis in idem*) velja trojni pogoj, in sicer enako dejansko stanje, enak kršitelj in enak varovan pravni interes (sodba Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 338).

186 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da je Komisija v uvodni navedbi 306 izpodbijane odločbe v podporo zvišanju globe, naložene tožeči stranki, upoštevala dejstvo, da ima tožeča stranka pravno-ekonomska znanja in infrastrukturo, ki ji omogočajo bolje oceniti protipravnost svojega ravnanja ter posledice, ki iz tega izhajajo z vidika prava konkurence. Poleg tega je Komisija v uvodni navedbi 314 izpodbijane odločbe v podporo zvišanju globe, naložene tožeči stranki, upoštevala dejstvo, da je ta bila že dvakrat obsojena zaradi kršitev člena 81 ES.

187 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da pogoji za uporabo načela prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari, kot so bili opredeljeni s sodno prakso s področja konkurence (glej zgoraj navedeno točko 185), v obravnavani zadevi niso izpolnjeni, saj je Komisija za izračun zneska globe upoštevala samo dejanske okoliščine, to je da je bila tožeča stranka zaradi svojih pravno-ekonomskih znanj in infrastrukture sposobna oceniti protipravnost svojega ravnanja ter posledice tega in da je bila že dvakrat obsojena zaradi kršitev člena 81 ES. Kakor koli, Komisija je prav zaradi različnih ugotovitev v uvodnih navedbah 306 in 314 izpodbijane odločbe zvišala globo. Zato je treba četrti del razloga zavrniti.

Primernost posebnega izhodiščnega zneska globe glede na okoliščine, na katere se sklicuje tožeča stranka

188 Tožeča stranka podredno navaja, da čeprav Komisija ne bi bila kršila načela enakosti obravnave z opredelitvijo kršitve kot zelo hude, bi bilo treba vseeno izhodiščni znesek globe znižati, s tem da bi se upošteval majhen vpliv kršitve na trg Skupnosti in majhen obseg prodaje zadevnih proizvodov iz sporazuma.

189 Treba je spomniti, da je Komisija skladno z metodo iz smernic (glej zgoraj navedene točke od 139 do 143) pri izračunu zneskov glob za izhodišče vzela splošni izhodiščni znesek, določen glede na težo kršitve, nato je navedeni splošni izhodiščni znesek ponderirala glede na, najprej, dejansko sposobnost zadevnih podjetij, da znatno škodujejo drugim subjektom, zlasti potrošnikom, drugič, potrebo po določitvi zneska globe v višini, ki mu daje zadostno odvračilnost, in tretjič, potrebo po upoštevanju dejstva, da imajo velika podjetja običajno pravno-ekonomska znanja ter infrastrukturo, ki jim omogočajo bolje oceniti protipravnost svojega ravnanja in posledice, ki iz tega izhajajo z vidika konkurence.

190 V zgoraj navedenih točkah od 133 do 187 je že bilo ugotovljeno, da Komisija pri opredelitvi storjene kršitve kot zelo hude in pri zgoraj navedenih nadaljnjih prilagoditvah ni kršila nobenega od načel, na katera se sklicuje tožeča stranka. Poleg tega je pomembno spomniti, da smernice za zelo hude kršitve predvidevajo zneske glob, ki so višji od 20 milijonov eurov.

191 Glede argumenta tožeče stranke, po katerem določeni posebni izhodiščni znesek v vsakem primeru ni bil sorazmeren glede na to, da so proizvodi, ki jih je zadeval kartel, predstavljali manj kot 2,5 % skupne porabe teh proizvodov v Evropski uniji, je treba opozoriti na to, da teža kršitve ni odvisna niti samo od njenega geografskega dometa niti od deleža, ki ga predstavlja prodaja, ki je predmet kršitve, glede na prodajo v celotni Evropski uniji. Kljub zgoraj navedenim merilom je namreč absolutna vrednost zadevne prodaje prav tako upošteven kazalnik teže kršitve, saj verodostojno izraža ekonomski pomen poslov, ki jih kršitev želi izločiti iz običajne konkurence. V obravnavani zadevi ni sporno, da bi bilo mogoče zadevno prodajo

oceniti na približno 1200 milijonov eurov, kar kaže na precejšen ekonomski pomen sektorja. V zvezi s tem posebnega izhodiščnega zneska 25 milijonov eurov, ki je bil določen za tožečo stranko, ni mogoče šteti za pretiranega.

192 Glede sklicevanja na prakso Komisije iz odločbe Brezšivne jeklene cevi pa zadošča ugotoviti, da glede na sodno prakso, navedeno zgoraj v točki 153, ni pomembna.

193 Prav tako velja opozoriti na to, da je Komisija v navedeni odločbi upoštevala dejstvo, da je vrsta brezšivnih jeklenih cevi, na katere se je nanašala kršitev, predstavljala le 19 % vseh brezšivnih jeklenih cevi, ki jih je bilo mogoče uporabiti v industriji nafte in plina, tako da je bil vpliv kršitve omejen, saj se je industrija lahko preusmerila na druge proizvode, ki jih kartel ni zadeval. V obravnavani zadevi pa naj bi kršitev zajemala veliko večji del v Belgiji razpoložljivega piva, saj je Komisija v uvodni navedbi 4 izpodbijane odločbe navedla, ne da bi bilo to izpodbijano, da so stranke sporazuma leta 1998 proizvedle skoraj 70 % piva, prodanega v Belgiji.

194 Ob upoštevanju vseh navedenih ugotovitev je treba zavrniti argument tožeče stranke glede neprimernosti zneska naložene globe.

195 Razlog je torej treba v celoti zavrniti.

2. *Napačna presoja trajanja kršitve*

a) Trditve strank

196 Tožeča stranka navaja – ne da bi izpodbijala resničnost dejanskega stanja, ki je bilo ugotovljeno v zvezi z njo –, da je Komisija pri določitvi trajanja kršitve nekaterim dejstvom pripisala napačen pomen. Komisija naj bi se namreč v podporo zaključku, da je kršitev trajala do 28. januarja 1998, sklicevala zlasti na telefonski pogovor in na sestanka med tožečo stranko in družbo Interbrew po juliju 1996 in v razmiku več mesecev. S tem naj Komisija ne bi dokazala, da je kršitev trajala tudi po juliju 1996. Zato naj bi bilo treba priznati, da protipravno ravnanje ni trajalo dlje kot tri leta in šest mesecev, kar naj bi uprvičevalo zvišanje posebnega izhodiščnega zneska globe za precej manj kot 45 %. Sodišče prve stopnje bi moralo zato v skladu s sodno prakso zmanjšati tožeči stranki naloženo globo glede na dejansko trajanje kršitve.

197 Najprej, glede telefonskega pogovora z 9. decembra 1996 med družbo Interbrew in tožečo stranko slednja navaja, da so v nasprotju s tem, kar je mogoče sklepati iz sklicevanja Komisije na druge podatke iz spisa, rokopisne in z opombami opremljene zabeležke nadzornika poslovodstva družbe Alken-Maes, L. B., z dne 27. novembra 1996 edini dokument, na katerem Komisija utemeljuje svoje zaključke.

198 Tožeča stranka ne izpodbija tega, da so bili ti rokopisni zapiski sestavljeni med internim sestankom novembra 1996, katerega predmet je bil po njenem navajanju analizirati novo cenovno politiko družbe Interbrew, po tem ko je družbeAlken-Maes prek svojih strank pridobila nove splošne pogoje prodaje družbe Interbrew. Tožeča stranka pa, nasprotno, izpodbija razlago Komisije v zvezi s tremi skupinami opomb, ki so bile kasneje vnesene v te zabeležke, od katerih vsaka vsebuje datum „9/12/96“, in ki so očitno odgovor na tri vprašanja glede odprtih vprašanj v zvezi s cenovno

politiko družbe Interbrew iz začetno sestavljenih zabeležk. Komisija naj bi napačno zaključila, da bi bilo treba glede tega zaprositi za mnenje A. B. iz družbe Interbrew, kaj naj bi se zgodilo 9. decembra 1996, Interbrew pa je enkrat odgovorila pritrdilno in dvakrat nikalno. Po mnenju tožeče stranke ostali podatki iz spisa, ki jih navaja izpodbijana odločba, ne omogočajo potrditve te razlage. Opombe, vnesene v zabeležke z dne 27. novembra 1996, naj bi izhajale iz neodvisne preiskave vseh neposrednih stikov z družbo Interbrew, ki bi jo na primer opravili pri distributerjih, ki naj bi le potrdili razlago, ki jo je podal A. B. Običajno naj bi bilo, da je družba Alken-Maes kot delna distributerka proizvodov družbe Interbrew poskušala razumeti novo cenovno politiko družbe Interbrew glede logističnih pogojev. Zadevni dokument naj torej ne bi zadostoval za dokaz Komisijine teorije.

199 Drugič, za sestanek s 17. aprila 1997 tožeča stranka navaja, da ta sestanek ni dokaz za to, da kartel zadeva belgijski trg, saj naj bi bile njegov predmet po izjavi J. D. iz družbe Interbrew, ki je naveden v uvodni navedbi 96 izpodbijane odločbe, morebitne sinergije med skupinama in povečanje dobičkonosnosti podjetja pri ponovnem prevzemu družbe Alken-Maes, odvisne družbe tožeče stranke, s strani družbe Interbrew.

200 Tožeča stranka izpodbija razlago Komisije, po kateri zgoraj navedena izjava J. D. kaže na protikonkurenčnost tega sestanka. Ta izjava naj bi vsebovala povzetek vsek stikov med družbama Interbrew in Alken-Maes. Natančneje, glede sestanka s 17. aprila 1997 naj bi J. D. navedel samo to, da so udeleženci sestanka opravili natančno analizo izkaza poslovnega izida družbe Alken-Maes, kar je obvezno pri vsakih pogajanjih o morebitnem prenosu podjetja. Glede petih točk, navedenih v dokumentu, naj bi bile vse dejavniki, ki vplivajo na izid družbe Alken -Maes iz rednega poslovanja ali način njegovega izračuna.

201 Tožeča stranka prav tako izpodbija zaključek Komisije, po katerem je pri razgovoru o prodaji družbe Alken-Maes prisotnost R. V., poslovodje družbe Alken-Maes, na

zadevnem sestanku malo verjetna, glede na to, da to zanj potencialno ne bi bilo ugodno. Po mnenju tožeče stranke naj ta prisotnost ne bi bila prav nič neobičajna, predvsem če je zadevni poslovodja želel ohraniti določen položaj v družbi. Poleg tega naj bi bila ta toliko bolj utemeljena, kolikor je Interbrew predvidevala prevzem z odkupom s strani poslovodstva („management buy out“) – tehniko, pri kateri igra pomembno vlogo obstoječe poslovodstvo – kot naj bi pričali izjavi iz spisa, to je izjavi C. in T.

202 Tretjič, za sestanek z 28. januarja 1998, na katerem sta bila med drugimi A. D. iz družbe Interbrew in N. V. iz družbe Alken-Maes, tožeča stranka navaja, da je razgovor v bistvu zadeval obnovitev preteklih odnosov. Prav tako ugotavlja, da po mnenju predstavnika družbe Interbrew predstavnik družbe Alken-Maes nikakor ni poznal teh dogodkov.

203 Po mnenju tožeče stranke nič ne potrjuje Komisijine teorije v zvezi s pomenom rokopisnih zabeležk A. D. z dne 28. januarja 1998, to je da te dokazujejo obstoj kartela na ta dan. Še posebej naj nič ne bi omogočalo zaključka, da je mogoče vsebino navedenih zabeležk pripisati obema strankama, kar naj bi napačno storila Komisija, s tem da je vsebino zabeležk A. D. opredelila tako, kot da naj bi domnevno šlo za razgovor, medtem ko naj bi vsebina teh zabeležk izražala samo stališče družbe Interbrew. V obravnavani zadevi naj bi bilo presenetljivo, da je lahko predstavnik družbe Alken-Maes, ki ni bil obveščen, lahko podrobno opisal sporazume, sklenjene leta 1994. Poleg tega naj v izpodbijani odločbi ne bi bilo sporno, da sestanku z 28. januarja 1998 ni sledilo nič. Iz tega naj bi torej izhajalo, da zadevne zabeležke ne dokazujejo obstoja ali izvajanja sporazuma ali usklajenega ravnanja na zadevni dan, ampak samo pozitivno oceno družbe Interbrew v zvezi s sporazumom iz leta 1994 in njeno pripravljenost za njegovo obnovitev.

204 Tožeča stranka zaključuje, da torej protipravno ravnanje ni preseglo treh let in šestih mesecev ter da je treba zato znižati globo, povišano zaradi trajanja.

205 Komisija najprej poudarja, da tožeča stranka, s tem ko navaja, da je kartel prenehal julija 1996, izpodbija njegovo trajanje, ne izpodbija pa resničnosti dejanskega stanja. Drugič, Komisija naj bi pravno zadostno dokazala obstoj protikonkurenčnih stikov med tožečo stranko in družbo Interbrew do 28. januarja 1998. Končno, glede na to, da se tožeča stranka ni javno ogradila od sestankov, katerih protikonkurenčni namen naj bi bil dokazan in glede katerih je priznala, da se jih je udeležila, naj bi bila njena odgovornost do 28. januarja 1998 v vsakem primeru dokazana.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

206 Skladno s členom 15(2) Uredbe št. 17 je trajanje kršitve eden od dejavnikov, ki jih je treba upoštevati pri določanju zneska globe, ki ga je treba naložiti v plačilo podjetjem, spoznanim za odgovorne za kršitve pravil konkurence.

207 Smernice razlikujejo med kratkotrajnimi kršitvami (običajno manj kot leto), pri katerih naj se izhodiščni znesek, določen zaradi teže kršitve, ne bi zvišal, kršitvami srednjega trajanja (običajno od enega leta do petih let), pri katerih se lahko ta znesek zviša za 50 %, ter dolgotrajnimi kršitvami (običajno več kot pet let), pri katerih se lahko ta znesek zviša za 10 % za vsako leto (točka 1B, prvi pododstavek, prva, druga in tretja alinea).

208 Komisija je v uvodni navedbi 281 izpodbijane odločbe navedla, da ima dokaze glede kartela Interbrew/Alken-Maes najmanj za čas od 28. januarja 1992 do 28. januarja 1998. Navedla je, da je „28. januarja 1993 izvedela za prvi sestanek z jasnim protikonkurenčnim ciljem“, in da je bil „28. januarja 1998 opravljen zadnji sestanek v okviru kartela, glede katerega je Komisija razpolagala z dokumenti“. Komisija je

zaključila, da „je torej kršitev trajala pet let in en dan“. Ta zaključek je bil ponovljen v izreku izpodbijane odločbe, v katerem je Komisija navedla, da je kršitev trajala „od 28. januarja 1993 do 28. januarja 1998“.

209 Komisija je v uvodni navedbi 282 izpodbijane odločbe navedla, da je tožeča stranka izpodbijala trajanje kršitve in da je navajala, da so se razgovori med družbama Alken-Maes in Interbrew začeli šele 12. oktobra 1994 ter so bili zaključeni julija 1996. Komisija je zavrnila to argumentacijo in menila, da je bilo trajanje kršitve pravno zadostno dokazano.

210 V okviru obravnavanega razloga argumentacija tožeče stranke ponovno zadeva dejstvo, da naj Komisija ne bi pravilno določila trajanja kršitve. Tožeča stranka nasprotuje zvišanju globe le v tem, da kršitev po njenem mnenju ni trajala dlje kot do julija 1996.

211 Poleg tega pa je treba ugotoviti, da tožeča stranka ne želi izrecno razglasitve ničnosti člena 1 izpodbijane odločbe, ki opredeljuje trajanje njenega sodelovanja pri kršitvi. Tožeča stranka se namreč na razlog v zvezi s trajanjem kršitve sklicuje le podredno, in sicer v podporo predlogu za zmanjšanje zneska globe, ki ji je bil naložen.

212 Vendar pa v obravnavani zadevi iz pisanj tožeče stranke izhaja, da ta v bistvu izpodbija zakonitost izpodbijane odločbe, kolikor ta ugotavlja – kot je zapisano v členu 1 njenega izreka –, da je kršitev trajala od 28. januarja 1993 do 28. januarja 1998. Tako je tožeča stranka v vlogi, s katero se je postopek začel, navedla da „[izpodbijana] odločba ni utemeljena, kolikor ugotavlja, da je kršitev

trajala od 28. januarja 1993 do 28. januarja 1998“, in da Komisija „ni pravno zadostno dokazala, da je kršitev trajala dlje kot do julija 1996“. Tožeča stranka je v repliki nadaljevala in navedla, da „bi moralo pravilno branje spisa [Komisijo] voditi v ugotovitev krajšega trajanja protipravnega ravnanja in v to, da bi glede na to prilagodila višino zneska globe“. Poleg tega pa ni sporno, da je tožeča stranka trajanje kršitev izpodbijala v upravnem postopku, med drugim v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, kot je navedeno zgoraj v točki 512.

213 Glede na navedeno je torej treba ugotoviti, da z obravnavanim razlogom v zvezi s trajanjem tožeča stranka ne predlaga le zmanjšanja globe, ampak tudi delno razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, še posebej člena 1 njenega izreka, kolikor je Komisija v njem napačno ugotovila, da je kršitev trajala do 28. januarja 1998.

214 Zato je treba v okviru obravnavanega razloga ugotoviti, ali je Komisija pravno zadostno dokazala – na podlagi danega dejanskega stanja –, da je kršitev trajala do 28. januarja 1998.

215 V zvezi s tem je treba glede dokazovanja kršitev člena 81(1) ES spomniti, da mora Komisija predložiti dokaze za kršitve, ki jih ugotovi, in zbrati ustrezne dokaze za to, da pravno zadostno dokaže obstoj dejstev, ki so bistvena za kršitev (sodbi Sodišča z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 58, in z dne 8. julija 1999 v zadevi Komisija proti Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, str. I-4125, točka 86). V dvomu mora sodišče ugoditi podjetju, ki ga zadeva odločba, ki ugotavlja kršitev. Sodišče torej ne more zaključiti, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj zadevne kršitve, če dvomi glede tega vprašanja, zlasti v okviru tožbe za razglasitev ničnosti odločbe, ki nalaga globo.

216 V tem položaju je treba namreč upoštevati načelo domneve nedolžnosti, kot izhaja iz člena 6(2) EKČP, ki je del temeljnih pravic, ki so po sodni praksi Sodišča – sicer tudi potrjene v preambuli k Enotnem evropskem aktu in v členu 6(2) Pogodbe o Evropski uniji ter členu 47 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, razglašene 7. decembra 2000 v Nici (UL C 364, str. 1) – varovane v pravnem redu Skupnosti. Ob upoštevanju značaja zadevnih kršitev in teže sankcij, ki se na to navezujejo, velja domneva nedolžnosti še posebej za postopke v zvezi s kršitvami pravil konkurence, ki veljajo za podjetja, ki se jim lahko izrekajo globe ali periodične denarne kazni (glej sodbi Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Hüls proti Komisiji, C-199/92 P, Recueil, str. I-4287, točki 149 in 150, ter v zadevi Montecatini proti Komisiji, C-235/92 P, Recueil, str. I-4539, točki 175 in 176).

217 Tako mora Komisija predložiti natančne in skladne dokaze kot podlago za trdno prepričanje, da je bila kršitev storjena (glej zgoraj v točki 99 navedeno sodbo Volkswagen proti Komisiji, točki 43 in 72 ter navedena sodna praksa).

218 Vendar pa je treba poudariti, da ni treba, da vsak od dokazov, ki jih predloži Komisija, ustreza tem merilom v razmerju do vsakega elementa kršitve. Dovolj je, da dokazi, na katere se sklicuje institucija, kot celota ustrezajo tej zahtevi (glej v tem smislu zgoraj v točki 154 navedeno sodbo PVC II, točke od 768 do 778, zlasti točka 777, potrjena po pritožbi v delu, pomembnem s strani Sodišča, zgoraj v točki 97 navedeni sodbi Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, točke od 513 do 523).

Telefonski pogovor z 9. decembra 1996

219 Glede domnevno protipravnega pogovora z 9. decembra 1996 je treba najprej ugotoviti, da Komisija v uvodni navedbi 91 izpodbijane odločbe navaja, da „je

nadzornik poslovodstva družbe Alken-Maes po sestanku 19. septembra [1996] opravil 9. decembra 1996 telefonski pogovor s poslovodjem ‚food' družbe Interbrew v zvezi z nekaterimi vprašanji, ki so se družbi Alken-Maes postavila glede analize cen". Komisija se je v podporo temu zaključku oprla na zadnjo stran dokumenta, ki je priloga 42 k dopisu družbe Alken-Maes Komisiji z dne 7. marca 2000 (glej zgoraj navedeno točko 72), kopija katerega je na strani 8513 njenega spisa. Med strankami ni sporno, da navedeni dokument vsebuje rokopisne zabeležke L. B. iz družbe Alken-Maes z dne 27. novembra 1996 z internega sestanka, katerega predmet je bila analiza nove cenovne politike družbe Interbrew, in da so bile naknadno v ta dokument s strani njegovega avtorja vnesene opombe, ki so odgovori na vprašanja, ki jih je izvirno postavil v svojih zabeležkah.

220 Komisija je v odgovor na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje, naj pojasni dejavnike, ki so jo vodili do zaključka v uvodni navedbi 91 izpodbijane odločbe, da je bil 9. decembra 1996 med L. B. (Alken-Maes) in A. B. (Interbrew) opravljen telefonski pogovor glede cen družbe Interbrew, najprej navedla, da je bil podlaga internega sestanka s 27. novembra 1996, na katerem so bile sestavljene rokopisne zabeležke, sestanek z 29. julija 1996 med družbama Interbrew in Alken-Maes, na katerem se je podrobno razpravljalo o namerah družbe Interbrew glede logistične plati njene komercialne politike, kot naj bi bila spremenjena in uveljavljena ob veljavnosti novih cen 1. januarja 1997.

221 Komisija je navedla, da je iz analize zabeležk z dne 27. novembra 1996, ki vsebujejo šest točk, ki jim sledi rokopisno besedilo v eni ali dveh vrsticah, ki se vsakič končuje z vprašajem, sklepala, da navedene zabeležke vsebujejo vprašanja, ki jih je L. B. (Alken-Maes) postavil tisti dan glede cen družbe Interbrew, in da opombe, ki so bile v dokument vnesene naknadno, navajajo ali mesto, na katerem naj bi bil odgovor, ali odgovor na navedena vprašanja. V obravnavani zadevi naj bi opombe v obliki odgovorov na nekatera vprašanja omogočale sklep, da so bili odgovori na vprašanja pridobljeni pri družbi Interbrew 9. decembra 1996.

222 Ob upoštevanju uradnega izpodbijanja te argumentacije s strani tožeče stranke je treba preučiti, v čem so ti dodatki posledica protikonkurenčnega stika med družbama Alken-Maes in Interbrew ter so torej dokaz zanj.

223 V zvezi s tem je treba opozoriti na to, da gre v dokumentu z dne 27. novembra 1996, z naslovom „Tariefstudie“, na njegovi zadnji strani za seznam šestih vprašanj o cenovni politiki družbe Alken-Maes.

224 Zdi se, da vsako od šestih vprašanj po mnenju avtorja izvirnih zabeležk zahteva odgovor, ki na dan sestave vprašanj še ni bil jasen. Dokument namreč navaja na to, da so bili glede vsakega od šestih vprašanj sprejeti ukrepi, da bi se našlo odgovor nanje. Tako prvo in šesto vprašanje, ki se nanašata na pravne vidike, izrecno napotujeta na osebo z imenom „[P. V. D.]“ in se verjetno sklicujeta na takratnega pravnega svetovalca družbe Alken-Maes. Podobno tretje vprašanje poziva k preveritvi pri strankah prek distribucije (checken bij klanten via distributie).

225 Glede drugega, četrtega in petega vprašanja, v razmerju do katerih so bile naknadno vnesene tri obravnavane opombe, je pomembno opozoriti na to, da se drugo vprašanje začenja z besedami „check IB“, pri čemer „IB“ očitno pomeni Interbrew. Prav nasproti tega drugega vprašanja pa je bila kasneje rokopisno vnesena navedba „Ja, volgen [A. B.] (IB) 9/12/96“. Ta opomba kaže na to, da je v skladu z ukrepi za pridobitev odgovora na to vprašanje L. B. (Alken-Maes) 9. decembra 1996 stopil v stik z družbo Interbrew, in sicer z osebo A. B., ki mu je odgovorila pritrdilno. Enako je treba torej razlagati tudi ostala rokopisna dodatka z dne 9. decembra 1996.

226 Glede argumenta tožeče stranke, po katerem so bili navedeni odgovori verjetno pridobljeni pri distributerjih, je treba ugotoviti, da temu argumentu nasprotuje dejstvo, da zabeležke v zvezi s tretjim vprašanjem posebej pozivajo, naj se odgovor pridobi od strank in distribucije, ter da nasproti navedenega tretjega vprašanja ni bil vnesen tak dodatek, kot je bil vnesen glede drugega, četrtega in petega vprašanja.

227 Izkaže se torej, da so bili odgovori na tretje vprašanje na eni strani ter drugo, četrto in peto vprašanje na drugi strani pridobljeni prek navedenih informacijskih poti. V teh okoliščinah dejstvo, da je bilo treba tretje vprašanje posebej razjasniti pri strankah in da besedilo drugega vprašanja izrecno poziva k preveritvi pri družbi Interbrew, potrjuje, da je bil zaradi pridobitve odgovora na nekatera vprašanja predviden stik s tem. Poleg tega dejstvo, da vse tri navedbe, ki so odgovori na vprašanja, vsebujejo isti datum, to je 9. december 1996, ter da se ena izmed njih izrecno sklicuje na Interbrew in enega od njenih predstavnikov, brez razumnega dvoma potrjuje, da je 9. decembra 1996 res prišlo do protikonkurenčnega stika, pa naj je bil ta telefonski ali ne.

228 Zaključiti je torej treba, da je bil protipravni stik z 9. decembra 1996 dokazan.

Sestanek s 17. aprila 1997

229 Glede domnevnega protikonkurenčnega sestanka s 17. aprila 1997 Komisija v uvodni navedbi 95 izpodbijane odločbe navaja, da so se 17. aprila 1997 v Parizu sestali poslovodje družbe Interbrew, tožeče stranke in družbe Alken-Maes. Tožeča stranka obstoja tega sestanka ne zanika.

230 Komisija poleg tega v uvodni navedbi 96 izpodbijane odločbe povzema izjavo takratnega generalnega direktorja družbe Intrebrew, J. D., v zvezi z vsebino tega sestanka in iz tega sklepa, kot izhaja iz uvodne navedbe 284, da je bil predmet navedenega sestanka koordinacija ravnanja družbe Interbrew in tožeče stranke na trgu, kar tožeča stranka uradno izpodbija.

231 V zvezi s tem je pomembno najprej opozoriti na to, da tožeča stranka ne izpodbija dokazne vrednosti izjave družbe Interbrew, kolikor je ta bila samo enostranska izjava podjetja, ampak samo, kolikor iz zapisnika sestanka ne izhaja njegov protikonkurenčni namen.

232 Del izjave družbe Interbrew v zvezi s sestankom s 17. aprila 1997 se glasi:

„Z družbo Kronenbourg so bili opravljeni sestanki na vrhu, ki se jih nisem udeležil. Nato so bili opravljeni tudi ‚instrukcijski sestanki', ki smo se jih udeležili (generalni direktorji ter poslovodje sektorjev food in horeba).

[…]

Sestanek s [17. aprila 1997] ni bil nič drugega kot eden od teh instrukcijskih sestankov s [tožečo stranko] (za [tožečo stranko] se jih je udeležil K.). Mi (‚Belgija' in ‚Francija', vendar vsaka ločeno) smo morali upoštevati sinergije. Na tem sestanku smo podrobno pregledali P&L [izkaz Profit & Loss ali izkaz poslovnega izida] ter sistematično preučili, kako zmanjšati stroške in povečati dobičkonosnost. Obravnavali smo te teme: 1. proizvodnja; 2. skupne distribucijske platforme; 3. popusti na

ceno pred trošarinami ali po njih (to je obravnaval tudi CBB); 4. trženje in naložbe v oglaševanje (share of voice); 5. rast trga piva in metode povečanja količine na podlagi uspeha na trgu vode v Franciji.

Na področju uresničevanja smo precej dosegli v sektorju food; precej več kot v sektorju horeba, kjer se ni zgodilo nič ali skoraj nič.

V sektorju food smo dosegli dogovore o:

— znižanjih s pomočjo popustov potrošnikom (na primer 5 + 1 brezplačno),

— trženjskih vprašanjih (na primer vrednost kupona pri dogodkih v zvezi s popusti),

— frekvenci oglaševalskih zloženk (na primer; 10 zloženk za zaboj piva pri GIB).

[…]“

233 Treba je opozoriti na to, da sklicevanje v navedeni izjavi na „podroben“ pregled izkaza poslovnega izida ne omogoča gotove ugotovitve, ali se ta sklicuje na skupni pregled izkaza poslovnega izida Kronenbourg/Alken-Maes ali celo vzporedni pregled izkaza poslovnega izida slednje na eni strani in družbe Interbrew na drugi strani.

234 Treba je opozoriti tudi na to, da kljub različnim pojasnilom strank v odgovor na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje iz dela izjave v zvezi s sestankom s 17. aprila 1997 izhaja, da je imel ta brez razumnega dvoma protipravni značaj.

235 Protikonkurenčni namen sestanka se kaže, najprej, v posebnih temah razprave. Preprosto dejstvo, da so bile zadeve, kot je „proizvodnja“, „popusti na ceno“ ali „trženje in naložbe v oglaševanje“, predmet usklajevanja med najvišjimi poslovodnimi organi dveh glavnih konkurentov na trgu piva, omogoča sklepanje o protikonkurenčnem namenu.

236 Drugič, iz izvlečka izjave družbe Interbrew, povzete v uvodni navedbi 96 izpodbijane odločbe, jasno izhaja, da je sestanek s 17. aprila 1997 primer „instrukcijskega sestanka“, ki je bil nadaljevanje drugih sestankov sporazuma na najvišji ravni, tako da njegov protikonkurenčni značaj ni vprašljiv.

237 Tretjič, v tem kontekstu uporaba izraza „sinergija“ v izvlečku izjave iz uvodne navedbe 96 navaja na to, da se ta na splošen način sklicuje na rezultate, ki so jih odgovorni na najvišji ravni kartela pričakovali od „instrukcijskih sestankov“, katerih primer je sestanek s 17. aprila 1997, in ne na posebno vprašanje ponovnega prevzema Kronenbourg/Alken-Maes. Sicer pa, kot v dupliki pravilno poudarja Komisija, je ta izraz predhodno uporabil avtor izjave za označevanje določenih

vidikov sodelovanja med družbama Interbrew in Alken-Maes v Franciji, ne pa razprav o morebitnem ponovnem prevzemu Kronenbourg/Alken-Maes. Ti elementi prav tako potrjujejo ugotovitev protikonkurenčnega značaja sestanka s 17. aprila 1997.

238 Četrtič, treba je – kot je navedla Komisija – analizirati vse zgoraj navedene elemente v okviru drugih izjav družbe Alken-Maes med upravnim postopkom. Treba je opozoriti na to, da je Alken-Maes v odgovoru z dne 27. decembra 1999 na zahtevo po podatkih s strani Komisije z dne 11. novembra 1999 navedla – s tem da je sočasno zahtevala koristi od obvestila o ugodni obravnavi –, da „so bili med letoma 1992 in 1998 opravljeni številni sestanki med sodelavci družbe Alken-Maes in v glavnem R. V., takratnega poslovodja, in sodelavci družbe Interbrew, v glavnem M. T. in J. D., na katerih se je usklajevalo distribucijo in prodajo piva v Belgiji“.

239 V zvezi z argumentom glede prisotnosti R. V. na sestanku 17. aprila je treba šteti, da taka prisotnost ne more voditi v nobeno domnevo v takem ali drugačnem smislu, tako da ga je treba zavrniti.

240 Ob upoštevanju vseh navedenih ugotovitev je treba zaključiti, da je Komisija pravno zadostno dokazala protipravni značaj sestanka s 17. aprila 1997.

Sestanek z 28. januarja 1998

241 Glede vsebine sestanka z 28. januarja 1998, obstoja katerega tožeča stranka ne zanika, je pomen rokopisnih zabeležk komercialnega direktorja družbe Interbrew za

Belgijo, A. D., odvisen od sklepov, ki jih je mogoče izvesti iz dveh elementov, to je iz značaja tistega, kar vsebujejo, in stopnje njihove aktualnosti.

242 Najprej značaj njihove vsebine, homogenost in struktura zabeležk predstavnika družbe Interbrew, A. D., v katerih ni nič prečrtano, vodijo v zaključek, da ne gre za zapisnik pogovora, ampak za opomnik.

243 Drugič, v zvezi s stopnjo aktualnosti zabeležk se zdi, da je avtor nekatere elemente štel za aktualne. Enako velja na primer za prvi točki, z naslovoma „organizacija, usklajevanje“ in „tekoče zadeve“ iz prvega dela, z naslovom „Zadeve“. Podobno se zdi, da se tretja rubrika „Usklajevanje v sektorju horeba“ nanaša na prihodnjo organizacijo zadevnega usklajenega ravnanja. Poleg tega druga rubrika, z naslovom „kar je bilo odločeno 1. 1. 1994“, navaja „uresničevanje“ in ne omogoča zavrnitve tega, da je tako uresničevanje po mnenju avtorja še imelo učinke.

244 Glede na to, da obstoj sestanka z 28. januarja 1998 med družbo Interbrew in tožečo stranko ni sporen, je treba preučiti – podobno kot pri sestanku s 17. aprila 1997 (glej zgoraj navedeno točko 237) – pomen teh zabeležk v okviru odgovora družbe Alken-Maes z dne 27. decembra 1999 na Komisijino zahtevo po podatkih z dne 11. novembra 1999, po mnenju katere „so bili med sodelavci družbe Alken-Maes in v glavnem [R. V.], njenim poslovodjem med letoma 1992 in 1998, ter sodelavci družbe Interbrew, v glavnem [T.] in [J. D.], opravljeni številni sestanki, na katerih se je usklajevalo distribucijo in prodajo piva v Belgiji“. Ta izjava je priznanje tožeče stranke, da so protikonkurenčni sestanki, pri katerih je sodelovala, potekali do leta 1998. Zato njena vsebina omogoča, da je mogoče rokopisnim zabeležkam A. D. pripisati pomen, ki vzpostavlja protikonkurenčnost sestanka z 28. januarja 1998.

245 Poleg tega je treba opozoriti na to, da iz sodne prakse izhaja, da če se dokaže, da je podjetje sodelovalo na očitno protikonkurenčnih sestankih med podjetji, mora izkazati, da njegovo sodelovanje na teh sestankih ni imelo nikakršnega protikonkurenčnega namena, in sicer s tem, da dokaže, da je svojim konkurentom pokazalo, da pri njih sodeluje z drugačnim namenom kot oni (zgoraj v točki 216 navedeni sodbi Hüls proti Komisiji, točka 155, in Montecatini proti Komisiji, točka 181, ter zgoraj v točki 185 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 81). Če takega dokaza o distanciranju ni, se lahko šteje, da sodelovanje pri navedenih sestankih – čeprav pasivno – pomeni sodelovanje podjetja pri posledičnem kartelu (zgoraj v točki 185 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 84, ter sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2002 v zadevi HFB in drugi proti Komisiji, T-9/99, Recueil, str. II-1487, točka 223). Poleg tega pa dejstvo, da podjetje ni delovalo skladno z rezultati teh sestankov, tega ne odvezuje polne odgovornosti zaradi sodelovanja pri kartelu (zgoraj v točki 185 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 85, zgoraj v točki 57 navedena sodba Mayr-Melnhof proti Komisiji, točka 135, in zgoraj v točki 31 navedena sodba Cement, točka 1389).

246 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da tožeča stranka ni dokazala, da njeno nesporno sodelovanje pri sestanku 28. januarja 1998 ni imelo nikakršnega protikonkurenčnega namena, in sicer s tem da je predstavniku družbe Interbrew navedla, da pri sestanku sodeluje z drugačnim namenom kot on.

247 Iz navedenega sledi, da je Komisija pravno zadostno dokazala, da je zadevna kršitev trajala do 28. januarja 1998.

248 V teh okoliščinah je treba ta razlog zavrniti.

3. *Neutemeljenost oteževalne okoliščine pritiska na družbo Interbrew*

a) Trditve strank

249 Po mnenju tožeče stranke se je Komisija, s tem ko je zaključila, da je tožeča stranka na sestanku 11. maja 1994 pritiskala na družbo Interbrew, kar je – prek grožnje z izrinjenjem s francoskega trga, če ji ne bo dala prodajne kvote 500.000 hektolitrov na belgijskem trgu – vodilo v razširitev kartela od tega dneva naprej, zmotila glede pomena zadevnih dejstev.

250 Prvič, čeprav je res, da so pogovori pred sestankom 11. maja 1994 v glavnem zadevali cene, pa uvedbe dodatnih dejavnikov po tem, to je spoštovanja strank vsake od družb in nove cenovne politike, ni mogoče razlagati kot precejšnje razširitve področja kršitve. Še posebej skrb za medsebojno spoštovanje strank naj bi narekovale težave, ki jih je povzročalo nespoštovanje izključnih sporazumov med družbo Alken-Maes in nekaterimi njenimi strankami s strani družbe Interbrew. Poleg tega naj bi na dnevni red sestankov dajali tudi druge zadeve, pred sestankom z 11. maja 1994 in tudi po njem, tako da naj bi bilo obravnavane zadeve pretirano opredeliti kot razširitev sodelovanja maja 1994.

251 Drugič, čeprav je dejansko obstajal določen razvoj odnosov proti bolj strukturiranemu sporazumu po letu 1994, naj bi tak razvoj ustrezal interesom obeh strank, glede cenovne politike na primer zlasti interesom družbe Interbrew, noben vidik kartela pa naj ne bi bil izključno v interesu tožeče stranke.

252 Tako naj bi bil interes družbe Interbrew, da se pred majem 1994 sklene dogovor o nenapadanju, izkazan z njenim strahom, da ne bi padle njene cene na belgijskem

trgu. Kot naj bi priznavala tudi Komisija v izpodbijani odločbi, naj bi si Interbrew močno želela uskladitve cen v Belgiji, da bi se tako zaščitila pred agresivno politiko tožeče stranke na tem področju, medtem pa je vodila agresivno politiko v zvezi z izključnimi sporazumi med družbo Alken-Maes in nekaterimi njenimi strankami, ter da bi se izognila vzporednemu uvozu po nizkih cenah iz Francije. Interbrew naj bi bila, čeprav ji je njena moč omogočala s komercialno vojno izriniti družbo Alken-Maes s trga, odločena umiriti belgijski trg, na katerem je prevladovala, da bi lahko s pomočjo dobička iz Belgije, kjer so bile cene višje, financirala svojo mednarodno širitev. Alken-Maes naj bi tej nameri po umiritvi hude konkurence za doseganje svoje dobičkonosnosti – vsaj na začetku – nasprotovala. Interes družbe Interbrew naj bi bil torej v takojšnji sklenitvi dogovora o nenapadanju.

253 Družbi Interbrew naj bi bilo poleg tega v interesu razumeti se s tožečo stranko z vidika ponovnega prevzema njenega oddelka „pivo“. Kartel z družbo Alken-Maes naj bi bilo mogoče razložiti tudi z njeno željo, da ima partnerico pri vsilitvi nove cenovne politike na trgu. Še več, družbi Interbrew naj bi – zaradi nevarnosti obsodbe zaradi zlorabe prevladujočega položaja – bilo bolj v interesu, da se sporazume z družbo Alken-Maes, kot da jo izrine s trga.

254 Poleg tega naj bi bili domnevni zadržki družbe Interbrew pred letom 1994, na katere se Komosija opira v izpodbijani odločbi in v odgovoru na tožbo, s tem da se sklicuje na interno zabeležko družbe Interbrew iz leta 1993, rezultat tega, da je Komisija napačno razumela pomen tega dokumenta. Čeprav izvleček, ki ga navaja Komisija, dejansko omenja „zadržke“, pa naj bi bila njegova uporaba kljub temu pristranska, saj naj bi iz tega dokumenta izhajalo ne le to, da so ti pridržki zadevali ugotovitev kršitve na podlagi člena 82 ES, ampak tudi, da je takratni CEO družbe Interbrew avtorja navedene zabeležke prisilil v pogovor z družbo Alken-Maes, kar nasprotno priča o prostovoljnem sodelovanju brez zadržkov pri kartelu, kar je bilo v tistem obdobju odločeno s strani najvišjih poslovodij družbe Interbrew. Končno, Komisija naj bi opustila opozorilo, da je avtor zabeležke, ki marca 1993 navaja zadržke, isti avtor, ki naj bi šest mesecev kasneje kot novi CEO družbe Interbrew dal pobudo za prislitev družbe Alken-Maes v sodelovanje zaradi doseganja cene, ki jo je želela Interbrew.

255 Komisija naj bi prav tako izpustila dejstvo, da je Interbrew v kartelu iz leta 1994 določila jasne cilje, kar naj bi potrjevalo več uvodnih navedb iz izpodbijane odločbe in naj bi mu dajalo vodilno vlogo pri kartelu pred letom 1994, kot se to navaja tudi v izpodbijani odločbi. Dejstvo, da je Interbrew kartel označila s kodiranim imenom, naj bi prav tako potrjevalo njen strukturiran pristop do zadevnih ravnanj. Končno, izjava nekdanjega poslovodja družbe Alken-Maes, po kateri je velika večina poslovodij družbe Interbrew želela kartel že pred letom 1994, naj bi prav tako kazala na neobstoj domnevnih zadržkov s strani družbe Interbrew.

256 Tretjič, čeprav tožeča stranka na eni strani priznava, da je Interbrew na sestanku 11. maja 1994 opozorila glede sodelovanja pri kršitvi njenih distribucijskih pogodb v Franciji, vendar naj kljub temu ne bi skrbela za polno spoštovanje navedenih pogodb, saj v zvezi s tem ni izvajala nobenega pritiska. Teoriji o grožnji družbi Interbrew naj bi poleg tega v izpodbijani odločbi nasprotovala ugotovitev, da naj se Interbrew ne bi odzvala na zahtevo tožeče stranke glede prenosa 500.000 hektolitrov na Alken-Maes.

257 Na drugi strani pa naj bi bila neuravnoteženost moči tožeče stranke in Interbrew v Franciji in Belgiji zelo močna. Tožeča stranka naj zato, ker v Franciji ni imela prevladujočega položaja, v nobenem primeru ne bi bila sposobna izriniti družbe Interbrew s tega območja. Glede na to, da so prodajalne, ki so bile predmet distribucijskih pogodb, ki jih je sklenila tožeča stranka, predstavljale le 16 % vseh prodajaln v Franciji, naj očitno ne bi bilo utemeljeno misliti, da bi bila lahko Interbrew kakor koli izpostavljena tveganju izrinjenja. Poleg tega naj, glede na dejanski vpliv teže družbe Interbrew v Belgiji, morebitne posledice strogega uveljavljanja njenih distribucijskih pogodb v Franciji s strani tožeče stranke ne bi bile sorazmerne glede na tveganje odvisne družbe tožeče stranke v Belgiji. Zato naj bi obstajalo očitno nesorazmerje med domnevno grožnjo, ki naj ne bi bila izvedena, in zvišanjem zneska globe zaradi te okoliščine.

258 Poleg tega naj bi Komisija, čeprav naj bi pripisala določen pomen opozorilom družbe Interbrew, ki naj bi po njenem mnenju zadevala le uporabo zakonitih sredstev, ki v obravnavani zadevi niso bila uporabljena – za prenehanje sodelovanja družbe Interbrew pri kršitvi njenih pogodb v Franciji, zanemarila grožnje in prisilo, ki jo je Interbrew izvajala nad Alken-Maes v celotnem obdobju. Tako naj odziv družbe Interbrew na agresivno komercialno politiko družbe Alken-Maes v letu 1994, ne bi bil sorazmeren, brezbrižnost, s katero je nameravala prepričati Alken-Maes, naj sledi njeni politiki zvišanja cen v letu 1993 in tudi napadi družbe Interbrew na lokale, povezane z družbo Alken-Maes, ki jih je slednja utrpela, prav tako dokaz za trajno agresijo, ki jo je zoper tožečo stranko izvajala Interbrew, prevladujoča družba, ki naj bi „ustrahovalo trg“ in tako grozilo z izrinjenjem družbe Alken-Maes.

259 Glede zadovoljstva družbe Interbrew v januarju 1998 v zvezi z doseženimi rezultati kartela, kar naj bi izhajalo iz zabeležk njenega komercialnega direktorja za Belgijo, naj se to ne bi skladalo s teorijo o prisili, ki naj bi jo Alken-Maes izvajala nad družbo Interbrew.

260 Četrtič in zadnjič, tožeča stranka navaja, da v nobenem primeru ni bilo dokazano, da naj bi grozila. Vse izjave družbe Interbrew naj bi bile dane leta 2000 in Komisiji sporočene v napredni fazi preiskovalnega postopka. Bile naj bi skladne s strategijo obrambe družbe Interbrew in naj jih Komisija zato ne bi mogla šteti za dokazno gradivo. Glede dokumenta tretje stranke, ki podpira Komisijino teorijo, to je dokument Heineken, pa naj ta prav tako ne bi mogel biti veljaven dokaz.

261 Ta dokument naj, kolikor povzema izjave družbe Interbrew, ne bi bil neodvisen dokaz za domnevno prisilo. Glede na to, da naj niti njegov avtor niti datum ne bi bila znana, bi bilo treba prav tako dvomiti o verodostojnosti tam navedenega, še toliko bolj, ker naj ne bi bilo mogoče določiti, ali je dokument sestavil odgovorni iz družbe Heineken ali družbe Interbrew. Poleg tega naj bi bilo njegov značaj težko razumeti, njegova vsebina pa naj ne bi bila jasna. Dokument naj dejansko ne bi bil niti dopis

niti zabeležka, ampak izvleček seznama, na katerem je bilo napačno zapisano ime enega od poslovodij družbe Interbrew v 90-tih letih (C.) in v okviru katerega so bili navedeni trije stavki v obliki alinej, pri katerih se zdi, da gre za naštevanje. Druga alinea naj bi vsebovala naslednje besede v nizozemščini: „[K.] je pred tremi leti postavil Interbrew pred izbiro, naj [da] 500.000 [hektolitrov] [Maes] ali pa jih bo ta vrgel iz Francije." Izraza „dati" naj v nizozemskem besedilu ne bi bilo, besedi „Alken-Maes" pa naj bi bili rokopisno dodani. Ne bi bilo torej mogoče jasno izluščiti pomena iz štirih vrstic, ki so izločene iz njihovega pravega konteksta in predstavljajo dokument Heineken. Kolikor si Komisija ni prizadevala pridobiti celovitejših podatkov o dokumentu Heineken in pomenu njegove vsebine, naj torej ta ne bi imel nikakršne dokazne vrednosti.

262 Po mnenju Komisije iz uvodnih navedb 45 in 46 izpodbijane odločbe izhaja, da naj za tožečo stranko ne bi bilo sporno, da je bila Interbrew pred sestankom 11. maja 1994 zadržana do razširitve sodelovanja s tožečo stranko v Belgiji in da je bil njen pristop „ne začeti vojne" ter, da je bil po tem datumu sklenjen dogovor o nenapadanju. Teorija tožeče stranke o tem, da se je hotela Interbrew pred letom 1994 z družbo Alken-Maes sporazumeti zato, da bi prekinila agresivno komercialno politiko slednje, naj bi bila le špekulacija, medtem ko naj bi bila agresivnost politike družbe Alken-Maes do družbe Interbrew resnična. Glede na opazno spremembo pristopa družbe Interbrew naj bi bilo iz tega mogoče sklepati, da je obstajala vzročna zveza med grožnjo tožeče stranke, ki sicer priznava obstoj razširitve sodelovanja od 11. maja 1994, in spremembo pristopa družbe Interbrew.

263 To, da je družbe Interbrew najpomembnejši subjekt na trgu piva v Belgiji, naj ne bi omogočalo, da se izključi možnost, da je bil zadržan do razširitve sporazuma niti da se mu je grozilo s komercialno vojno s strani globalno večjega gospodarskega subjekta od njega, še posebej močnega v Franciji, kjer pa je bila Interbrew sorazmerno šibka. Tak scenarij naj bi bil še toliko verjetnejši, ker je zadevna grožnja zadevala usklajeno ravnanje tožeče stranke in družbe Heineken ter ker družbe Alken-Maes ni bila ločeno podjetje, ampak odvisna družba tožeče stranke in torej

mednarodne skupine. Končno, to da je Interbrew proti koncu kartela lahko izjavila, da je zadovoljna z doseženimi rezultati, naj ne bi omogočalo zaključka, da v začetku ni bil zadržana.

264 Glede argumenta tožeče stranke, po katerem je navajanje izvlečka zabeležke M. z dne 12. marca 1993 zavajajoče predstavljanje dejanskega stanja, pa Komisija najprej navaja, da uporaba te navedbe v uvodni navedbi 45 izpodbijane odločbe nikakor ne zakriva pritiskov poslovodstva družbe Interbrew. Poleg tega naj bi iz iste nevedbe izhajalo, da je tožeča stranka želela okrepiti to sodelovanje in da je imela pri tem možnost dobiti več kot Interbrew, česar pa naj bi se tožeča stranka previdno vzdržala omenjati. To, da naj bi zadržki družbe Interbrew lahko bili motivirani s strahom pred pregonom zaradi kršitev prava konkurence, naj bi bilo brez vpliva na obstoj teh zadržkov. Podobno naj bi veljalo za pobudo avtorja začetnih zadržkov družbe Interbrew (M.), ki naj bi kasneje družboAlken-Maes prisilil v doseganje cen, ki jih je želela Interbrew. Glede izjave nekdanjega poslovodja družbe Alken-Maes, po kateri je večina poslovodij družbe Interbrew želela sklenitev kartela pred letom 1994, naj bi bila dana naknadno, njena uporaba pa naj bi bila zelo selektivna, zamolčani naj bi bili nekateri deli, ki se sklicujejo na grožnjo zoper družbo Interbrew.

265 Komisija ponavlja, da ni nikoli dvomila v interes družbe Interbrew, da vstopi v kartel, ampak je samo dokazala, da je bila razširitev tega rezultat grožnje tožeče stranke.

266 Argument tožeče stranke, po katerem se je Interbrew pred letom 1994 želela sporazumeti o cenah, da bi tako prekinila agresivno komercialno politiko družbe Alken-Maes in preprečila vzporedni uvoz po nizkih cenah iz Francije, naj ne bi bil podprt z nobenim dokazom. Dokumenti, ki naj bi dokazovali agresivno cenovno politiko družbe Alken-Maes, naj bi dokazovali srečanje med odgovornimi družb Alken-Maes in Interbrew po maju 1994, kar naj ne bi omogočalo sklepa, da je Interbrew na ta datum želela razširitev kartela. Dokumenti glede vzporednega uvoza

naj ne bi bili sklepčni, nič bolj kot tisti, ki naj bi dokazovali, da je Interbrew hotela financirati svojo mednarodno širitev s pomočjo dobičkov v Belgiji. Glede pogajanj v zvezi z morebitnim ponovnim prevzemom družbe Kronenbourg s strani družbe Interbrew pa naj ta ne bi dokazovala spontanega interesa slednje za kartel, nič bolj kot to, da naj strah pred pregonom zaradi zlorabe prevladujočega položaja ne bi mogel spodbuditi družbe Interbrew, da razširi kartel, kar pa z vidika prava konkurence prav tako ni zakonito.

267 Komisija nadalje navaja, da ne gre verjeti razlagi tožeče stranke v zvezi s sestankom z 11. maja 1994 in njenemu sklicevanju na 500.000 hektolitrov, s tem da je opozorila na to, da tožeča stranka ne izpodbija tega, da je dejansko omenjala to količino, in tudi na posebno obliko grožnje.

268 Glede tega, da tožeča stranka izpodbija dokaz te grožnje, Komisija najprej navaja, da je tožeča stranka v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla, da je nekdo od odgovornih družbe Alken-Maes (R. V.) obvestil Interbrew, „ki jo je motila njena agresivna politika, da ni računala na pridobitev več kot 500.000 hektolitrov, kar je ustrezalo njenemu pragu rentabilnosti“. Poleg tega naj bi bila Interbrew v zvezi s predatorskim ravnanjem v sektorju horeba v Belgiji obveščena o tem, da tožeča stranka „lahko sprejme strožjo politiko do družbe Interbrew v Franciji, če ta ne bo prenehala s svojimi zlorabami v Belgiji“. Iz teh dveh navedb naj bi izhajala določena grožnja, saj pomeni zahtevati prenehanje določenih ravnanj od konkurenta, s tem da se ga obvesti o potrebi po prenehanju proizvodnje določene količine, če želi postati rentabilen, zahtevati odstop te količine z grožnjo protiukrepov.

269 Komisija tudi ugotavlja, da je predstavnik družbe Interbrew (C.) izjavil, da je predstavnik družbe Alken-Maes [K.] „ponovil svoje zahteve po prenosu 500.000 [hektolitrov] [Alken-Maes] z grožnjo uničenja [Interbrew] v Franciji“. Prav

tako naj bi „priporočal določeno ravnanje [Interbrew]/[Alken-Maes] v Belgiji, katere model naj bi bili ‚sporazumi v Franciji'" z ugotovitvijo, da „francoski mehanizem pomeni to, da se direktorja prodaje živil (food) družb Heineken in Kronenbourg zelo pogosto usklajujeta zaradi nadzora tržnih deležev vsake ter da manipulirata s popusti, cenami in pogoji".

270 Komisija je v dupliki v odgovor na trditev tožeče stranke, da naj bi se pri dokazovanju obstoja grožnje oprla le na dokument Heineken, prav tako predložila izjavo družbe Interbrew z dne 14. januarja 2000, v kateri avtor izjave piše: „Stališče [tožeče stranke] je bilo, da je položaj [Alken-Maes] zelo resen in da bi ji morala [Interbrew] pomagati. Velika palica, ki so jo imeli za prepričevanje, je bila, da nam lahko Kronenbourg zelo oteži življenje v Franciji."

271 Grožnjo naj bi poleg tega neodvisno dokazoval tudi dokument Heineken, naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in v izpodbijani odločbi. Ta dokument, ki ni datiran niti podpisan, odkrit pa je bil v predalu pisarne enega od članov uprave družbe Heineken, naj bi poročal o tem, da je tri leta pred tem nekdo od odgovornih pri družbi Alken-Maes, M. K., „družbo Interbrew postavil pred izbiro odstopiti 500.000 hektolitrov družbi Alken-Maes ali biti izrinjen iz Francije. Skliceval se je na način sodelovanja med družbama Heineken in Kronenbourg v Franciji".

272 Komisija meni, da neobstoj datuma in istovetnosti avtorja ali oseb, ki so ga poznali, ne vpliva na dokazno vrednost tega dokumenta, do katerega je tožeča stranka imela dostop v različici, ki ni bila zaupna. Ob upoštevanju mesta odkritja naj bi vse napotovalo na prepričanje, da je bil dokument sestavljen za člana poslovodstva družbe Heineken ali z njegove strani. Poleg tega naj bi poslovodstvo družbe Heineken potrdilo, da je njegova stranka vir tega dokumenta.

273 Po mnenju Komisije naj bi skladnost priznanj tožeče stranke, izjav družbe Interbrew in vsebine dokumenta Heineken dokazovala, da se je Interbrew dejansko grozilo.

274 Komisija glede argumentov tožeče stranke iz replike v podporo teoriji, da grožnja ni učinkovala, najprej ugotavlja, da ti implicitno predvidevajo, da je grožnja obstajala. Izjave enega od takratnih direktorjev, na katere se sklicuje tožeča stranka, naj bi si poleg tega nasprotovale. Čeprav ta navaja, da „družba Kronenbourg v ničemer ni mogla izriniti družbe Interbrew“, pa naj bi bilo to v nasprotju z njenoo izjavo, da „bi Danone lahko sprejela strožjo politiko do družbe Interbrew v Franciji, če ta ne bi prenehala z zlorabami v Belgiji“. Malo verjetno naj bi bilo, da bi grožnja obstajala ob polnem zavedanju, da je ni mogoče uresničiti. Glede dejstva, da naj Interbrew ne bi pripisovala pomena grožnji, naj je tožeča stranka ne bi dokazala, medtem ko naj bi iz spisa nasprotno izhajalo, da je Interbrew grožnje jemala resno.

275 Morebiten protinapad družbe Interbrew po pobudi družbe Alken-Maes v zvezi s točilnicami naj poleg tega ne bi izključeval možnosti, da je Interbrew jemala resno to, kar je razumela kot grožnjo. Glede dokazov, na katere se sklicuje v podporo dokazovanju „ustrahovanja“, ki naj bi ga Interbrew izvajala na trgu, naj ti ne bi bili sklepčni. Iz nobenega od njih naj ne bi izhajalo, da naj bi družba Interbrew sistematično napadala prodajalne družbe Alken-Maes.

276 Končno, Komisija poudarja, da se zdi, da tožeča stranka ob tem, da ne izpodbija tega, da je grozila, ne izpodbija niti tega, da je grožnja, čeprav brez posledic, oteževalna okoliščina.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

277 Kot izhaja iz sodne prakse je treba, če je neko kršitev storilo več podjetij, v okviru določanja zneska glob preučiti težo sodelovanja vsakega od njih (sodba Sodišča z dne 16. decembra 1975 v združenih zadevah Suiker Unie in drugi proti Komisiji, od 40/73 do 48/73, 50/73, od 54/73 do 56/73, 111/73, 113/73 in 114/73, Recueil, str. 1663, točka 623), kar med drugim vključuje ugotavljanje njihovih vlog pri kršitvi med njihovim sodelovanjem (zgoraj v točki 215 navedena sodba Komisija proti Anic Partecipazioni, točka 150, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 17. decembra 1991 v zadevi Enichem Anic proti Komisiji, T-6/89, Recueil, str. II-1623, točka 264).

278 Ta zaključek je posledica logike načela individualizacije kazni in sankcij, v skladu s katerim je treba podjetje sankcionirati le za dejanja, ki se mu individualno očitajo, to načelo pa se uporablja v vseh upravnih postopkih, ki se lahko končajo s sankcijami po pravilih Skupnosti o konkurenci (glede naložitve globe glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 13. decembra 2001 v združenih zadevah Krupp Thyssen Stainless in Acciai speciali Terni proti Komisiji, T-45/98 in T-47/98, Recueil, str. II-3757, točka 63).

279 V skladu s temi načeli točki 2 in 3 smernic predvidevata prilagoditev osnovnega zneska globe glede na določene oteževalne in olajševalne okoliščine, ki so značilne za vsako od zadevnih podjetij. Točka 2 med drugim kot primer navaja seznam oteževalnih okoliščin, ki se lahko upoštevajo.

280 Komisija je v obravnavani zadevi v razmerju do tožeče stranke v uvodni navedbi 315 izpodbijane odločbe upoštevala dejstvo, da je „silila Interbrew, naj razširi njuno sodelovanje, s tem da ji je grozila s sankcijami, če bi predlog zavrnila“.

281 Najprej je treba opozoriti na to, da je Komisija upravičeno menila, da je mogoče dejstvo, da podjetje, ki je stranka nekega kartela, prisili drugo stranko tega kartela v razširitev področja slednjega, s tem da mu grozi s sankcijami pri zavrnitvi, upoštevati kot oteževalno okoliščino. Neposredni učinek takega ravnanja je namreč povečanje škode, ki jo povzroča kartel, podjetje, ki tako ravna, pa mora zaradi tega nositi še posebno odgovornost (glej, primerjalno s presojo vloge „kolovodje“ kartela, sodbi Sodišča z dne 8. novembra 1983 v združenih zadevah IAZ in drugi proti Komisiji, od 96/82 do 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 in 110/82, Recueil, str. 3369, točki 57 in 58, ter z dne 16. novembra 2000 v zadevi Finnboard proti Komisiji, C-298/98 P, Recueil, str. I-10157, točka 45, kot tudi zgoraj v točki 57 navedeno sodbo Mayr-Melnhof proti Komisiji, točka 291).

282 Komisija je v podporo ugotovitvi navedene oteževalne okoliščine vzpostavila vzročno zvezo med razširitvijo sodelovanja – kot je navedla v uvodnih navedbah 236, 239, 243 in 244 izpodbijane odločbe, ki se opirajo na dejansko stanje iz leta 1994, opisano v uvodnih navedbah od 51 do 68 – ter grožnjo tožeče stranke s sankcijami zoper družbo Interbrew, če bi ta zavrnila razširitev sodelovanja.

283 Zaradi presoje utemeljenosti Komisijine ugotovitve oteževalne okoliščine v zvezi s tožečo stranko je treba v tem vrstnem redu preučiti resničnost grožnje s sankcijami, razširitve sodelovanja, in če bi bila ta elementa ugotovljena, ali je bil učinek grožnje dejansko v razširitvi sodelovanja.

284 Najprej je glede dokaza grožnje treba ugotoviti, da je Komisija do sklepa glede tega prišla iz izjave C. iz družbe Interbrew z dne 12. januarja 2000, priložene v prilogi 18 k dopisu družbe Interbrew Komisiji z dne 28. februarja 2000, in iz vsebine dokumenta Heineken (glej zgoraj navedeno točko 271). Po mnenju Komisije potrjuje resničnost izjave družbe Interbrew, da so ji na sestanku 11. maja 1994 grozili, dokument Heineken, ki vsebuje besedilo navedene grožnje.

285 Glede argumenta tožeče stranke, po katerem naj izjave družbe Interbrew ne bi bilo mogoče šteti za dokaz, je treba spomniti, da nobeno pravilo niti nobeno splošno načelo prava Skupnosti Komisiji ne prepoveduje, da se v razmerju do podjetja opre na izjave drugih obdolženih podjetij. Če ne bi bilo tako, potem bi bilo dokazno breme glede ravnanj, ki je na strani Komisije, v nasprotju s členoma 81 ES in 82 ES ter preveliko in nezdružljivo z nalogo nadzora nad pravilno uporabo teh določb, ki ji jo daje Pogodba ES (zgoraj v točki 154 navedena sodba PVC II, točka 512). Vendar pa izjave podjetja, obdolženega sodelovanja pri kartelu, katere resničnost izpodbija več obdolženih podjetij, ni mogoče šteti za zadosten dokaz zadevnih dejstev, ne da bi bila podprta tudi z drugimi dokazi (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Enso-Gutzeit proti Komisiji, T-337/94, Recueil, str. II-1571, točka 91). Glede na to, da kartel v obravnavani zadevi vključuje samo dve podjetji, izpodbijanje vsebine izjave družbe Interbrew s strani tožeče stranke zadostuje za to, da morajo obstajati tudi drugi dokazi v njeno podporo. To je še toliko bolj res pri izjavi, s katero se želi zmanjšati odgovornost podjetja, v imenu katerega je izrečena, s tem da se poveča odgovornost drugega podjetja. Treba je torej ugotoviti, ali izjavo družbe Interbrew podpirajo tudi drugi dokazi.

286 Glede na to, da se je Komisija pri ugotavljanju resničnosti izjave družbe Interbrew oprla tudi na dokument Heineken, ki naj bi navajal besedilo navedene grožnje in katerega dokazno vrednost tožeča stranka prav tako izpodbija, je treba ugotoviti, ali navedeni dokument zadostno dokazuje grožnjo, tako da bi lahko na podlagi tega in izjave družbe Interbrew grožnjo šteli za dokazano. V zvezi s tem je treba spomniti, da je treba za presojo dokazne vrednosti dokumenta najprej preveriti verodostojnost informacij, ki jih ta vsebuje. Treba je torej še posebej upoštevati vir dokumenta, okoliščine njegovega nastanka in njegovega naslovnika ter se vprašati, ali se glede na njegovo vsebino zdi razumen in verodostojen (sklepni predlogi sodnika M. Vesterdorfa v funkciji generalnega pravobranilca pri sodbi Sodišča prve stopnje z dne 24. oktobra 1991 v združenih zadevah Rhône-Poulenc proti Komisiji, T-1/89, Recueil, str. II-867, II-869, II-956, in zgoraj v točki 31 navedena sodba Cement, točka 1838).

287 V obravnavani zadevi je treba najprej ugotoviti, da dokument Heineken generalnemu direktorju oddelka „pivo“ tožeče stranke v kritičnem času pripisuje to, da je „Interbrew postavil pred izbiro odstopiti 500.000 [hektolitrov] Maes ali biti izrinjena iz Francije, [ter][…] se skliceval na način sodelovanja med družbama Heineken in Kronenbourg v Franciji“. V tem smislu navaja grožnjo, kolikor se sklicuje na zahtevo z možnostjo sankcij.

288 Glede verodostojnosti dokumenta je treba, prvič, opozoriti na to, da čeprav ni datiran, je bil dokument Heineken nujno sestavljen pred 22. marcem 2000, saj je bil najprej na ta dan skopiran pri družbi Heineken, in sicer med preiskavo po členu 14(3) Uredbe 17 (glej zgoraj navedeno točko 39), ter da je torej obstajal pred začetkom postopka in posredovanjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah zadevnim podjetjem. Drugič, treba je ugotoviti, da čeprav dokument Heineken ni podpisan, njegovo odkritje v predalu člana poslovodstva družbe Heineken, to je v pisarni enega glavnih direktorjev tretjega podjetja, omogoča sklep, da je vsebina dokumenta verodostojna. Tretjič, dejstvo da bi bila zadevna vsebina družbi Heineken sporočena s strani družbe Interbrew, kot navaja tožeča stranka, ne more zmanjšati verodostojnosti te vsebine. Ni namreč mogoče pripisati nobene teže edini teoriji, ki bi lahko podprla tak dvom o verodostojnosti vsebine dokumenta, to je da bi lahko Interbrew družbi Heineken namerno sporočila izmišljena dejstva z edinim ciljem podpreti – če bi Komisija izdala odločbo o naložitvi globe – teorijo o prisili, ki bi ji omogočala zmanjšati njeno vlogo pri kartelu.

289 Končno, treba je opozoriti na to, da čeprav tožeča stranka izpodbija dejstvo, da je na sestanku 11. maja 1994 prišlo do grožnje, pa ne izpodbija niti tega, da je bilo takrat izrečeno opozorilo (glej zgoraj navedeno točko 256), niti tega, da je šlo na sestanku za količino 500.000 hektolitrov, niti, končno, da se dokument Heineken sklicuje na sestanek z 11. maja 1994.

290 Iz navedenega izhaja, da ima dokument Heineken visoko dokazno vrednost ter da – glede konteksta, ki ga tožeča stranka ne izpodbija – kombinacija izjave C. iz družbe Interbrew z dne 12. januarja 2000 in dokumenta Heineken dokazuje, da je tožeča stranka 11. maja 1994 družbi Interbrew dejansko grozila.

291 Drugič, glede vprašanja resničnosti razširitve ugotovljenega sodelovanja je treba najprej opozoriti na to, da čeprav tožeča stranka meni, da je spremembo zadev, o katerih sta razpravljali stranki, pretirano opredeliti kot razširitev sodelovanja, pa kljub temu priznava, da je po maju 1994 prišlo do spremembe v razvoju razgovorov, čeprav je ta razvoj po njenem mnenju v začetku zadeval le „spoštovanje strank vsake od njih“, kolikor so bile te vezane z dogovori o izključnosti.

292 Prav tako je treba opozoriti na to, da tožeča stranka ne izpodbija tistih zaključkov iz izpodbijane odločbe, po katerih je kartel vključeval dogovor o delitvi trga v obliki dogovora o nenapadanju. Tudi sama je namreč Komisiji omenila obstoj dogovora o nenapadanju, o tem priča dopis družbe Alken-Maes Komisiji z dne 7. marca 2000, v katerem je navedeno:

„Še posebej se zdi, da je bil konec leta 1994 med tema družbama sklenjen sporazum, ki je zajemal vse distribucijske kanale v Belgiji, vendar s posebno pozornostjo na kanal horeba. Sporazum naj bi med drugim vseboval […] dogovor o nenapadanju […]“

293 Končno, treba je ugotoviti, da je Komisija, zlasti v uvodnih navedbah 56, od 59 do 65, 73 in 104 izpodbijane odločbe, pravno zadostno dokazala, da je kartel od drugega polletja leta 1994 vključeval delitev trga. Sicer pa iz uvodnih navedb od 53 do 58 izpodbijane odločbe tudi izhaja, da se je proces, ki je vodil do te vključitve, začel maja 1994.

294 Treba je torej zaključiti, da je dejansko prišlo do razširitve sodelovanja na delitev trga piva, in sicer z dogovorom o nenapadanju od maja 1994.

295 Tretjič, treba je preučiti, ali je grožnja tožeče stranke z dne 11. maja 1994 odločilno prisilila Interbrew, da je pristala na razširitev navedenega kartela na dogovor o nenapadanju.Ta presoja mora temeljiti na primerjalni analizi ravnanja tožeče stranke in njene odvisne družbe Alken-Maes ter ravnanja družbe Interbrew, in sicer med drugim semestrom leta 1994 in po njem, saj je v tem času proces razširitve kartela pripeljal do dogovora o nenapadanju z dne 12. oktobra 1994. Preučitev ravnanja družbe Interbrew je v tem smislu še posebej pomembna.

296 Najprej je treba opozoriti na to, da je Komisija v uvodni navedbi 313 izpodbijane odločbe navedla, da sta tožeča stranka in Interbrew dali določene pobude v zvezi z različnimi elementi kartela, tako da nobena od vpletenih strank ni igrala vodilne vloge za ves kartel.

297 Glede ravnanja obeh strank sporazuma pred drugim polletjem leta 1994 in med njim,je treba najprej ugotoviti, da iz izpodbijane odločbe izhaja, da sta bili tožeča stranka in Alken-Maes res vir razširitve kartela na dogovor o nenapadanju, ki je vključeval usklajeno ravnanje glede tržnih deležev ali vsaj razdelitev strank.

298 Čeprav je kartel v začetku dejansko zadeval cene in zmanjšanje komercialnih naložb, pa je bilo stališče tožeče stranke, kot je bilo po izjavah družbe Interbrew njej izraženo na internem sestanku 5. maja in ponovljeno na sestanku 11. maja 1994 – s tem da to potrjuje tudi dokument Heineken –, da je prvič zahtevala upoštevanje merila obsega

prodaje, kar lahko pomeni predlog za razširitev kartela na delitev trga. Poleg tega iz izjave družbe Interbrew, navedene v uvodnih navedbah 54 in 57 izpodbijane določbe, kar potrjuje tudi vsebina interne zabeležke avtorja te izjave z dne 5. oktobra 1994, navedene v uvodni navedbi 58 navedene odločbe, izhaja, da je predlog glede delitve trga predstavila Alken-Maes, Interbrew pa ga je razumela kot predlog, da se v Belgijo prenese mehanizem usklajenega ravnanja, pri katerem je tožeča stranka sodelovala v Franciji. Sicer pa iz istih dokumentov tudi izhaja, da je bila Interbrew do tega predloga zadržana.

299 Kljub temu pa je treba opozoriti na to, da obnašanje družbe Interbrew priča o aktivnem ravnanju pri kartelu do maja 1994. Tako Komisija v uvodni navedbi 310 izpodbijane odločbe navaja, da je Interbrew dala pobudo za izmenjavo podatkov, ki se je začela leta 1992, ter da iz pisnih dokazov izhaja, da je avgusta in novembra 1993 igrala odločilno vlogo pri cenovnih sporazumih v trgovini na drobno. Prav tako je treba na podlagi interne zabeležke z dne 12. marca 1993 zaključiti, da je najvišji poslovodja tega podjetja igral aktivno vlogo v prvi fazi kartela, s tem da je podrejenim naložil sodelovanje pri usklajenem ravnanju. Zabeležka namreč vsebuje naslednje besedilo: „Verjetno so želeli okrepiti ‚sodelovanje' v Belgiji. [nekdanji CEO Interbrew] nas je prisilil, da smo se pogovarjali, ‚ker smo potrebovali nekaj denarja', mi pa smo zelo zadržani do tega, saj se želimo izogniti kakršnim koli težavam v zvezi s členoma 8[1] in 8[2] [ES]."

300 Poleg tega se izkaže, da je sestavljalec zabeležke pet mesecev kasneje postal CEO družbe Interbrew in je prevzel tako obnašanje do kartela. V interni zabeležki družbe Interbrew z dne 19. avgusta 1993 se je M. namreč ponudil za pomoč pri prepričevanju družbe Alken-Maes za doseganje zvišanja cen za 4 %. Prav tako v zabeležki z dne 3. novembra 1993 poroča o stikih, ki jih je imel z velikimi distributerji, in sicer tako:

„[…] [B]ili bi zelo hvaležni, če bi Interbrew dala pobudo in stopila v stik z […] in […] [op. tri največje verige belgijskih supermarketov], da bi postopoma zvišali cene piva

[…] na ta način, da bi dosegli raven, ki jo želi [Interbrew]. […] Ko bi se začelo razvijati soglasje, bi lahko organizirali sestanek [treh] […] Menim, da ne bi bila slaba ideja, če bi me povabili na sestanek na vrhu z […] in […] Pobuda Maes iz preteklega leta se ni izkazala za uresničljivo: a) ni bilo dovolj, b) Maes pa je bila tudi premajhna. To bi lahko dosegla le [Interbrew].“

301 Iz navedenega izhaja, da čeprav ravnanje tožeče stranke in njene odvisne družbe Alken-Maes v drugem polletju leta 1994 priča o njuni želji po razširitvi sodelovanja na delitev trga, pa je bilo ravnanje Interbrew v prvi fazi kršitve aktivno – o tem pričajo pobude, katerih omejevalni cilj ni sporen.

302 Drugič, glede obnašanja strank kartela med 11. majem 1994, ko je prišlo do grožnje, in 24. novembrom 1994, ko je bil dogovor o nenapadanju, potrjen 12. oktobra 1994, ponovno predmet pogovora med strankami, je treba najprej ugotoviti, da obnašanje družbe Interbrew kljub grožnji tožeče stranke ne ustreza obnašanju podjetja, ki je moralo pod prisilo sprejeti razširitev omejevalnega sporazuma, katerega stranka je.

303 Tako je treba opozoriti na to, da je CEO družbe Interbrew 7. julija 1994 navedel, da se je z najvišjim poslovodjem tožeče stranke dogovoril, „da ne bosta začela vojne, ampak poskusila pridobiti nekaj časa“ (uvodna navedba 56 izpodbijane odločbe). Pristop tožeče stranke in družbe Alken-Maes v prvi fazi kartela, ki je trajala od začetka leta 1993 do konca prvega semestra leta 1994, do družbe Interbrew je bil agresiven, stališče tožeče stranke 11. maja 1994 – čeprav so ji grozili – pa je bilo sprejeto z ozadjem možnosti izbruha komercialne vojne v Franciji. Ravnanje družbe Interbrew je mogoče torej razumeti ne le kot pokoravanje grožnji tožeče stranke, ampak tudi kot zavestno zavrnitev sprožitve komercialne vojne, to je protikonku-

renčnega ravnanja. V zvezi s tem je treba prav tako navesti, da je Komisija v uvodni navedbi 51 izpodbijane odločbe – potem ko se je sklicevala na izvršeno grožnjo – navedla, da „čeprav Interbrew ne pripisuje velikega pomena zahtevi [tožeče stranke] v zvezi s prenosom 500.000 hektolitrov na Alken-Maes, prav tako ne želi sprožiti spora, tako da obe stranki ostajata v tesnih stikih“.

304 Izkaže se torej, da se je Interbrew le zmerno ozirala na grožnjo in da je njeno ravnanje rezultat njene želje, da ne gre v spor s tožečo stranko, kar nakazuje, da je mogoče, da razširitev kartela ni bila rezultat prisile, ampak bolj posledica izbire družbe Interbrew. Komisija poleg tega v uvodni navedbi 235 izpodbijane odločbe navaja, da se zahteva po prenosu 500.000 hektolitrov v korist družbe Alken-Maes ni uresničila, čeprav takoj omili to ugotovitev z navedbo, da je bila Interbrew kljub temu pripravljena od takrat naprej razširiti področje uporabe sporazumov z družbo Alken-Maes ter prekiniti omejevanje na izmenjavo podatkov in sporazume o cenah v trgovini na drobno.

305 Poleg tega zabeležka, sestavljena s strani komercialnega direktorja družbe Interbrew za sektor horeba v Belgiji v zvezi s sestankom 12. oktobra 1994, na katerem je bil potrjen dogovor o nenapadanju, ne priča o načelni zadržanosti do morebitnega takega dogovora o delitvi trga ali do morebitne prisile, ki bi vodila v to. Še več, izraža razumno oceno njegovega avtorja glede prednosti in slabosti takega kartela za Interbrew, vključno s primerjavo koristi, ki bi jih lahko od tega imela Alken-Maes. Prav tako je mogoče v njej prebrati, da „obstaja za [Interbrew] zaradi njenega prevladujočega položaja in zakona iz aprila 1993 dodatno tveganje“, in še, da „taki sporazumi ponujajo več koristi za izzivalca kot za vodilnega na trgu“. Zabeležka prihodnjega sporazuma z družbo Alken-Maes ne predstavlja na pozitiven način, saj njen avtor piše: „Osebna ocena: ne verjemem v take sporazume, saj jih nikoli ni mogoče uveljaviti v praksi in ne prinašajo bistvenih koristi za [Interbrew].“ Kljub

temu pa zabeležka ne priča nujno o prisiljenju družbe Interbrew, saj je mogoče v njej navedeno razlagati tudi tako, da izhaja iz procesa razmisleka znotraj družbe Intrebrew glede načina, na kateri bi lahko protikonkurenčne sporazume učinkovito izvedli.

306 Poleg tega je treba opozoriti na to, da interna zabeležka družbe Interbrew z dne 14. oktobra 1994, ki poroča o rezultatih sestanka z 12. oktobra 1994, ne kaže na to, da je bila Interbrew prisiljena v dogovor o nenapadanju, ampak bolj to, da je Interbrew polno sodelovala pri razpravi, in sicer do te mere, da je družbi Alken-Maes vsilila svoj pristop. Generalni direktor družbe Interbrew za Belgijo je namreč v navedeni zabeležki zapisal: „V prilogi je dokument naših prijateljev in pristop na eni strani, ki sem ga predlagal. Načelno so ga naši prijatelji sprejeli.“ „Pristop na eni strani“, ki ga je predlagala Interbrew in ga Komisija povzema v uvodni navedbi 60 izpodbijane odločbe, se natančneje sklicuje na „džentelmensko pogodbo“, ki vsebuje med drugim „brez napadanja obveznosti“ (to je prodajaln sektorja horeba, s katerimi je bila sklenjena izključna pogodba) in „brez sistematičnega napadanja znamk v okviru obveznosti vsakega“.

307 Tretjič, glede obnašanja strank po drugem polletju leta 1994 je treba najprej ugotoviti, da Komisija v uvodni navedbi 77 izpodbijane odločbe navaja, da so poslovodje družbe Interbrew na podlagi internih dokumentov iz julija 1995 ocenili, da so spoštovali sporazum v Belgiji. Komisija v uvodni navedbi 310 izpodbijane odločbe tudi poudarja, da je Interbrew leta 1995 dala pobudo za pogovore o cenovni politiki. Opis pogovorov med obema strankama leta 1996 glede njunih predlogov za novo cenovno politiko iz uvodnih navedb od 83 do 92 potrjuje, da je obstajal duh spontanega sodelovanja. Komisija v uvodni navedbi 92 na primer navaja vsebino faksa enega od poslovodij družbe Interbrew enemu od delničarjev podjetja z dne 11. oktobra 1996: „Leto dni je od tega, kar smo skupaj razpravljali o konstruktivni konkurenci v Belgiji. V bistvu se ni zgodilo nič. Odkrito rečeno, odgovornost glede tega je deljena. Prihodnji teden bomo poskušali ponovno zagnati ta proces.“

308 Končno, treba je ugotoviti, da zabeležke komercialnega direktorja družbe Interbrew za sektor horeba v Belgiji, sestavljene na sestanku 28. januarja 1998, pričajo o pozitivnem stališču do kartela in vsebujejo, kar zadeva cilje kartela glede horece, „spoštovanje obveznosti in pravic dobave“. Zabeležke v zvezi z usklajenim ravnanjem v sektorju horeba omenjajo tudi „neposredni stik pri pomembnih zadevah in konkurenco v zvezi z nacionalnimi strankami“ (uvodna navedba 104 izpodbijane odločbe).

309 Iz navedenega izhaja, da sta obe stranki kartela med trajanjem kršitve dali pobude, katerih namen je bil protikonkurenčen, natančneje, da na podlagi podatkov iz spisa ni mogoče zaključiti, da je Interbrew samo na podlagi prisile pristala na razširitev kartela na dogovor o nenapadanju. Čeprav Komisija v pisanjih navaja, da oteževalna okoliščina, ki jo je upoštevala v zvezi s tožečo stranko, družbe Interbrew ne razbremenjuje odgovornosti iz kartela, obnašanje te med trajanjem kršitve pa ne omogoča zaključka, da obstaja neposredna vzročna zveza med grožnjo tožeče stranke z dne 11. maja 1994 in razširitvijo kartela.

310 Iz tega sledi, da Komisija v zvezi z obnašanjem strank glede kartela pred drugim polletjem leta 1994 in po njem ter pomenom, ki ga je lahko imela navedena grožnja ob upoštevanju konteksta, v katerem je bila izrečena, ni zadostno dokazala vzročne zveze med grožnjo in razširitvijo kartela, saj vzrokov za slednjo ni mogoče pripisati grožnji, ampak splošneje izhaja iz cilja odprave konkurence, ki sta ga želeli doseči obe stranki kartela.

311 Iz navedenega torej izhaja, da je Komisija v zvezi s tožečo stranko napačno upoštevala oteževalno okoliščino, po kateri naj bi ta silila Interbrew, naj razširi njuno sodelovanje, s tem da ji je grozila s sankcijami, če bi ta predlog zavrnila.

312 Komisija je, ko je bila med obravnavo povprašana po odstotkih zvišanja, ki jih je določila na podlagi obeh oteževalnih okoliščin v zvezi s tožečo stranko, ob zavedanju, da je bilo skupno povišanje osnovnega zneska globe 50-odstotno, navedla da je treba ugotoviti, da je ob upoštevanju sorazmernega pomena vsake od obeh oteževalnih okoliščin v razlogih izpodbijane odločbe in njene prakse odločanja v teh zadevah oteževalna okoliščina ponovne kršitve igrala prevladujočo vlogo ter da je torej oteževalna okoliščina prisile igrala manjšo vlogo.

313 V teh okoliščinah Sodišče prve stopnje meni, da je treba izvršiti pooblastilo neomejene pristojnosti, ki mu ga daje člen 17 Uredbe št. 17, in sicer z določitvijo skupnega zvišanja osnovnega zneska globe zaradi oteževalnih okoliščin v višini 40 %.

4. *Neutemeljeno upoštevanje oteževalne okoliščine ponovne kršitve v zvezi s tožečo stranko*

a) Trditve strank

314 Prvič, tožeča stranka navaja, da je Komisijino upoštevanje domnevne ponovne kršitve z njene strani kršitev prenesenih pristojnosti iz člena 15 Uredbe št. 17, saj je Komisija pristojna za določitev zneska glob, ki jih nalaga, samo glede na težo kršitve in njeno trajanje.

315 Iz nacionalnih zakonodaj držav članic naj bi izhajalo, da ponovna kršitev ni oteževalna okoliščina kršitve, to je objektivna presoja teže dejanskega stanja, ampak ugotovitev določenega dejstva, ki je značilno za kršitelja, to je njegove nagnjenosti k storitvi takih kršitev.

316 Tožeča stranka v odgovor na argument Komisije, po katerem je ponovna kršitev v smernicah opredeljen kot oteževalna okoliščina, navaja, da ne dvomi v možnost, da Komisija z interpretativnim sporočilom določi svojo metodologijo za izrekanje glob. Nasprotno pa zavrača to, za kar meni, da je zloraba pooblastil, namreč dejstvo, da si Komisija jemlje pravico zvišati kazen zaradi ponovne kršitve, ne da bi bila za to pravno pooblaščena, kot tudi da po prostem preudarku določi način izvajanja tega instituta.

317 Glede ugotovitve Komisije, da tožeča stranka ni vložila ugovora nedopustnosti na podlagi člena 241 ES, le-ta navaja, da obstoj take pravne poti ne nasprotuje temu, da se na nezakonitost izpodbijane odločbe glede na Uredbo št. 17 sklicuje tudi, če ta uporablja smernice. Glede dejstva, na katero se prav tako sklicuje Komisija, da je Sodišče prve stopnje zavrnilo ugovor nedopustnosti v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 245 navedena sodba HFB in drugi proti Komisiji, tožeča stranka navaja, da se je zadevna sodba nanašala le na natančno določen del smernic in torej nima splošne uporabnosti, ki bi ji jo želela pripisati Komisija.

318 Tožeča stranka na argument Komisije, da naj bi Sodišče prve stopnje v več zadevah priznalo institut ponovne kršitve, odgovarja, da se v nobeni izmed teh zadev Sodišče prve stopnje ni izrecno izjavilo o zakonitosti uporabe instituta ponovne kršitve v zvezi z Uredbo št. 17, prav tako ne v zvezi s splošnimi načeli prava Skupnosti. Tako naj bi se Sodišče prve stopnje v zgoraj v točki 154 navedeni sodbi PVC II oprlo na

dejstvo, da je podjetje že storilo podobno kršitev, in to ne zaradi zvišanja zneska naložene globe, ampak izključno zaradi ugotavljanja utemeljenosti Komisijine zavrnitve uporabe neke olajševalne okoliščine. Sodišče prve stopnje naj se torej ne bi posvečalo načelu ponovne kršitve.

319 Čeprav je po mnenju tožeče stranke res, da Komisija za določanje izhodiščnega zneska globe lahko upošteva predhodne kršitve za utemeljitev ugotovitve, da je zavestno storila novo kršitev, pa to ne pomeni, da lahko obstoj predhodne kršitve vodi v uporabo strožje kazni zaradi ponovne kršitve, ne da bi za to obstajalo izrecno pravno pooblastilo. Tako zvišanje naj bi namreč ustvarilo novo vrsto kazni, ki bi se dodala glavni kazni, kar naj bi bil razlog za to, da se za institut ponovne kršitve v nacionalnih pravnih redih šteje, da izhaja iz zakona in da ga je treba razlagati ozko. Uredba št. 17 naj ne bi vsebovala nobenega izrecnega pooblastila, ki bi Komisiji omogočalo strožje kaznovanje zaradi ponovne kršitve.

320 Glede sodbe Sodišča prve stopnje z dne 11. marca 1999 v zadevi Thyssen Stahl proti Komisiji (T-141/94, Recueil, str. II-347) in zgoraj v točki 277 navedene sodbe Enichem Anic proti Komisiji tožeča stranka navaja, da čeprav je Sodišče prve stopnje v njej dejansko navedlo ponovno kršitev kot oteževalno okoliščino, tožeče stranke niso uveljavljale nezakonitosti uporabe tega instituta v zvezi z Uredbo št. 17.

321 Drugič, tožeča stranka navaja, da je Komisija kršila načelo *nulla poena sine lege*, saj upoštevanje oteževalne okoliščine ponovne kršitve nima pravne podlage v pravnem redu Skupnosti. Sodišče naj bi razsodilo, da splošno pravno načelo *nulla poena sine lege* pomeni omejitev pooblastila za odločanje po prostem preudarku institucij, saj je sankcije, čeprav niso kazenske, mogoče izrekati le, če temeljijo na jasni in nedvoumni pravni podlagi (sodba Sodišča z dne 25. septembra 1984 v zadevi Könecke, 117/83, Recueil, str. 3291, točka 11). Evropsko sodišče za človekove pravice naj bi poleg tega razsodilo, da se splošna načela in jamstva glede pravice do obrambe

uporabljajo za vse sankcije, katerih cilj je tako preventiven kot represiven, ne glede na kvalifikacijo kršitve v notranjem pravu (glej sodbo ESČP z dne 21. februarja 1984 v zadevi Ostürk, serija A, št. 73). Samo Svet in Parlament naj bi imela na podlagi zakonodajne pristojnosti pravico, da institutu ponovne kršitve dasta pravno podlago za to, da bi ga Komisija lahko uporabila kot oteževalno okoliščino.

322 Tožeča stranka prav tako navaja, da se Sodišče v zadevah, ki jih navaja Komisija v odgovoru na tožbo – to so zgoraj v točki 154 navedena sodba PVC II, zgoraj v točki 320 navedena sodba Thyssen Stahl proti Komisiji in zgoraj v točki 277 navedena sodba Enichem Anic proti Komisiji –, ni nikoli izjavilo o zakonitosti načela ponovne kršitve v zvezi z načelom *nulla poena sine lege.*

323 Analiza nacionalnih zakonodaj naj bi prav tako razkrila zelo strogo uporabo instituta ponovne kršitve v državah članicah in tudi zakonodajni značaj aktov, ki ga uveljavljajo.

324 Tretjič, tožeča stranka navaja, da je Komisija kršila načelo pravne varnosti ter načeli zakonitosti sankcij in spoštovanja pravice do obrambe (sodba Sodišča z dne 22. marca 1961 v združenih zadevah Snupat proti Haute Autorité, 42/59 in 49/59, Recueil, str. 103, točka 159), in sicer glede na to, da je brez vsakršne pravne podlage, ki bi določala maksimalni časovni interval med obsodbama, ki bi omogočal uporabo instituta ponovne kršitve, upoštevala kršitve, ki so bile sankcionirane leta 1984 in leta 1974.

325 Analiza nacionalnih zakonodaj naj bi med številnimi strogimi pogoji za uporabo instituta ponovne kršitve razkrila obstoj maksimalnega časovnega intervala, ki splošno ne presega desetih let med obravnavano kršitvijo in prejšnjo obsodbo. Neobstoj časovne omejitve v smernicah za možnost upoštevanja ponovne kršitve, na

katero se v odgovoru opira Komisija, naj bi bilo prav tisto, kar predstavlja za tožečo stranko nevzdržen položaj, ki ga zavrača, zato tudi meni, da bi morala Komisija v smernicah opredeliti tako omejitev. Po njenem mnenju naj ne bi bilo namreč sprejemljivo, da lahko Komisija upošteva kršitve, storjene pred štiridesetimi leti in to s strani drugega pravnega subjekta.

326 Četrtič, tožeča stranka navaja, da izpodbijana odločba dvakrat krši splošno načelo prava Skupnosti prepovedi ponovnega sojenja o isti stvari (*ne bis in idem*). Uporaba strožje sankcije pri ponovni kršitvi naj bi se namreč opirala na dva temeljna razloga, in sicer potrebo po odvračanju povratnika, da stori novo kršitev v prihodnosti, in dejstvo, da se je povratnik zavedal protipravnosti svojih dejanj zato, ker je bil že prej obsojen. Komisija naj bi ob priznanju, da ta razloga utemeljujeta njeno ugotovitev ponovne kršitve, storila napako, ker se je na vsakega od njiju v izpodbijani odločbi sklicevala drugič in tako znesek globe zvišala dvakrat iz istih razlogov.

327 Komisija naj bi v izpodbijani odločbi na eni strani pri presoji teže kršitve že upoštevala odvračilnost, na drugi strani pa zavedanje tožeče stranke glede protipravnosti njenega ravnanja, in sicer ko Komisija navaja, da je upoštevala, da je tožeča stranka imela pravno-ekonomska znanja in infrastrukturo, kar ji je omogočalo bolje presoditi namernost svojega ravnanja ter ravnanje in posledice, ki iz tega izhajajo z vidika prava konkurence. Komisija naj bi, s tem ko je nato zvišala znesek globe zaradi ponovne kršitve iz istih razlogov, kot sta bila tista, ki sta bila podlaga za določitev zneska globe glede na težo kršitve, torej kršila načelo *ne bis in idem*.

328 Petič, tožeča stranka navaja, da je Komisija, s tem ko je ponovno kršitev upoštevala na podlagi dejstev, ki so nastala pred več kot štiridesetimi leti in so se torej zgodila

pred petletnim rokom iz člena 1 Uredbe Sveta 2988/74 z dne 26. novembra 1974 o rokih zastaranja v postopkih ter izvajanju sankcij v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti (UL L 319, str. 1), kršila veljavna pravila o zastaranju v postopkih in izvajanju sankcij na področju konkurence.

329 Šestič in zadnjič, tožeča stranka podredno navaja, da je Komisija uporabila očitno pretiran pristop do razlage instituta ponovne kršitve.

330 Sklepanje Komisije naj na eni strani ne bi bilo popolnoma utemeljeno na dejstvih, saj naj Odločba 74/292/EGS Komisije z dne 15. maja 1974 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe ES (IV/400 – sporazumi med proizvajalci steklene embalaže, UL L 160, str. 1, v nadaljevanju: odločba Steklena embalaža) ne bi predstavlja obsodbe podjetja Boussois-Souchon-Neuvesel (BSN) SA (prednik tožeče stranke), ampak samo zavrnitev oprostitve sporazumov po členu 81(3) ES, potem ko so bili ti priglašeni. Komisija naj bi to tudi implicitno priznala, s tem ko je v odgovoru navedla, da čeprav ta odločba ne bi smela biti upoštevana, odločba Steklena embalaža zadostuje za ugotovitev obstoja ponovne kršitve.

331 Pretirana strogost v zvezi s tožečo stranko naj bi izhajala prav iz upoštevanja odločbe za ugotovitev ponovne kršitve, ki je bila sprejeta na podlagi priglasitve in katere namen je zagotoviti pravno varnost podjetjem tako dolgo, dokler se Komisija o tem ne izjavi. Zato naj bi bilo tendenciozno navedeno odločbo okvalificirati za „ugotovitev kršitve“, za utemeljevanje zvišanja zneska globe, naložene tožeči stranki.

332 Na drugi strani pa, čeprav ne bi bilo časovne omejitve pooblastila Komisije za ugotavljanje ponovne kršitve, bi bilo zvišanje globe zaradi upoštevanja zelo starih dejstev – v obravnavani zadevi več kot 40 let –, poleg ustvarjanja pravne negotovosti, očitno pretirano. Privedlo bi namreč do tega, da bi manjšemu od obeh podjetij na trgu naložili globo, enako tisti, ki bi se jo naložilo podjetju, ki je bilo prevladujoč subjekt. Prav tako naj bi ustvarjalo vtis, da je tožeča stranka večkratni povratnik, ki že 40 let krši pravo Skupnosti.

333 Komisija navaja, da se ponovna kršitev v smernicah omenja kot oteževalna okoliščina in da jo je lahko upravičeno upoštevala. Komisija naj bi to oteževalno okoliščino že večkrat upoštevala, ne da bi ji Sodišče prve stopnje nasprotovalo.

334 Načelo *nulla poena sine lege* naj bi izhajalo iz kazenskega prava in naj v obravnavani zadevi ne bi veljalo. Tožeča stranka naj bi poleg tega pozabila, da je pravna podlaga za sankcije za kršitve prava konkurence člen 15 Uredbe št. 17 in da ima Komisija v tem okviru določeno območje proste presoje pri določanju zneska glob, da lahko usmerja ravnanje podjetij. Smernice naj z vključitvijo ponovne kršitve kot oteževalne okoliščine ne bi v ničemer ustvarile dodatne sankcije brez pravne podlage.

335 Glede domnevne kršitve načela pravne varnosti naj bi bili nacionalni primeri, ki jih navaja tožeča stranka, omejeni na kazensko področje, smernice pa naj ne bi vsebovale omejitev glede maksimalnega časovnega intervala, ki bi moral preteči med ugotovitvijo predhodne kršitve in upoštevanjem ponovne kršitve. Končno, tožeča stranka naj bi se napačno opirala na dejstva, stara 40 let, medtem ko sta se ugotovljeni kršitvi zgodili 19 in 9 let pred začetkom zadevne kršitve, ter naj bi poskušala ustvariti vtis, da se te ugotovitve nanašajo na druge pravne subjekte, kot je tožeča stranka, spremenilo pa se je samo ime te.

336 Glede domnevne kršitve načela *ne bis in idem* Komisija navaja, da upoštevanje ponovne kršitve ne pomeni podvajanja z upoštevanjem dejstva, ki zadeva težo, in sicer da je lahko tožeča stranka ob upoštevanju pravno-ekonomskih znanj presodila protipravnost svojega ravnanja.

337 Glede domnevne kršitve Uredbe št. 2988/74 naj zadevna dejstva ne bi sodila v okvir pravil zastaranja s področja izrekanja glob in naj bi bilo absurdno uporabiti zastaranje glede na datum dejstev, ki so bila predmet predhodne ugotovitve kršitve. Izhodišče dejanskega stanja v zvezi s predhodnimi kršitvami naj v nobenem primeru ne bi bilo pomembno, saj naj bi bila pri ponovni kršitvi odločilna ugotovitev kršitve iz zadevnega dejanskega stanja.

338 Končno, Komisija nasprotuje temu, da je imela očitno pretiran koncept razlage ponovne kršitve, in navaja, da je bil ta zasnovan glede na odločbo Ravno steklo Beneluks.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

339 Glede domnevne kršitve Uredbe št. 17 je treba najprej spomniti, da lahko v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 „Komisija […] podjetjem ali podjetniškim združenjem z odločbo naloži globo od 1000 do 1.000.000 [eurov] ali višjo vsoto, ki pa ne presega 10 % prometa v predhodnem poslovnem letu vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi, kadar namerno ali iz malomarnosti […] kršijo člen [81](1) […] Pogodbe“. V isti določbi je določeno, da se „[p]ri določanju višine globe […] upoštevata teža in trajanje kršitve“ (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 223).

340 Smernice v prvi alinei točke 1 določajo, da se za izračun zneska glob osnovni znesek določi glede na težo in trajanje kršitve, to je edini dve merili iz člena 15(2) Uredbe št. 17 (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 224).

341 Smernice nadalje kot primer navajajo seznam oteževalnih in olajševalnih okoliščin, ki se jih lahko upošteva pri zvišanju ali znižanju osnovnega zneska, nato pa se sklicujejo na obvestilo o ugodni obravnavi (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 229).

342 Kot splošno opombo smernice vsebujejo navedbo, da končni rezultat izračuna globe po tem sistemu (osnovni znesek, zvišan in znižan za določen odstotek) v nobenem primeru ne sme presegati 10 % svetovnega prometa podjetij, v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 [točka 5(a)]. Poleg tega smernice določajo, da je treba, potem ko so bili opravljeni zgoraj navedeni izračuni, glede na okoliščine upoštevati tudi določene objektivne podatke, kot je poseben ekonomski kontekst, morebitno ekonomsko ali finančno korist kršiteljev, lastnosti zadevnih podjetij in njihovo dejansko sposobnost plačati v posebnem družbenem kontekstu, zneski glob pa morajo biti ustrezno prilagojeni [točka 5(b)] (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 230).

343 Iz tega sledi, da se po metodologiji iz smernic izračun zneska glob še vedno opravi glede na obe merili iz člena 15(2) Uredbe št. 17, to je teže kršitve in njenega trajanja, in to ob upoštevanju maksimalnega praga glede prometa vsakega od podjetij, ki ga določa navedena določba (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 231).

344 Zato za smernice ni mogoče trditi, da presegajo pravni okvir sankcij, kot ga opredeljuje navedena določba (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točka 232).

345 Komisija je v prvi alinei točke 2 smernic navedla možnost zvišanja osnovnega zneska globe zaradi oteževalne okoliščine, če eno podjetje ali več teh ponavlja enakovrstno kršitev.

346 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je odvračilni učinek glob eden od dejavnikov, ki jih lahko Komisija upošteva pri presoji teže kršitve in posledično pri določanju višine globe, s tem da je jasno, da je treba težo kršitev ugotoviti glede na številne dejavnike, kot so med drugim posebne okoliščine zadeve, njen kontekst in odvračilnost glob, ter ne da bi obstajal zavezujoč ali taksativen seznam meril, ki jih je treba obvezno upoštevati (glej v tem smislu zgoraj v točki 137 navedene sklep SPO in drugi proti Komisiji, točka 54, ter sodbi Ferriere Nord proti Komisiji, točka 33, in Sarrió proti Komisiji, točka 328, ter zgoraj v točki 245 navedeno sodbo HFB in drugi proti Komisiji, točka 443).

347 Iz sodne prakse prav tako izhaja, da mora Komisija pri presoji teže kršitve zaradi določanja zneska globe upoštevati ne le posebne okoliščine zadeve, ampak tudi kontekst, v katerem je bila kršitev storjena, in poskrbeti za odvračilnost njenega ukrepanja, predvsem pri kršitvah, ki so še posebej škodljive za doseganje ciljev Skupnosti (zgoraj v točki 50 navedeni sodbi Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točki 105 in 106, ter ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, točka 166).

348 V zvezi s tem je treba pri analizi teže storjene kršitve upoštevati morebitno ponovno kršitev (zgoraj v točki 185 navedena sodba Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 91). Z vidika odvračilnosti je namreč ponovna kršitev okoliščina, ki upravičuje precejšnje zvišanje osnovnega zneska globe. Dejansko je dokaz za to, da prej naložena sankcija ni bila dovolj odvračilna (sodba Sodišča prve stopnje z dne 30. septembra 2003 v zadevi Michelin proti Komisiji, T-203/01, Recueil, str. II-4071, točka 293).

349 Poleg tega pa je okoliščina ponovne kršitve, v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka – čeprav se nanaša na lastnost kršitelja, to je nagnjenost k storitvam takih kršitev –, prav zaradi tega zelo močan pokazatelj teže zadevnega ravnanja in zato za potrebo po zvišanju sankcije zaradi učinkovitega odvračilnega učinka.

350 Zato je treba ugotoviti, da kolikor mora Komisija preučiti zadostni odvračilni učinek, še posebej glede najškodljivejše kršitve, in kolikor odvračilni namen izhaja iz presoje teže kršitve s strani Komisije v okviru člena 15 Uredbe št. 17, Komisija ni storila nobene kršitve navedenega člena, s tem da je v razmerju do tožeče stranke upoštevala oteževalno okoliščino ponovne kršitve.

351 Komisija prav tako, s tem ko je ugotovila ponavljanje tožeče stranke, ni kršila načela *nulla poena sine lege*, saj ni sporno, da je ta možnost vsebovana v prvi alinei točke 2 smernic in da za te ni mogoče trditi, da presegajo pravni okvir sankcij, kot ga opredeljuje člen 15(2) Uredbe št. 17 (zgoraj v točki 57 navedena sodba LR AF 1998 proti Komisiji, točki 231 in 232).

352 Glede domnevne kršitve načela pravne varnosti je treba spomniti, da zastaranje zagotavlja pravno varnost, kršitev tega pa je nespoštovanje tega načela le, če je zastaralni rok določen vnaprej (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 15. julija 1970 v zadevi ACF Chemiefarma proti Komisiji, 41/69, Recueil, str. 661, točka 19).

353 Niti člen 15 Uredbe št. 17, ki je pravni okvir sankcij, ki jih lahko Komisija naloži za kršitev pravil Skupnosti o konkurenci (glej zgoraj navedene točke od 133 do 135), niti smernice ne določajo maksimalnega roka za ugotovitev ponovne kršitve v razmerju do nekega podjetja. Zato v obravnavani zadevi ni mogoče ugotoviti nobene kršitve načela pravne varnosti.

354 Treba pa je opozoriti na to, da se je Komisija pri upoštevanju ponovne kršitve oprla vsaj na dejstvo, da je bila kršitev tožeče stranke ugotovljena 23. julija 1984 v odločbi Ravno steklo Beneluks. Glede na cilj, ki ga želi Komisija doseči, kadar zviša globo zaradi ponovne kršitve – to je odvrniti kršitelja od ponovne storitve podobne kršitve –, upoštevanje kršitve, storjene pred sedemnajstimi leti, v ta namen ne pomeni kršitve načela pravne varnosti. To je še toliko bolj res, ker se je kršitev v obravnavani zadevi začela 28. januarja 1993, to je le osem let in šest mesecev po izdaji odločbe Ravno steklo Beneluks. Sankcijska politika pri ponovni kršitvi ima namreč dejanski vpliv na kršitelja prve kršitve samo, če ima grožnja s hujšo sankcijo pri novi kršitvi časovni učinek, s čimer se disciplinira njegovo ravnanje.

355 To, da je Komisija v izpodbijani odločbi omenila tudi, da je bila v razmerju do tožeče stranke 15. maja 1974 v odločbi Steklena embalaža ugotovljena podobna prva kršitev in to 27 let pred ugotovitvijo kršitve v obravnavani zadevi, ne more zmanjšati utemeljenosti tega sklepanja. To je še toliko bolj res – kot je na obravnavi pravilno

ugotovila Komisija –, ker to, da je dvakrat preteklo manj kot deset let med ugotovitvijo kršitev 15. maja 1974 in 23. julija 1984 ter ponovitvijo kršitev s strani tožeče stranke, priča o nagnjenju te, da ne ukrepa ustrezno glede na ugotovitev kršitev pravil Skupnosti o konkurenci.

356 Glede domnevne kršitve načela *ne bis in idem* pa je treba opozoriti na to, da je Komisija na eni strani v točki 1A smernic navedla svoj namen, da pri določanju izhodiščnega zneska globe, določene glede na težo, upošteva dejansko ekonomsko sposobnost kršiteljev, da znatno škodujejo drugim subjektom, zlasti potrošnikom, in da bo določala znesek globe v višini, ki tej zagotavlja zadostno odvračilnost. Komisija je na drugi strani v peti alinei iste točke smernic dodala, da lahko prav tako upošteva, da imajo velika podjetja običajno pravno-ekonomska znanja in infrastrukturo, ki jim omogočajo bolje presoditi protipravnost svojega ravnanja ter posledice, ki z vidika prava konkurence izhajajo iz tega. Končno, Komisija je v točki 2 smernic kot primer oteževalne okoliščine, ki lahko vodi v zvišanje osnovnega zneska, navedla ponovitev enake kršitve s strani istega podjetja.

357 Komisija je v obravnavani zadevi v uvodni navedbi 305 izpodbijane odločbe navedla, da je glede na to, da je treba znesek glob določiti v višini, ki jim zagotavlja zadostno odvračilnost, upoštevala dejstvo, da je tožeča stranka veliko mednarodno podjetje, ki je poleg tega tudi večproduktno. Komisija je nato v uvodni navedbi 306 navedla, da je upoštevala to, da sta tožeča stranka in, na dan sprejetja odločbe, njena odvisna družba Alken-Maes, razpolagali s pravno-ekonomskimi znanji in z infrastrukturo, ki so jima omogočali bolje presoditi protipravnost njunih ravnanj ter posledice, ki z vidika prava konkurence izhajajo iz tega. Končno, Komisija je v uvodni navedbi 314

izpodbijane odločbe ob utemeljevanju zvišanja globe zaradi oteževalnih okoliščin opozorila na to, da je bila tožeča stranka že dvakrat obsojena zaradi primerljivih kršitev člena 81 ES.

358 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da pogoji za uporabo načela *ne bis in idem*, kot jih je opredelila sodna praksa s področja konkurence (glej zgoraj navedeno točko 185), v obravnavani zadevi niso izpolnjeni, saj je Komisija za izračun zneska globe upoštevala samo tiste dejanske okoliščine, za katere je menila, da so pomembne za določanje zneska v višini, ki mu omogoča zadostno odvračilnost.

359 Kakor koli, izkaže se, da upoštevanje vsakega od teh meril za presojo teže izhaja iz različnih razlogov. Tako je, najprej, upoštevanje mednarodnosti in večproduktnosti tožeče stranke utemeljeno s potrebo po določitvi zneska v višini, ki je dovolj odvračilna v razmerju do njene ekonomske in finančne moči (glej zgoraj navedene točke od 167 do 182). Drugič, upoštevanje dejstva, da je tožeča stranka razpolagala s pravno-ekonomskimi znanji in z infrastrukturo, ki so ji omogočali bolje presoditi protipravnost svojega ravnanja in njegove posledice, je utemeljeno z dodatno potrebo po odvračilnosti, o kateri priča to, da je tožeča stranka zadevno kršitev storila kljub sredstvom, ki jih je imela – ob upoštevanju njene sposobnosti analize – za presojo protipravnosti svojega ravnanja in njegovih posledic (glej zgoraj navedeno točko 175). Končno, upoštevanje ponovne kršitve je utemeljeno s potrebo po dodatni odvračilnosti, o kateri priča to, da tudi predhodni ugotovitvi kršitev nista zadostovali preprečitev tretje ponovitve kršitve.

360 Glede domnevne kršitve Uredbe št. 2988/74 je treba ugotoviti, da se ta nanaša na zastaralni rok, ki se uporablja za pristojnost Komisije izrekati globe za kršitev pravil konkurence, vendar pa ne vsebuje nobene določbe, ki omejuje pooblastila Komisije glede upoštevanja dejstva, da je bilo neko podjetje že obsojeno za kršitev istih pravil konkurence, in sicer kot oteževalne okoliščine, in za določitev zneska globe za

kršitev pravil konkurence. Zato iz ugotovitve Komisije, da je taka oteževalna okoliščina v razmerju do tožeče stranke obstajala, ne more izhajati nobena kršitev Uredbe št. 2988/74.

361 Glede argumenta, da naj bi Komisija imela očitno pretiran koncept razlage ponovne kršitve, je treba opozoriti na to, da je Komisija v točki 2 smernic oteževalno okoliščino ponovne kršitve opredelila kot „ponavljanje istovrstne kršitve s strani istega podjetja ali podjetij“.

362 Treba je tudi spomniti, da pomeni ponovna kršitev, kot jo vsebujejo določeni nacionalni pravni redi, to, da neka oseba stori nove kršitve, potem ko je bila že kaznovana za podobne kršitve (zgoraj v točki 320 navedena sodba Thyssen Stahl proti Komisiji, točka 617, in zgoraj v točki 348 navedena sodba Michelin proti Komisiji, točka 284).

363 Vendar pa je treba pojasniti, da pojem ponovne kršitve glede na cilj, ki ga zasleduje, ne vključuje nujno predhodne denarne sankcije, ampak samo predhodno kršitev. Z upoštevanjem ponovne kršitve v zvezi z dano kršitvijo se namreč želi doseči hujšo sankcijo za podjetje, ki jo je zakrivilo, kadar se izkaže, da predhodna ugotovitev kršitve ni zadostovala za preprečitev ponovitve protipravnega ravnanja. V zvezi s tem odločilni element ponovne kršitve ni predhodni izrek sankcije, ampak predhodna ugotovitev kršitve s strani kršitelja.

364 Glede argument tožeče stranke, da pri ugotavljanju okoliščine ponovne kršitve v obravnavani zadevi ni bilo mogoče upoštevati odločbe Steklena embalaža, katere

naslovnik je bila leta 1974, in sicer zato, ker je bil predmet navedene odločbe priglasitev in ker se z njo niso izrekale globe, je treba opozoriti na to, da navedena odločba v členu 3 določa, da „morajo podjetja, udeležena pri sporazumih iz člena 1, takoj prenehati z ugotovljenimi kršitvami“.

365 V zvezi s tožečo stranko je torej bila ugotovljena kršitev zaradi podobnega dejanskega stanja, kot je to v obravnavani zadevi. Ta okoliščina pa tožeči stranki ni preprečila, da ne bi ponovila svojega protipravnega ravnanja. Komisija je torej v zvezi z njo upravičeno upoštevala ponovno kršitev.

366 Treba pa je ugotoviti, da je odločba Ravno steklo Beneluks iz leta 1984 vsebovala denarno sankcijo in da je v zvezi s tem vzpostavljena ponovna kršitev. Nič v izpodbijani odločbi pa ne kaže na to, da bi ugotovitev Komisije, da ponovna kršitev izhaja iz dveh predhodnih kršitev, pomenila zvišanje zneska globe zaradi oteževalne okoliščine, ki bi bilo višje od zvišanja pri ugotovitvi le ene predhodne kršitve.

367 Končno, glede argumenta, po katerem je zvišanje globe zaradi ponovne kršitve preveliko, kolikor pomeni, da je bila tožeči stranki naložena enaka globa kot družbi Interbrew in to kljub njeni majhnosti na trgu, je treba spomniti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da so lahko med dejavniki presoje teže kršitve, odvisno od primera, tudi količina in vrednost blaga, ki je predmet kršitve, velikost in ekonomska moč podjetja ter tako tudi vpliv, ki ga lahko ima to na trg. Iz tega sledi, da je mogoče zaradi določanja zneska globe upoštevati skupni promet podjetja in tisti del tega prometa, ki izhaja iz prodaje blaga, ki je predmet kršitve, vendar pa ne gre ne enemu ne drugemu prometu pripisovati nesorazmernega pomena v razmerju do drugih dejavnikov presoje (glej v tem smislu zgoraj v točki 50 navedeno sodbo Musique diffusion française in drugi proti Komisiji, točki 120 in 121, zgoraj v točki 115 navedeno sodbo Parker Pen proti Komisiji, točka 94, in zgoraj v točki 158 navedeno sodbo SCA Holding proti Komisiji, točka 176).

368 Poleg tega pa je odvračilni učinek glob eden od dejavnikov, ki jih lahko Komisija upošteva pri presoji teže kršitve in posledično pri določanju višine globe, s tem da je jasno, da je treba težo kršitev ugotoviti glede na številne dejavnike, kot so med drugim posebne okoliščine zadeve, njen kontekst in odvračilnost glob, ter ne da bi obstajal zavezujoč ali taksativen seznam meril, ki jih je treba obvezno upoštevati (zgoraj v točki 137 navedeni sklep SPO in drugi proti Komisiji, točka 54, ter sodbi Ferriere Nord proti Komsiji, točka 33, in Sarrió proti Komisiji, točka 328).

369 Iz tega sledi, da dejstvo, da je bila tožeči stranki naložena globa, ki ni sorazmerna njeni velikosti na zadevnem trgu, ne izhaja iz očitno pretiranega koncepta razlage ponovne kršitve, ampak iz vseh okoliščin, ki jih je Komisija lahko upravičeno upoštevala pri določanju zneska globe, ki ga je bilo treba naložiti tožeči stranki.

370 Glede na to, da so bili v okviru tega razloga zavrnjeni vsi očitki tožeče stranke, je treba tega v celoti zavrniti.

5. *Nezadostno upoštevanje olajševalnih okoliščin*

371 Ta razlog ima štiri dele. V prvem delu se tožeča stranka sklicuje na to, da je Komisija zavrnila upoštevanje obstoja vpliva kršitve na trg. V drugem delu navaja, da Komisija napačno ni upoštevala vpliva režima nadzora nad cenami in stoletne korporativi-

stične tradicije pivovarskega sektorja na zadevna ravnanja. V tretjem deli se tožeča stranka sklicuje na krizo v kritičnem obdobju. Končno pa se tožeča stranka v četrtem delu sklicuje na grozeče obnašanje družbe Interbrew.

a) Prvi del, ki se opira na to, da je Komisija zavrnila upoštevanje neobstoja vpliva kršitve na trg

Trditve strank

372 Tožeča stranka navaja, da mora Komisija na podlagi smernic, ki so v tem delu povzele njeno ustaljeno prakso, kot olajševalno okoliščino upoštevati dejstvo, da je imel kartel le omejen vpliv na konkurenco. Komisija naj bi v številnih zadevah namreč kot olajševalno okoliščino upoštevala neobstoj vpliva spornih sporazumov na trg in tudi to, da navedeni sporazumi niso bili ali so bili le delno uveljavljeni v praksi. To, da Komisija ni vezana na predhodno prakso, naj ne bi upravičevalo zanemarjanja take prakse pri podobnem dejanskem stanju.

373 Komisija naj bi poleg tega zamešala presojo teže sporazuma in upoštevanje olajševalnih okoliščin. Čeprav mora Komisija za presojo teže kršitve upoštevati njen vpliv na trg, mora kot olajševalne okoliščine upoštevati tudi dejansko neuveljavitev zadevnih sporazumov ali protipravnih ravnanj.

374 Komisija naj bi, s tem ko je zaključila, da to, da stranke niso uveljavile vseh posebnih dogovorov, ki so zadevali kartel, ne pomeni, da ta ni bil uveljavljen, in da to, da nekateri elementi kršitve niso bili konkretizirani, ne zadostuje za zaključek o obstoju olajševalne okoliščine, zanemarila dejansko stanje.

375 To naj bi, najprej, pričalo o zelo omejeni uresničitvi razgovorov med družbo Interbrew in tožečo stranko o cenovni strukturi ter politiki oglaševanja, ki naj bi zato imeli zelo omejen vpliv na trg.

376 Drugič, družbi Alken-Maes in Interbrew naj bi večkrat – vključno s takratnimi internimi dokumenti o usklajenih ravnanjih –, navedli, da so bili razgovori le preliminarni in niso imeli nobenega vpliva na konkurenco. Neučinkovanje razgovorov v praksi naj bi dokazovalo več dokumentov, ki jih Komisija navaja v izpodbijani odločbi. Neokrnjeni naj bi bili številni vidiki konkurence, kot naj bi o tem pričal zagrizen boj med strankami kartela za sklenitev pogodb z odvisnimi lokali. Komisijin spis naj bi poleg tega vseboval številne druge dokumente, ki dokazujejo neobstoj vpliva na konkurenco.

377 Poleg tega naj bi prodajna statistika zadostno dokazovala neobstoj konkretnih učinkov ali vsaj majhen vpliv razgovorov med družbama Interbrew in Alken-Maes na trg. Stranke naj bi si še naprej ostro konkurirale v vseh tržnih segmentih. Iz spisa naj bi med drugim izhajalo, da je Alken-Maes vodila agresivno politiko komercialnih rabatov v sektorju živilske distribucije leta 1992 in leta 1993. Alken-Maes naj bi poleg tega nadalje izgubljala tržni delež med letoma 1993 in 1998, ter naj bi bila glavna poraženka v kritičnem obdobju, in sicer v segmentu piva pils in tudi v segmentu brezalkoholnega piva.

378 Alken-Maes naj bi poleg tega v letu 1994 zaradi vodenja komercialne politike nadaljevala z raziskavami cenovne elastičnosti in ugotovila, da naj bi bila Interbrew glavna poražanka pri znižanju cen. Alken-Maes naj bi torej vodila konkurenčno politiko, katere glavni cilj je bil odvzem tržnega deleža družbi Interbrew, kljub razgovorom o cenovni strukturi, ki jih je začela Interbrew.

379 Tožeča stranka končno uveljavlja neobstoj prisilnih mehanizmov, ki bi lahko zagotovili spoštovanje in izvajanje kartela v praksi, kar naj bi Komisija upoštevala kot olajševalno okoliščino v odločbi Polipropilen.

380 Komisija navaja, da precedensi, ki jih navaja tožeča stranka, niso pomembni, saj izhajajo iz časa pred objavo smernic in zadevajo položaje, ki niso vedno primerljivi z obravnavano zadevo. Protikonkurenčna ravnanja naj bi se v obravnavani zadevi udejanila, delna izvedba določenih vidikov pa naj bi bila ustrezno upoštevana pri presoji teže kartela.

381 Argumet, po katerem naj bi oster boj za sklenitev pogodb z lokali potrjeval nadaljnji obstoj konkurence, naj ne bi bil pomemben. Glede dvomov, ki jih je izrazil eden od odgovornih družbe Interbrew v zvezi z učinkovanjem kartela, naj ti ne bi zadostovali za zmanjšanje pomena ugotovitve strank kartela na sestanku 28. januarja 1998, da so bili določeni cilji doseženi. Končno, zmanjšanje tržnega deleža družbe Alken-Maes naj ne bi dokazovalo neobstoja učinkov, saj naj bi bilo to zmanjšanje še večje, če kartela ne bi bilo. Glede raziskav družbe Alken-Maes o cenovni elastičnosti pa naj bi bile te samo preliminarne in ne porajajo nobenega dvoma v protipravnost usklajenega ravnanja.

Presoja Sodišča prve stopnje

382 Kadar neko kršitev stori več podjetij, je treba, kot to izhaja iz sodne prakse iz zgoraj navedenih točk 277 in 278, presoditi o teži glede na udeležbo vsakega od njih pri kršitvi, kar pomeni zlasti dokazati njihove vloge pri kršitvi med njihovim sodelovanjem pri njej.

383 Točka 3 smernic vsebuje neizčrpen seznam olajševalnih okoliščin, ki lahko vodijo v zmanjšanje osnovnega zneska globe. Tako se navaja izključno pasivna vloga ali vloga sledenja določenemu podjetju (follow-my-leader) pri uresničevanju kršitve, dejansko neizvajanje sporazumov ali protipravnih ravnanj, prenehanje kršitev ob prvih intervencijah Komisije, obstoj razumnega dvoma pri podjetju glede protipravnosti omejevalnega ravnanja, malomarno ali nenaklepno ravnanje ter dejansko sodelovanje podjetja v postopku zunaj področja uporabe obvestila o ugodni obravnavi. Te okoliščine torej temeljijo na ravnanju vsakega od podjetij.

384 Iz tega izhaja, da je treba za presojo olajševalnih okoliščin, med katerimi je tista v zvezi z neizvajanjem sporazumov, upoštevati ne le učinke celotne kršitve, ki jih je treba upoštevati pri presoji konkretnega vpliva kršitve na trg zaradi ocene njene teže (prva alinea točke 1A smernic), ampak ravnanje posameznega podjetja, tako da se lahko oceni teža v zvezi z udeležbo vsakega podjetja pri kršitvi.

385 V obravnavani zadevi je treba preveriti, ali lahko argumenti tožeče stranke dokažejo, da se je v času, v katerem se je ravnala po protipravnih sporazumih, dejansko

vzdržala njihovega izvajanja, s tem da je na trgu ravnala konkurenčno (glej v tem smislu zgoraj v točki 31 navedeno sodbo Cement, točke od 4872 do 4874).

386 Tožeča stranka v bistvu uveljavlja pet argumentov v podporo olajševalni okoliščini dejanskega nesodelovanja pri sporazumih.

387 Glede prvega argumenta, ki izhaja iz zelo omejenega izvajanja razgovorov med družbo Interbrew in tožečo stranko v praksi, je treba ugotoviti, da slednja ne uveljavlja neizvajanja rezultatov usklajenega ravnanja pri cenovni strukturi in politiki oglaševanja, ampak le njihovo delno izvajanje. Poleg tega je treba poudariti, da predstavlja navedeno usklajeno ravnanje le del ugotovljene kršitve, ki vključuje med drugim splošni dogovor o nenapadanju, sporazum o cenah v trgovini na drobno, delitev strank v sektorju horeba, omejitev naložb in oglaševanja na trgu horeba ter izmenjavo podatkov o prodaji v sektorju horeba in trgovini na drobno.

388 Glede drugega argumenta, ki izhaja iz tega, da so bili razgovori le preliminarni in niso imeli nobenega učinka na konkurenco, zadošča opozoriti na to, da čeprav bi bilo dokazano, to dejstvo ne bi izkazovalo dejanskega neizvajanja sporazumov, ampak nasprotno voljo – čeprav ta ne bi bila uresničena –, da se jih izvede. Enako velja za pomen, ki ga je treba pripisati korespondenci med družbama Interbrew in Alken-Maes glede odvisnih lokalov. Medsebojno obtoževanje glede tega je treba razumeti v okviru splošnega dogovora o nenapadanju med tema podjetjema (glej zgoraj navedeno točko 147), kar spet potrjuje, da je tudi v zvezi s tem prej obstajala volja spoštovati navedeni dogovor kot pa ga dejansko ne izvajati. Kakor koli, ta korespondenca, ki naj bi ponazarjala oster boj za pogodbe z odvisnimi lokali, je potekala samo šest mesecev, to je od avgusta 1996 do januarja 1997.

389 Glede tretjega argumenta, da statistika dokazuje neobstoj učinkov na trg, je treba ugotoviti, da čeprav bi bilo to dokazano, ne bi bilo pomembno, saj nikakor ne bi dokazalo dejanskega neizvajanja sporazumov. Enako velja za agresivno politiko komercialnih rabatov, saj tožeča stranka ni dokazala, da je mogoče navedeno politiko razumeti kot umik tožeče stranke iz sporazumov, katerih stranka je bila. Kakor koli, treba je ugotoviti, da bi tako ravnanje le delno vplivalo na izvajanje sporazumov, saj ti vsebinsko in tudi po trajanju presegajo obdobje konkurenčnega boja, na katero se sklicuje. Domnevno agresivna politika komercialnih rabatov, ki naj bi jo Alken-Maes vodila na področju živilske distribucije, naj bi bila po mnenju tožeče stranke omejena na leti 1992 in 1993.

390 Glede četrtega argumenta je treba opozoriti na to, da to, da je Alken-Maes leta 1994 nadaljevala z raziskavami elastičnosti, čeprav naj bi te dokazovale, da je lahko Interbrew ob znižanju cen piva Maes izgubila več, nikakor ne dokazuje, da sta se tožeča stranka in njena odvisna družba dejansko umaknili iz sporazumov, ker sta na trgu ravnali konkurenčno.

391 Noben od prvih štirih argumentov tožeče stranke torej ne omogoča zaključka, da se je ta v obdobju, v katerem je bila stranka protipravnih sporazumov, dejansko vzdržala njihovega izvajanja, ker je na trgu ravnala konkurenčno.

392 Poleg tega je treba opozoriti na to, da zaključek, ki ga je tožeča stranka izpeljala iz svojih argumentov, to je omejen vpliv usklajenih ravnanj na trg, potrjuje, da ti argumenti ne zadevajo problematike olajševalnih okoliščin, ampak celotno težo kršitve, ki pa ni predmet obravnavanega razloga.

393 Enako velja za peti argument tožeče stranke, to je neobstoj prisilnih mehanizmov, ki bi lahko zagotovili spoštovanje in izvajanje kartela v praksi, saj je treba to okoliščino, čeprav dokazano, po smernicah upoštevati pri presoji teže kršitve ter ne more biti olajševalna okoliščina iz naslova določenega ravnanja tožeče stranke. Iz ustaljene sodne prakse namreč izhaja, da neobstoj ukrepov za nadzor nad izvajanjem kartela ne more biti olajševalna okoliščina (sodba Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Enso Española proti Komisiji, T-348/94, Recueil, str. II-1875, točka 318).

394 Poleg tega je treba opozoriti na to, da je Komisija v odločbi Polipropilen, na katero se sklicuje tožeča stranka, neobstoja prisilnih mehanizmov ni upoštevala kot olajševalne okoliščine, ki jo je mogoče upoštevati v razmerju do posamičnih podjetij, ampak nasprotno kot dejavnik, ki ga je treba upoštevati pri presoji teže kršitve kot celote.

395 Končno, glede argumenta, po katerem naj bi Komisija tak neobstoj učinkov na trg kot prisilnih mehanizmov upoštevala kot olajševalno okoliščino, je treba pojasniti, da samo to, da je Komisija v predhodni praksi odločanja menila, da so določeni dejavniki olajševalne okoliščine za določanje zneska globe, ne pomeni, da mora tako presoditi tudi v kasnejši odločbi (glej zgoraj navedeno točko 57). Predhodna praksa odločanja Komisije namreč ni pravni okvir za določanje glob na področju konkurence (glej zgoraj v točki 153 navedeno sodno prakso). Iz sodne prakse, navedene zgoraj v točkah 134 in 135, izhaja, da ima Komisija v okviru Uredbe št. 17 določeno območje proste presoje pri določanju zneska glob, da bi tako usmerila ravnanje podjetij v smislu spoštovanja pravil konkurence, in da to, da je Komisija v preteklosti globe določila v določeni višini za določene kršitve, ne pomeni, da zato

te višine ne more zvišati v okviru pragov iz Uredbe št. 17, če je to potrebno zaradi zagotavljanja izvajanja politike Skupnosti o konkurenci. Učinkovito izvajanje pravil Skupnosti o konkurenci nasprotno zahteva, da ima Komisija možnost kadar koli prilagoditi višino glob potrebam te politike.

396 Prvi del razloga je torej treba zavrniti.

b) Drugi del, ki se opira na to, da Komisija ni upoštevala vpliva režima nadzora nad cenami in stoletne korporativistične tradicije pivovarskega sektorja

Trditve strank

397 Tožeča stranka navaja, da bi morala Komisija – tako kot je to storila v odločbi Grški trajekti, ki je v nasprotju s tem, kar se navaja v uvodni navedbi 320 izpodbijane odločbe, primerljiva z obravnavano zadevo – kot olajševalno okoliščino upoštevati vpliv tradicionalnih praks določanja cen na pivovarskem trgu.

398 Komisija naj bi tako zanemarila to, da je zakon o cenah, ki je veljal od leta 1945 do 1993, od vseh nadzorovanih podjetij – med katerimi so bili tožeča stranka in drugi pivovarji – zahteval pridobitev dovoljenja za zvišanje cen, posamično ali skupinsko, ter da je to do maja 1993 sodilo v stoletno tradicijo usklajenega ravnanja in izmenjave podatkov med pivovarji. Tožeča stranka tudi opozarja na to, da je CBB kljub različnima postopkoma skupinsko vložila zahteve za zvišanje cen, saj je takemu

postopku zaradi olajšanja upravnega postopka dajal prednost minister za gospodarstvo. Poleg tega pa naj bi, s tem ko je zahteval, da mora biti skupinska zahteva, ki jo je vložil CBB v zvezi s cenami in z drugimi prodajnimi pogoji, zelo podrobna, režim nadzora cen nujno dajal prednost usklajenemu ravnanju glede cen med pivovarji.

399 Glede nadaljevanja protipravnega ravnanja po maju 1993 pa naj bi to sodilo v kontinuiteto ureditve, ki naj bi bila le del stoletne tradicije usklajenega ravnanja med pivovarji. Ta tradicija naj bi tudi pojasnjevala težave, ki so jih imele stranke pri takojšnjem umiku iz te tradicionalne ureditve. Prav zaradi tega bi bilo treba režim nadzora cen, generator inertnih navad, upoštevati kot olajševalno okoliščino, kot naj bi Komisija storila v Odločbi 82/896/EGS z dne 15. decembra 1982 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe EGS (IV/29.883 – UGAL/BNIC, UL L 379, str. 1, v nadaljevanju: odločba BNIC, uvodna navedba 77) in v Odločbi 86/596/EGS z dne 26. novembra 1986 o postopku na podlagi člena 85 Pogodbe EGS (IV/31.204 – MELDOC, UL L 348, str. 50, v nadaljevanju: odločba MELDOC, uvodna navedba 77).

400 Poleg tega naj bi Komisija napačno menila, da bi, če bi priznala, da je nadzor cen vplival na usklajeno ravnanje, ta vpliv trajal le do 23. decembra 1992, to je do dneva zadnje skupinske zahteve CBB za zvišanje cen, medtem ko so bili pivovarji dejansko in pravno spodbujeni k usklajenemu ravnanju glede cen določenih vrst piva do 1. maja 1993, ko je začel veljati ministrski odlok, ki je odpravil režim nadzora cen. Komisija naj bi torej v uvodni navedbi 247 izpodbijane odločbe napačno zaključila, da sestanka z 28. januarja 1993, glede na to da se je zgodil po 23. decembru 1992, ni bilo mogoče šteti za sestanek med pivovarji v okviru CBB v zvezi s skupno zahtevo za zvišanje cen.

401 Končno, Komisija naj bi, s tem ko se je v uvodni navedbi 247 izpodbijane odločbe v podporo zavrnitvi upoštevanja nadzora cen kot olajševalne okoliščine sklicevala na

sestanek z grosisti, zanemarila dejstvo, da je režim nadzora cen zadeval ne le pivovarje, ampak tudi uvoznike piva.

402 Komisija navaja, da je v izpodbijani odločbi navedla, da je v nasprotju z dejanskim stanjem iz odločbe Grški trajekti skupno ravnanje pivovarjev za priglasitev zvišanja cen samo možnost in ne obveznost. V zvezi s tem naj ne bi bilo pomembno, da je minister za gospodarstvo dajal prednost skupinskim ukrepom. Komisija dodaja, da če bi zakonodaja glede cen imela vpliv, ki ji ga pripisuje tožeča stranka, bi bili vsi pivovarji vpleteni v usklajeno ravnanje, dejansko pa sta bila vanj vpletena le glavna pivovarja.

403 Komisija še dodaja, da čeprav se je nadzor cen končal 1. maja 1993, je bila zadnja skupinska zahteva za zvišanje cen vložena 23. decembra 1992 in so se prva upoštevana dejanja usklajenega ravnanja z 28. januarja 1993 zgodila po tem datumu. Čeprav bi bila dokazana, pa „podjetniška tradicija“ ni trajna olajševalna okoliščina. Kar zadeva odločbi BNIC in MELDOC, naj ti pred objavo smernic in kot olajševalno okoliščino ne bi upoštevali obstoja režima nadzora cen.

Presoja Sodišča prve stopnje

404 Najprej je treba opozoriti na to, da tožeča stranka ne izpodbija ugotovitve Komisije o obstoju kršitve od 28. januarja 1993. Drugič, iz izpodbijane odločbe izhaja – in to prav tako ni sporno –, da se je v belgijskem pivovarskem sektorju do 1. maja 1993, ko je prenehal veljati, izvajal mehanizem nadzora cen. Treba je torej ugotoviti, ali je bil obstoj navedenega mehanizma do tega datuma olajševalna okoliščina, ki bi jo bila

Komisija morala upoštevati. V zvezi s tem je treba opozoriti na to, da argumentacija tožeče stranke v bistvu pomeni sklicevanje na uporabljivost olajševalne okoliščine iz četrte alinee točke 3 smernic, to je „obstoj razumnega dvoma pri podjetju glede protipravnosti omejevalnega ravnanja“.

405 Prvič, treba je opozoriti na to, da je tožeča stranka v odgovor na vprašanja Sodišča prve stopnje na obravnavi glede natančnega področja uporabe mehanizma nadzora cen, ki je veljal do 1. maja 1993, navedla, da iz dokumentov v zvezi z nadzorom cen jasno izhaja, da so lahko pivovarji ministru za gospodarstvo s posredovanjem CBB v obravnavo predložili ali skupinsko zahtevo, s katero so po potrebi ohranili zaupnost cen, ali posamične zahteve.

406 Drugič, treba je ugotoviti, da ob upoštevanju zelo velike teže zadevnega dejanskega stanja zaradi njegovega značaja (glej zgoraj navedene točke od 145 do 155) ter materialnih in intelektualnih virov tožeče stranke ter njene odvisne družbe Alken-Maes, ki so jima omogočili oceniti značilnosti njunega zakonodajnega okolja in posledice, ki bi lahko iz tega naslova izhajale iz njunega ravnanja z vidika prava Skupnosti o konkurenci, ni mogoče utemeljeno trditi, da je zaradi mehanizma nadzora cen, veljavnega do 1. maja 1993, pri tožeči stranki nastal razumen dvom glede protipravnosti omejevalnega ravnanja. To je še toliko bolj res, ker so bile v zvezi s tožečo stranko v preteklosti že ugotovljene podobne kršitve prava Skupnosti o konkurenci.

407 Tretjič, glede odločb, ki naj bi bile po mnenju tožeče stranke precedensi glede tega, da je Komisija upoštevala obstoj režima nadzora cen kot olajševalno okoliščino, je treba ugotoviti, da je edino dejstvo, ki ga je Komisija v skladu s sodno prakso iz zgoraj navedene točke 395 upoštevala v predhodni praksi odločanja, da to, da so določeni dejavniki olajševalne okoliščine pri določanju zneska globe, ne pomeni, da mora tako presoditi tudi v kasnejši odločbi. Predhodna praksa odločanja Komisije

namreč ni pravni okvir za določanje glob na področju konkurence. Komisija ima v okviru Uredbe št. 17 določeno območje proste presoje pri določanju zneska glob, da bi tako usmerila ravnanje podjetij v smislu spoštovanja pravil konkurence in da to, da je Komisija v preteklosti globe določila v določeni višini za določene kršitve, ne pomeni, da zato ne more te višine zvišati v okviru meja iz Uredbe št. 17, če je to potrebno zaradi zagotavljanja izvajanja politike Skupnosti o konkurenci. Učinkovito izvajanje pravil Skupnosti o konkurenci nasprotno zahteva, da ima Komisija možnost kadar koli prilagoditi višino glob potrebam te politike.

408 Glede na to, da obstoj mehanizma nadzora cen v obravnavani zadevi ni olajševalna okoliščina od 28. januarja do 1. maja 1993, je treba iz tega zaključiti, da te okoliščine v razmerju do tožeče stranke *a fortiori* ni mogoče ugotavljati po 1. maju 1993.

409 Drugi del razloga je torej treba zavrniti.

c) Tretji del, ki se opira na to, da je Komisija zavrnila upoštevanje krize v sektorju

Trditve strank

410 Komisija bi morala po mnenju tožeče stranke v skladu s svojo prakso do leta 1998 in sodno prakso Sodišča upoštevati, da je kartel nastal v kontekstu krize na trgu, ter ta

kontekst upoštevati kot olajševalno okoliščino. Komisija naj bi se zadovoljila z ugotovitvijo, da okoliščina v obravnavani zadevi ni primerljiva z okoliščinami iz tistih odločb, v katerih je bila upoštevana kriza, s tem da se je brez natančnejših pojasnil sklicevala na odločbe Cement, PVC II in Nespojene jeklene cevi.

411 Belgijski pivovarji pa naj bi se soočali s trajnim zmanjševanjem povpraševanja in presežnimi proizvodnimi zmogljivostmi ter tudi s pritiski velikih distributerjev na cene piva pils. Komisija naj bi poleg tega v izpodbijani odločbi priznala obstoj težav na trgu v devetdesetih letih. V obravnavani zadevi naj bi bile dejavnosti odvisne družbe tožeče stranke v Belgiji v letu 1993 zelo šibko financirane. Tožeča stranka dodaja, da čeprav je res, da je mogoče upoštevati krizo v sektorju,ne pa krize posamičnega podjetja, je kljub temu želela poudariti, da je težaven finančni položaj, s katerim se je morala soočiti Alken-Maes, izhajal neposredno iz recesije na pivovarskem trgu, na katerem je bilo zmanjšanje porabe – daleč od tega, da bi bilo „majhno“, kot to navaja Komisija – v višini 15 % med letoma 1993 in 1998, kar je povzročilo presežne zmogljivosti, ki bi jih Komisija morala prav tako upoštevati, podobno kot je to storila v odločbah PVC II in Cement.

412 Komisija najprej navaja, da finančni položaj nekega podjetja ne priča o krizi v zadevnem gospodarskem sektorju, ki bi jo bilo mogoče upoštevati kot olajševalno okoliščino, in da je sodna praksa Sodišča vedno zavračala upoštevanje slabega položaja podjetja v ta namen. Poleg tega naj bi bile odločbe, na katere se sklicuje tožeča stranka, večinoma izdane pred objavo smernic in zato naj ne bi bile pomembne. Kakor koli, uveljavljani krizni položaj naj v ničemer ne bi bil primerljiv s tistimi, ki jih je do zdaj upoštevala Komisija.

Presoja Sodišča prve stopnje

413 Najprej je treba opozoriti na to, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da Komisija pri določanju zneska globe ne more biti zavezana k upoštevanju finančnih težav nekega podjetja, kar bi vodilo v dajanje neupravičene konkurenčne prednosti podjetjem, ki so manj prilagojena pogojem na trgu (glej v tem smislu zgoraj v točki 281 navedeno sodbo IAZ in drugi proti Komisiji, točki 54 in 55, sodbi Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Fiskeby Board proti Komisiji, T-319/94, Recueil, str. II-1331, točki 75 in 76, ter zgoraj v točki 393 navedeno sodbo Enso Española proti Komisiji, točka 316). Argumentov, ki izhajajo iz finančne občutljivosti družbe Alken-Maes leta 1993, torej v okviru presoje obstoja olajševalne okoliščine ni mogoče upoštevati.

414 Poleg tega naj bi okoliščine, kot je trajno zmanjševanje povpraševanja – ki ga je tožeča stranka, tako navaja Komisija, začetno v svojem odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah ocenjevala na 15 % v desetih letih in ne v petih letih –, presežne proizvodne zmogljivosti, ki naj bi iz tega izhajale, ali pritiski velikih distributerjev na cene, izhajale – čeprav bi bile dokazane – iz tveganj, ki so značilna za vsako gospodarsko dejavnost, ki naj ne bi bile značilne za izjemno strukturno ali konjukturno okoliščino, ki bi jo bilo mogoče upoštevati pri določanju zneska globe.

415 Končno, glede argumenta, po katerem naj bi predhodna praksa Komisije to zavezovala, je treba opozoriti na to, da v skladu s sodno prakso iz zgoraj navedene točke 395 samo to, da je Komisija v predhodni praksi odločanja menila, da so določeni dejavniki olajševalne okoliščine za določanje zneska globe, ne pomeni, da je zavezana tako presoditi tudi v kasnejši odločbi. Predhodna praksa odločanja Komisije namreč ni pravni okvir za določanje glob na področju konkurence. Komisija ima v okviru Uredbe št. 17 določeno območje proste presoje pri določanju zneska glob, da bi tako usmerila ravnanje podjetij v smislu spoštovanja pravil

konkurence, in to da je Komisija v preteklosti globe določila v določeni višini za določene kršitve, ne pomeni, da zato ne more te višine zvišati v okviru pragov iz Uredbe št. 17, če je to potrebno zaradi zagotavljanja izvajanja politike Skupnosti o konkurenci. Učinkovito izvajanje pravil Skupnosti o konkurenci nasprotno zahteva, da ima Komisija možnost kadar koli prilagoditi višino glob potrebam te politike.

416 Tretji del razloga je torej treba zavrniti.

d) Četrti del, ki se opira na grožnje družbe Interbrew

Trditve strank

417 Komisija bi morala po mnenju tožeče stranke v skladu s svojo prakso odločanja in sodno prakso Sodišča kot olajševalno okoliščino upoštevati šibak položaj in odvisnost družbe Alken-Maes v razmerju do družbe Interbrew med trajanjem kartela, saj je slednja imela od leta 1987 na trgu prevladujoč položaj.

418 Podatki iz spisa naj bi jasno izkazovali grožnje družbe Interbrew. Tako naj bi M., takratni CEO družbe Interbrew, v zabeležki z dne 19. avgusta za C. izjavil, da je pripravljen „prepričati“ Alken-Maes, naj sledi družbi Interbrew, potem ko se bo ta enostransko odločila zvišati cene. Poleg tega naj bi korespondenca med družbama Interbrew in Alken-Maes, potem ko je slednja protestirala zoper ravnanje družbe Interbrew glede točilnic, pogodbeno vezanih na Alken-Maes, ko je Interbrew

predlagala, da bo krila odškodnine zaradi prekinitve pogodb v zameno za podpis nove pogodbe z njo, pričala o izključevalni strategiji družbe Interbrew, okrepljeni z njeni naraščajočo vertikalno integracijo. Poleg tega naj bi nesorazmeren odziv družbe Interbrew na novo politiko družbe Alken-Maes v letu 1994 kazal na tako moč škodovanja, da naj bi se Alken-Maes bala za svoje preživetje.

419 Tožeča stranka prav tako meni, da Komisija napačno navaja, da ustrahovanje družbe Interbrew v razmerju do Alken-Maes ni logično in je v nasprotju z značajem kršitve. Komisija naj bi spregledala interes, ki ga je imela Interbrew za sklenitev in uveljavitev kartela. Poleg tega naj bi bilo osupljivo, da Komisija ne vidi nobene nezdružljivosti med tem, da na eni strani navaja, da je tožeča stranka grozila družbi Interbrew, na drugi strani pa, da se je sočasno sporazumela z družbo Interbrew.

420 Končno, Komisija naj bi, s tem ko je tožečo stranko obtožila, da je ob sklicevanju na grožnje družbe Intrebrew zanemarila svojo udeležbo pri kartelu, napačno pretiravala glede njenega vpliva na družbo Alken-Maes, saj se je tožeča stranka – daleč od tega, da bi igrala aktivno vlogo v družbi Alken-Maes – želela nasprotno umakniti iz dejavnosti „pivo“ pod najmanj neugodnimi mogočimi pogoji.

421 Po mnenju Komisije naj bi tožeča stranka, s tem ko se je sklicevala na grožnje družbe Interbrew, spregledala ne le svoje velikosti in teže na francoskem trgu piva, ampak tudi to, da bi bil sporazum brez pomena, če bi bila tožeča stranka ali njena odvisna družba popolnoma odvisna od družbe Interbrew. Poleg tega naj bi med grožnjo tožeče stranke, ki je zadevala razširitev kartela na belgijski trg, in domnevno grožnjo družbe Interbrew, ki naj bi zadevala isti trg kot kartel, obstajala razlika v značaju teh groženj. Medtem ko naj bi bilo logično, da bi Interbrew zaradi grožnje v Franciji pristala na razširitev kartela na Belgijo, pa naj nasprotno ne bi bilo logično, da bi Interbrew pristala na sporazum z družbo, ki je od nje odvisna.

Presoja Sodišča prve stopnje

422 Najprej je treba spomniti, da tožeča stranka v obravnavani zadevi ne izpodbija tega, da je sodelovala pri kršitvi člena 81 ES, ki med drugim vključuje več sporazumov s protikonkurenčnim učinkom. Po ustaljeni sodni praksi obstoj sporazuma v smislu člena 81(1) ES pomeni, da so zadevna podjetja izrazila skupno voljo, da na trgu ravnajo na določen način (glej v tem smislu zgoraj v točki 352 navedeno sodbo ACF Chemiefarma proti Komisiji, točka 112, sodbo Sodišča z dne 29. oktobra 1980 v združenih zadevah Van Landewyck in drugi proti Komisiji, od 209/78 do 215/78 in 218/78, Recueil, str. 3125, točka 86, zgoraj v točki 57 navedeno sodbo Hercules Chemicals proti Komisiji, točka 256, ter sodbi Sodišča prve stopnje z dne 26. oktobra 2000 v zadevi Bayer proti Komisiji, T-41/96, Recueil, str. II-3383, točka 67, in z dne 14. oktobra 2004 v zadevi Bayerische Hypo- und Vereinsbank proti Komisiji, T-56/02, ZOdl., str. I-3495, točka 59). Iz tega sledi, da se pojem sporazuma v smislu člena 81(1) ES po razlagi sodne prakse osredotoča na obstoj soglasja volj najmanj dveh podjetij (zgoraj navedeni sodbi Bayerische Hypo- und Vereinsbank proti Komisiji, točka 61, in Bayer proti Komisiji, točka 69 in navedena sodna praksa). Tožeča stranka se torej ne more izgovarjati na to, da je delovala izključno pod prisilo družbe Interbrew.

423 Poleg tega iz ustaljene sodne prakse izhaja, da ima podjetje, ki sodeluje pri sestankih s protikonkurenčnim namenom, čeprav pod prisilo drugih udeležencev z večjo ekonomsko močjo, vedno možnost, da pri Komisiji vloži pritožbo in se tako odreče zadevnih protikonkurenčnih dejavnosti, ne pa da sodeluje pri navedenih sestankih (zgoraj v točki 245 navedena sodba HFB in drugi proti Komisiji, točka 226).

424 Iz tega izhaja, da niti domnevna odvisnost tožeče stranke od Interbrew niti grožnje, ki jih je ta domnevno izvajala v razmerju do tožeče stranke, ne morejo predstavljati položaja, ki bi ga lahko Komisija upoštevala kot olajševalno okoliščino.

425 Četrti del razloga in s tem ves razlog je torej treba zavrniti.

6. *Nepravilna presoja obsega sodelovanja tožeče stranke v nasprotju z načelom enakega obravnavanja in obvestilom o ugodni obravnavi*

426 Tožeča stranka navaja, da bi morala biti na podlagi točke D obvestila o ugodni obravnavi upravičena do 50-odstotnega zmanjšanja globe, ki ji je bila naložena. Razlog se deli na dva dela. V prvem delu tožeča stranka navaja, da je Komisija napačno presodila njeno sodelovanje na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi, s tem da je glede na svojo prakso odločanja in v nasprotju z načelom enakosti obravnave podcenila njegov obseg. V drugem delu pa tožeča stranka trdi, da po prejemu obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ni izpodbijala resničnosti dejanskega stanja, na katero je Komisija oprla svoje obtožbe, in uveljavlja kršitev obvestila o ugodni obravnavi, ker naj bi Komisija menila, da tožeča stranka ni bila upravičena do zmanjšanja globe na podlagi druge alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi.

a) Prvi del, ki se opira na Komisijino napačno presojo obsega sodelovanja tožeče stranke, zlasti glede na njeno prakso odločanja in v nasprotju z načelom enakosti obravnave

Trditve strank

427 Prvič, tožeča stranka navaja, da je Komisija podcenila obseg njenega sodelovanja preden ji je poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Navaja, da je Komisija

priznala, da ji je Alken-Maes predložila informacije, ki so presegale odgovor na zahtevo za informacije v zvezi z njim. Poleg tega tožeča stranka navaja, da je njena odvisna družba za to, da bi Komisiji pojasnila zgodovino in mehanizme sodelovanja med družbama Alken-Maes in Interbrew, 7. marca 2000 poslala povzetek zadevnega dejanskega stanja na podlagi arhiva, ki ga je takrat imela, vključno s kronološkim povzetkom sestankov in stikov med njo in družbo Interbrew od leta 1990, skupaj s sklicevanjem na vse pomembne dokumente in vključujoč dokumente, ki jih je sama poslala. Nekatere informacije naj bi bile prav tako predložene z dopisoma z dne 10. in 27. decembra 1999, česar Komisija ni omenila.

428 Tožeča stranka nasprotuje argumentu Komisije, po katerem je bila ta že seznanjena z večino poslanih informacij, in sicer ne le zato, ker ta razlog ni bil naveden v izpodbijani odločbi, ampak tudi zato, ker izraža napačno uporabo prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi. Namen te določbe naj ne bi bil v omejevanju upravičenosti do ugodnejše obravnave samo na podjetja, ki so Komisiji poslala informacije, s katerimi ni seznanjena, ampak naj bi do ugodnejše obravnave bila upravičena tudi tista, ki Komisiji, s tem da ji olajšujejo preiskavo, omogočajo boljši izkoristek njenih virov in tako boljše preganjanje kršitev. Prva alinea točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi naj bi namreč med upravičence do zmanjšanja globe prištevala tudi podjetja, ki so predložila ne le informacije, s katerimi Komisija ni bila seznanjena, ampa tudi informacije, ki „prispevajo k potrditvi obstoja storjene kršitve“. V obravnavani zadevi naj bi dokumenti in informacije, ki jih je predložila družba Alken-Maes, Komisiji pomembno pomagale dokazati ali potrditi obstoj kršitve.

429 Tožeča stranka meni, da je zmanjšanje, ki ga je bila deležna, znatno manjše od zmanjšanj, ki jih je Komisija odobrila običajno, kot o tem priča analiza nekaterih odločb Komisije od januarja 1998.

430 Tako naj bi Komisija odobrila od 40- do 50-odstotno zmanjšanje glob podjetjem, ki so podobno kot tožeča stranka prva priznala obstoj kršitve, ki so poslala izjave nekdanjih zaposlenih in ki so dala na vpogled svojo dokumentacijo. Komisija naj bi odobrila od 20- do 50-odstotno zmanjšanje podjetjem, ki so ji poslala informacije, ki so ji omogočila potrditi obstoj kršitve ali izpopolniti seznanjenost z njo, do tega, da je bilo v odločbi Predizolirane cevi odobreno 20-odstotno zmanjšanje dvema podjetjema samo zato, ker nista izpodbijali resničnosti dejanskega stanja, in celo 50-odstotno zmanjšanje podjetju, ki ji je pojasnilo dokumente, ki jih je že imela, da bi imela jasnejšo sliko o zadevnem dejanskem stanju.

431 Alken-Maes naj bi ne le prva uradno v dopisu z dne 27. decembra 1999 priznala obstoj kršitve, ampak naj bi podrobno preučila svoj arhiv, zaradi česar je lahko predložila nekatere nove dokumente. Poleg tega pa naj Komisija, medtem ko naj bi napačno izpodbijala to, da je tožeča stranka predložila nove informacije, nikoli ne bi izpodbijala tega, da so informacije, predložene z dopisom z dne 10. decembra 1999 ter zlasti z dopisom z dne 7. marca 2000, ki je vseboval kronološki in popoln prikaz dejanskega stanja, iz katerega naj bi izhajala izpodbijana odločba, podrobno potrdile dejansko stanje.

432 Drugič, tožeča stranka navaja, da je Komisija, s tem ko ji je odobrila manjše zmanjšanje globe kot družbi Interbrew, kršila načelo enakosti obravnave.

433 Ugotavlja, da je njena odvisna družba Alken-Maes takoj po preiskavi 26. in 27. oktobra 1999 zato, da bi Komisiji pomagala pri njenih nalogah, izvedla interno preiskavo, zaslišala vsakega od članov svojega upravnega odbora o morebitnih stikih z družbo Interbrew in preiskala svoj arhiv. Čeprav je bilo to delo še posebej težavno

zaradi popolne zamenjave njenega poslovodstva malo pred začetkom preiskave, pa naj bi odgovor z dne 10. decembra 1999 predložila v roku, ki ga je določila Komisija, Alken-Maes pa naj bi tej predložila izjave vseh odgovornih in nekdanjih sodelavcev, na katere se je nanašala navedena zahteva.

434 Tako naj bi Alken-Maes v spremnem dopisu odgovora z dne 10. decembra 1999 na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999, ki naj bi se izrecno sklicevala na preiskavo arhiva, obrazloženo potrdila dejansko stanje, na katero se je opirala zahteva, v prilogi pa je priložila preglednico in zabeležke v zvezi s sestanki, na katere se je nanašala. Odgovor družbe Interbrew na isto zahtevo trinajst dni kasneje, to je 23. decembra 1999, naj bi prav tako potrdil podatke, s katerimi je bila Komisija že seznanjena.

435 Interbrew, katere poslovodstvo je v kritičnem času opravljalo svoje funkcije, pa naj bi nasprotno svoj odgovor Komisiji predložila šele 23. decembra 1999, potem ko je ta zavrnila, da bi ji odobrila dodaten rok do 10. januarja 2000. Odgovor družbe Interbrew s tega dne naj ne bi vseboval nobene izjave odgovornih, na katere se je nanašala zahteva Komisije, Interbrew pa naj bi izjave sedmih od šestnajstih oseb, na katere se je nanašala navedena zahteva, posredovala šele z dopisom z dne 14. januarja 2000.

436 Alken-Maes naj bi poleg tega prva 27. decembra 1999 poslala zabeležko, ki je vsebovala uradno izjavo njenega nekdanjega poslovodja, s katero je uradno priznala obstoj in vsebino kršitve, ki jo je zadevala preiskava Komisije, natančneje: a) dejstvo, da je bil vir kartela komisija „Vision 2000“, ki jo je ustanovila CBB; b) dejstvo, da je bil konec leta 1994 sklenjen sporazum med družbama Alken-Maes in Interbrew, ki je zadeval celotno distribucijo v Belgiji; c) dejstvo, da je navedeni sporazum vključeval dogovor o nenapadanju, omejitev komercialnih naložb v sektorju horeba in oglaševanju ter usklajeno ravnanje glede cenovne politike, ter d) dejstvo, da je uspešno izvajanje sporazuma temeljilo na rednem usklajevanju med poslovodstvi

družb Alken-Maes in Interbrew. Čeprav je Komisija že bila seznanjena s točko d, pa naj ji dokumenti, pridobljeni med preiskavo in z zahtevami za informacije, ne bi omogočali zadostnega pravnega dokaza točk od a do c.

437 Tožeča stranka v zvezi s tem ugotavlja, da čeprav je družba Interbrew januarja in februarja 2000 prav tako predložila dodatne izjave in dokumente, pa naj kljub domnevno dobremu sodelovanju ne bi bila sposobna predložiti izjave v podporo teoriji o grožnji tožeče stranke in to kljub udeležbi njenega CEO na sestanku 11. maja 1994.

438 Poleg tega naj bi tožeča stranka 7. marca 2000 predložila izjavo, s katero je dopolnila podatke, ki jih je dala 10. decembra 1999, in ki v skladu s sestankom s Komisijo 14. januarja 2000 posebej zadeva kontekst, v katerem so bili sestavljeni dokumenti, ki jih je družba Alken-Maes poslala v odgovor na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999 ter o projektu CBB „Vision 2000“. Predloženi naj bi bili tudi novi dokumenti, ki so bili v vmesnem času najdeni med dokumentacijo nekdanjega odgovornega v podjetju za trženje.

439 Iz tega naj bi izhajalo, da je Komisija sodelovanju tožeče stranke in družbe Alken-Maes, čeprav je bilo hitro in popolno, namenila premalo pozornosti glede na obravnavo, ki jo je namenila družbi Interbrew, na drugi strani pa Komisija nikakor ni upoštevala dejstva, da sta bili tožeča stranka in njena odvisna družba kljub svojemu prizadevanju kaznovani s tem, da je med preiskavo opravljalo funkcijo novo poslovodstvo, medtem ko naj bi imela Interbrew prednost v tem, da je ohranila na položajih odgovorne za zadevna protikonkurenčna ravnanja. Tak pristop naj bi pomenil kršitev načela enakosti obravnave.

440 Tretjič in zadnjič, medtem ko naj bi Komisija v izpodbijani odločbi utemeljila razlike v zmanjšanju zneska glob zaradi sodelovanja z domnevnim izpodbijanjem

dejanskega stanja s strani tožeče stranke po prejemu obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah in ne z obstojem razlike v kvaliteti sodelovanja strank pred prejemom obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, pa naj bi v svojem odgovoru na tožbo to razliko navedla in tako poskušala nadomestiti pomanjkanje obrazložitve izpodbijane odločbe. Tu naj bi šlo za implicitno priznanje neenakosti obravnavanja, katerega žrtev naj bi bila tožeča stranka.

441 Komisija naj ne bi mogla, ne da bi bila v nasprotju sama s seboj, v svojem odgovoru na tožbo trditi, da ji je Interbrew posredovala odločilne informacije pred tožečo stranko, s tem da se še posebej sklicuje na dopise družbe Interbrew z dne 14. in 19. januarja ter 2., 8. in 28. februarja 2000, saj so ti dopisi kasnejši od dopisa družbe Alken-Maes z dne 27. decembra 1999, ki vsebuje izjavo njenega nekdanjega poslovodja, ki izrecno dokazuje bistvene točke kršitve.

442 Poleg tega naj bi Komisija napačno trdila, da se je del predloženih informacij nanašal na čas pred 28. januarjem 1999, ki ni zajet s kršitvijo, saj se dokumenti iz prilog od 3 do 23 ter od 26 do 29 dopisa z dne 10. decembra 1999 nanašajo na čas po 28. januarju 1993.

443 Kakor koli, Komisija naj bi storila napako, s tem ko je menila, da podatki, ki zadevajo čas pred 28. januarjem 1993, niso upravičeni do ugodne obravnave po obvestilu o ugodni obravnavi, saj se je zahteva za informacije z dne 11. novembra 1999 nanašala na čas od septembra 1992 do decembra 1999. S tem naj bi Komisija zamešala obdobje, za katero je ugotovila kršitev, z obdobjem, ki ga zajema njena preiskava. Prav slednje obdobje bi po mnenju tožeče stranke moralo biti upoštevano kot pomembno za sodelovanje. Tožeča stranka naj bi v obravnavani zadevi predložila informacije v zvezi z obdobjem od septembra 1992 do januarja 1993, ki naj bi pojasnile vlogo kapitala družbe Interbrew in vpliva zakonske ureditve cen.

444 Komisija navaja, da ni podcenila obsega sodelovanja tožeče stranke in izpodbija dejstvo, da naj bi bilo zmanjšanje, ki ji je bilo odobreno, očitno manjše od zmanjšanj, ki jih je odobravala običajno. Stopnje sodelovanja tožeče stranke naj se ne bi dalo primerjati s tistimi iz zadev, na katere se v podporo svojim argumentom sklicuje tožeča stranka. Glede domnevne kršitve načela enakosti obravnave Komisija navaja, da je bilo sodelovanje družbe Interbrew kvantitativno in kakovostno boljše kot sodelovanje tožeče stranke, kar potrjuje primerjalna analiza dokumentov, ki jih je predložila vsaka stranka in na katere se je sklicevala v podporo izpodbijani odločbi. Razlikovanje odstotkov zmanjšanja, odobrenih iz naslova sodelovanja, naj bi bilo torej popolnoma utemeljeno in naj bi bilo daleč od tega, da bi bilo izključno rezultat Komisijine ugotovitve, da je tožeča stranka izpodbijala dejansko stanje.

Presoja Sodišča prve stopnje

445 Najprej je treba spomniti, da je Komisija v obvestilu o ugodni obravnavi opredelila pogoje, pod katerimi se lahko podjetja, ki z njo sodelujejo med preiskavo nekega kartela, oprosti plačila globe ali so upravičena do zmanjšanja zneska globe, ki bi jo morala sicer plačati (točka A 3 obvestila o ugodni obravnavi).

446 Glede izvajanja obvestila o ugodni obravnavi pri tožeči stranki ni sporno, da je treba njeno ravnanje presoditi na podlagi točke D navedenega obvestila, z naslovom „Znatno zmanjšanje zneska globe“.

447 Po določbah točke D navedenega obvestila je podjetje „če sodeluje, ne da bi bili izpolnjeni vsi pogoji iz [točk] B in C, upravičeno do od 10 do 50 % zmanjšanja globe, ki bi mu morala biti naložena, če ne bi sodelovalo“.

448 Točka D 2 obvestila o ugodni obravnavi določa:

„To se lahko med drugim stori v primeru, da:

— podjetje pred prejemom obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah Komisiji pošlje informacije, dokumente in druge dokaze, ki prispevajo k potrditvi obstoja storjene kršitve,

— podjetje po prejemu obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah Komisijo obvesti o tem, da ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, na katerem Komisija utemeljuje svoje obtožbe.“

449 Treba je spomniti, da je po sodni praksi zmanjšanje globe zaradi sodelovanja med upravnim postopkom utemeljeno samo, če je ravnanje zadevnega podjetja Komisiji omogočilo ugotoviti kršitev z manj težavami in, odvisno od primera, jo odpraviti (zgoraj v točki 158 navedena sodba SCA Holding proti Komisiji, točka 156, in zgoraj v točki 278 navedena sodba Krupp Thyssen Stainless in Acciai speciali Terni proti Komisiji, točka 270).

450 Prav tako je treba spomniti, da lahko Komisija po členu 11(1) Uredbe št. 17 pri opravljanju nalog, ki jih ima po členu 85 ES ter po predpisih, izdanih na podlagi člena 83 ES, med drugim zbere vse potrebne informacije pri podjetju in podjetniških združenjih, ki morajo skladno s četrtim odstavkom navedenega člena poslati vse zahtevane informacije. Če podjetje ali podjetniško združenje v roku, ki ga določi Komisiji, ne pošlje zahtevanih informacij ali pošlje nepopolne informacije, jih lahko

Komisija skladno s členom 11(5) Uredbe št. 17 z odločbo zahteva, zato se podjetje ali podjetniško združenje pri vztrajnem zavračanju predložitve informacij izpostavlja plačilu globe ali denarne kazni.

451 V zvezi s tem po sodni praksi sodelovanje podjetja pri preiskavi ne daje pravice do nobenega zmanjšanja globe, če to sodelovanje ne presega tistega, kar je obvezno po členu 11(4) in (5) Uredbe št. 17 (zgoraj v točki 135 navedena sodba Solvay proti Komisiji točki 341 in 342). Nasprotno pa, če podjetje v odgovor na zahtevo za informacije po členu 11 Uredbe št. 17 predloži informacije, ki presegajo tiste, katerih predložitev lahko Komisija zahteva po navedenem členu, je zadevno podjetje upravičeno do zmanjšanja globe (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Cascades proti Komisiji, T-308/94, Recueil, str. II-925, točka 262).

452 Prav tako je treba opozoriti na to, da dejstvo, da je podjetje Komisiji v okviru preiskave kartela dalo na razpolago informacije v zvezi z dejanji, za katere v nobenem primeru ne bi bilo dolžno plačati globe po Uredbi št. 17, ne pomeni sodelovanja iz obvestila o ugodni obravnavi, še manj pa iz točke D tega.

453 Poleg tega je treba opozoriti na to, da Komisija v skladu s sodno prakso v okviru presoje sodelovanja podjetij ne sme kršiti načela enakosti obravnave, to je splošnega načela prava Skupnosti, ki je v skladu s sodno prakso kršeno takrat, kadar se primerljive položaje obravnava različno ali različne položaje obravnava enako, razen če je taka obravnava objektivno upravičena (zgoraj v točki 278 navedena sodba Krupp Thyssen Stainless in Acciai speciali Terni proti Komisiji, točka 237).

454 V zvezi s tem ni sporno, da presoja stopnje sodelovanja podjetij ne sme biti odvisna od izključno naključnih dejavnikov. Različno obravnavo zadevnih podjetij je treba torej pripisati neprimerljivim stopnjam sodelovanja, zlasti glede predložitve različnih informacij ali predložitve teh informacij v različnih fazah upravnega postopka oziroma v neprimerljivih okoliščinah (glej v tem smislu zgoraj v točki 278 navedeno sodbo Krupp Thyssen Stainless in Acciai speciali Terni proti Komisiji, točki 245 in 246).

455 Poleg tega je treba ugotoviti, da če podjetje v okviru sodelovanja le potrdi, in sicer na manj natančen in izrecen način, določene informacije, ki jih je v okviru sodelovanja že predložilo drugo podjetje, potem sodelovanja tega podjetja, čeprav je mogoče, da je njegovo sodelovanje v določeni meri uporabno za Komisijo, ni mogoče šteti za primerljivo s sodelovanjem prvega podjetja, ki je posredovalo navedene informacije. Izjava, ki v določeni meri le potrjuje izjavo, ki jo je že imela Komisija, namreč znatno ne olajšuje nalog Komisije in zato tudi ne dovolj, da bi upravičevala zmanjšanje zneska globe zaradi sodelovanja.

456 Ob upoštevanju teh načel je treba preučiti, ali zmanjšanje zneska globe, ki ga je v obravnavani zadevi tožeči stranki odobrila Komisija skladno s prvo alineo točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi, izhaja iz napačne presoje obsega sodelovanja tožeče stranke, zlasti glede na njeno prakso odločanja, in ali je v nasprotju z načelom enakosti obravnave.

457 Prvič, treba je opozoriti na to, da je Komisija na eni strani v obvestilu o ugodni obravnavi navedla, da če neko podjetje sodeluje na podlagi točke D 2 navedenega obvestila, potem je upravičeno do od 10- do 50-odstotnega zmanjšanja zneska globe, ki bi mu bila naločena, če ne bi sodelovalo, na drugi strani pa, da tožeča stranka ne izpodbija tega, da bi bilo treba obseg njenega sodelovanja oceniti v okviru točke D obvestila o ugodni obravnavi. Komisija je glede tožeče stranke navedla, da je bilo

10-odstotno zmanjšanje globe na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi primerno, glede na to, da je odvisna družba tožeče stranke predložila informacije o obstoju in vsebini kršitve, ki so presegali samo odgovor na zahtevo za informacije na podlagi člena 11 Uredbe št. 17. Treba je torej ugotoviti, da se Komisija, s tem ko je tožeči stranki na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi odobrila 10-odstotno zmanjšanje globe, ni oddaljila od razpona zmanjšanj glob, ki se uporablja za tako vrsto sodelovanja, ki ga je ponujala tožeča stranka.

458 Drugič, glede argumenta, ki izhaja iz predhodne prakse odločanja Komisije, je dovolj spomniti, da samo to, da je ta v svoji predhodni praksi odločanja odobrila določeno zmanjšanje za določeno ravnanje, ne pomeni, da mora sorazmerno enako zmanjšanje odobriti pri presoji podobnega ravnanja v okviru kasnejšega upravnega postopka (zgoraj v točki 57 navedena sodba Mayr-Melnhof proti Komisiji, točka 368, in zgoraj v točki 50 navedena sodba ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, točka 239). Ta argument je torej treba zavrniti.

459 Tretjič, treba je preučiti, ali je bilo zmanjšanje zneska globe, ki ga je tožeči stranki na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi odobrila Komisija, v nasprotju z načelom enakosti obravnave.

460 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da iz povezanega branja uvodnih navedb 324 in 325 izpodbijane odločbe izhaja, da je Komisija 30-odstotno zmanjšanje globe, naložene družbi Interbrew, odobrila na podlagi dveh kumulativnih elementov, in sicer dejstva, da je njeno sodelovanje pri ugotavljanju dejanskega stanja presegalo njene obveznosti iz člena 11 Uredbe št. 17 (prva alinea točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi), ter dejstva, da ni izpodbijala resničnosti dejanskega stanja ugotovljene kršitve (druga alinea točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi).

461 Nasprotno pa povezano branje uvodnih navedb 326 in 327 omogoča zaključek, da je Komisija tožeči stranki 10-odstotno zmanjšanje odobrila samo, kolikor je njeno sodelovanje pri ugotavljanju dejanskega stanja presegalo njene obveznosti iz člena 11 Uredbe št. 17 (prva alinea točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi). Komisija je namreč menila, da je tožeča stranka izpodbijala resničnost dejanskega stanja, na katero je oprla svoje obtožbe, in da torej ni bila upravičena do nobenega zmanjšanja po drugi alinei točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi.

462 Iz tega izhaja, da je razlika v zmanjšanjih globe, odobrenih družbi Interbrew in tožeči strani na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi, manjša, kot kažejo končni odobreni odstotki 30- in 10-odstotnega zmanjšanja glob, saj 30-odstotno zmanjšanje, odobreno družbi Interbrew, vključuje zmanjšanje, ki ga je bila ta deležna na podlagi druge alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi.

463 Glede zmanjšanj, odobrenih tožeči stranki in družbi Interbrew na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi zaradi njunega sodelovanja, je treba opozoriti na to, da je Komisija v izpodbijani odločbi implicitno ugotovila razliko v kakovosti sodelovanja družbe Interbrew in tožeče stranke. Čeprav je namreč Komisija priznala, da je vsaka od navedenih družb v odgovor na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999 predložila informacije, ki so presegale samo odgovor na zahtevo, pa je Komisija opozorila na to, da je Interbrew „pomembno prispevala k ugotavljanju dejanskega stanja“, medtem ko je omenila, da je tožeča stranka le „predložila informacije o obstoju in vsebini kršitve, ki so presegali odgovor na zahtevo za informacije na podlagi člena 11 Uredbe št. 17“.

464 Za ugotovitev, ali obstaja bistvena razlika med stopnjama sodelovanja družbe Interbrew in tožeče stranke, je treba primerjati obseg njunega sodelovanja tako kronološko kot kakovostno.

465 Prvič, glede kronološke primerjalne analize sodelovanja obravnavanih družb je treba glede tožeče stranke in njene odvisne družbe Alken-Maes na eni strani opozoriti na to, da je slednja na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999 odgovorila z dopisom z dne 10. decembra 1999. Nadalje, Alken-Maes je Komisiji 27. decembra 1999 posredovala izjavo, v kateri se je sklicevala na obvestilo o ugodni obravnavi, ki jo je dopolnila in podrobneje pojasnila 7. marca 2000. Alken-Maes je polega tega 5. aprila 2000 odgovorila na dodatno Komisijino zahtevo za informacije po členu 11 Uredbe št. 17 z dne 22. marca 2000. Končno, tožeča stranka je 10. maja 2000 odgovorila na novo zahtevo za informacije, ki jo je prejela 14. aprila 2000.

466 Na drugi strani pa je treba glede sodelovanja družbe Interbrew opozoriti na to, da je ta na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999 odgovorila 23. decembra 1999. Nadalje, Interbrew je z dopisoma z dne 14. in 19. januarja 2000 predložila informacije, ki so dopolnjevale tiste iz njene korespondence z dne 23. decembra 1999. Komisija je na podlagi teh informacij družbi Interbrew po faksu 21. januarja 2000 poslala dodatno neuradno zahtevo za informacije. Interbrew je nanjo odgovorila z dopisom z dne 2. februarja 2000, 8. in 28. februarja 2000 pa predložila še dodatne informacije. 29. februarja 2000 je Interbrew poleg tega Komisiji predložila izjavo o belgijskem trgu, v kateri se je sklicevala na obvestilo o ugodni obravnavi. Končno, Interbrew je Komisiji 21. decembra 2000, to je po začetku postopka in prejemu obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 20. septembra 2000, predložila še dokumenta v zvezi s sestankoma z družbo Alken-Maes v okviru dvostranskih sporazumov med njima.

467 Iz navedenega izhaja, da argumentu Komisije, po katerem so bile informacije, ki jih je poslala tožeča stranka, manj vredne od tistih, ki jih je poslala Interbrew, in sicer zato, ker so bile predložene pozneje, ni mogoče slediti. Vse informacije, ki so jih stranke predložile, so bile namreč predložene v dovolj kratkih rokih in v smiselno

enaki fazi upravnega postopka. Zato ni mogoče slediti nobenemu kronološkemu dejavniku kot odločilnemu za primerjalno presojo kakovosti sodelovanja tožeče stranke in družbe Interbrew.

468 Drugič, glede primerjalne analize sodelovanja strank s kvalitativnega vidika pa je treba glede tožeče stranke in njene odvisne družbe Alken-Maes ugotoviti, da se Alken-Maes v svojem odgovoru z dne 10. decembra 1999 na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999 ni izrecno sklicevala na ugodnosti po obvestilu o ugodni obravnavi. Vendarle pa je Alken-Maes navedla, da „odgovor temelji na prizadevanjih družbe za polno sodelovanje s Komisijo na podlagi dokumentov, ohranjenih na ta dan, in informacij, ki so na voljo pri zadevnem osebju, še zaposlenem v družbi“. Prav tako je navedla, da „je Alken-Maes poleg tega poskušala vzpostaviti stik z nekdanjimi zaposlenimi v družbi in da so pridobljeni odgovori priloženi“ ter da „Alken-Maes kljub velikim naporom ne more zagotoviti izčrpnosti svojega odgovora in si pridržuje pravico do njegove dopolnitve ali spremembe“. Sklicevanje na prizadevanja pri zbiranju informacij pri nekdanjih zaposlenih družbe poskuša ustvariti vtis, da je sodelovanje družbe Alken-Maes presegalo obveznosti, ki ji jih nalaga člen 11 Uredbe št. 17. Kljub temu pa je treba ugotoviti, da informacij in dokumentov, ki jih je posredovala Alken-Maes, ni mogoče šteti za take, da presegajo navedene obveznosti. Predložene informacije, razen z morebitno izjemo tistih v zvezi z izmenjavo informacij med družbama Alken-Maesom in Interbrew, namreč v ničemer ne razkrivajo ravnanja z očitno protikonkurenčnim namenom, katerega razkritje Komisiji bi bilo inkriminirajoče in zato zunaj okvira obveznosti po členu 11 Uredbe št. 17.

469 Alken-Maes je v dopisu z dne 27. decembra 1999 prvič izrecno uvrstila svoje sodelovanje v okvir obvestila o ugodni obravnavi. V tem dopisu poleg tega priznava obstoj protikonkurenčnih ravnanj, saj poslovodja družbe Alken-Maes navaja, da ta ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, kot ga opisuje Komisija v zahtevi za informacije z dne 11. novembra 1999, in da še posebej obstaja usklajeno ravnanje družb Interbrew in Alken-Maes, v skladu s katerim so se na eni strani mesečno

izmenjevale informacije o njuni prodaji piva v Belgiji, na drugi strani pa so potekala številna srečanja med sodelavci družb Alken-Maes in Interbrew, na katerih je bila predmet usklajevanja distribucija in prodaja piva v Belgiji. Končno, Alken-Maes v prilogi k temu dopisu prilaga zabeležko, v kateri navaja, da se zdi, da je bil konec leta 1994 „sklenjen dogovor med družbama, ki zajema vso distribucijo v Belgiji, vendar s posebnim ozirom na distribucijo v zvezi s sektorjem horeco“. Ta sporazum „naj bi med drugim vseboval […] dogovor o nenapadanju, omejitev komercialnih naložb v sektorju horeba in zunanjega oglaševanja ter usklajeno ravnanje na področju cenovne politike“ in „v zvezi s pravilnim izvajanjem sporazuma naj bi redno potekala posvetovanja neposredno med poslovodstvi obeh družb“.

470 Treba je opozoriti na to, da je Alken-Maes v izjavi z dne 7. marca 2000 priznala obstoj dejstev, ki jih je mogoče razumeti kot protikonkurenčna ravnanja in ki so zato prispevala k potrditvi obstoja kršitve, kot priznava Komisija. Vendar pa je treba ugotoviti, da se izjava v bistvu opira na dokumente ali informacije, ki jih je Komisija že imela. Čeprav je bil dokument, ki ga je Alken-Maes predložila v prilogi 42 k izjavi z dne 7. marca 2000, za Komisijo zelo koristen, saj je zlasti na njegovi podlagi lahko dokazala, da je kartel v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, obstajal tudi po juliju 1996, pa je treba opozoriti na to, da je bil ta dokument Komisiji že predložen v prilogi 37 k odgovoru družbe Alken-Maes z dne 10. decembra 1999 na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999, kar zmanjšuje pomen predložitve tega dokumenta s strani družbe Alken-Maes v okviru sodelovanja, saj je navedena predložitev izhajala iz obveznosti tega podjetja po členu 11 Uredbe št. 17 (glej zgoraj navedeno točko 451).

471 Prav tako je treba ugotoviti, da velik del informacij, ki jih je Alken-Maes posredovala v izjavi z dne 7. marca 2000, zadeva obdobje pred tistim, v katerem je bila ugotovljena kršitev. Teh informacij torej v nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, ni mogoče šteti kot takih, ki so Komisiji omogočile lažje ugotoviti kršitev iz izpodbijane

odločbe. Dejstvo, da podjetje Komisiji v okviru preiskave da na razpolago informacije v zvezi z dejanji, za katera v nobenem primeru ne bi bilo dolžno plačati globe po Uredbi št. 17, ne pomeni sodelovanja iz obvestila o ugodni obravnavi (glej v tem smislu zgoraj v točki 451 navedeno sodno prakso).

472 Glede odgovorov z dne 5. aprila in 10. maja 2000 na zahtevi za informacije z dne 22. marca oziroma 14. aprila 2000 je treba ugotoviti, da se prvi odgovor očitno nanaša na kartel v zvezi s pivom, prodajanim pod znamko distributerja, in da pri drugem odgovoru, čeprav je v izpodbijani odločbi naveden šestkrat, ob neobstoju stališča strank spora glede tega ni mogoče identificirati prispevka, ki bi presegal obveznosti po členu 11 Uredbe št. 17.

473 Na drugi strani pa je treba glede sodelovanja družbe Interbrew ugotoviti, da čeprav njen odgovor z dne 23. decembra 1999 na zahtevo za informacije z dne 11. novembra 1999 delno sodi v okvir obveznosti podjetja po členu 11 Uredbe št. 17, pa kljub temu zelo presega in jasno prispeva k dokazovanju resničnosti dejstev, ki vzpostavljajo kršitev člena 81 ES. Interbrew je namreč v njem opisala in izrecno pojasnila kartel na način, ki precej presega obveznost, ki jo ima po členu 11 Uredbe št. 17.

474 Glede dopisa družbe Interbrew z dne 14. in 19. januarja 2000, dopisov z dne 2., 8. in 28. februarja 2000, izjave z dne 29. februarja 2000 in, končno, zadnjih dveh dokumentov, posredovanih 21. decembra 2000, je treba opozoriti na to, da ti dopisi in njihove priloge vsebujejo podrobne informacije o stikih med družbo Interbrew, družbo Alken-Maesom in tožečo stranko, ki jasno sodijo v okvir obvestila o ugodni obravnavi.

475 Iz navedenega izhaja, da je Interbrew z vidika kakovosti odločilneje prispevala k ugotavljanju in potrditvi obstoja storjene kršitve.

476 Glede na navedeno je treba zaključiti, da razlikovanje v odstotkih zmanjšanj globe, odobrenih s strani Komisije na podlagi prve alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi, ne predstavlja kršitve načela enakosti obravnave.

477 Prvi del razloga je torej treba zavrniti.

b) Drugi del, ki se opira na napačnost zaključka Komisije, po katerem naj bi tožeča stranka izpodbijala resničnost dejanskega stanja, na katerem je Komisija utemeljila svoje obtožbe

Trditve strank

478 Tožeča stranka navaja, da je Komisija očitno napačno razlagala namen in besedilo odgovora na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ko je menila, da to dvomi v obstoj kršitve, kot je bila opisana v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Tožeča stranka naj bi v odgovoru na navedeno sporočilo le izpostavila dejavnike, za katere je menila, da so potrebni za pravilno presojo dejstev s strani Komisije, in naj ne bi izpodbijala resničnosti dejanskega stanja, ampak pomen ali kvalifikacijo, ki jim ga je pripisala Komisija. Tožeča stranka naj bi navedla – ne da bi izpodbijala resničnost dejanskega stanja, ki ga je ugotovila Komisija –, da je želela razjasniti določene zadeve in sporna dejstva postaviti v določen kontekst, tako da bi pokazala

na to, da niso imela takega pomena, kot jim ga je pripisovala Komisija. V zvezi s tem tožeča stranka meni, da bi bilo v nasprotju z najbolj temeljnimi pravicami obrambe, če bi Komisija lahko zahtevala od podjetij, ki želijo ugodnejšo obravnavo po obvestilu o ugodni obravnavi, da se odpovedo izpodbijanju ne le dejanskega stanja, ampak tudi njegove opredelitve, višine globe ali celo pravnega razlogovanja Komisije. Komisija naj bi tudi v odločbi Predizolirane cevi, v kateri naj ne bi kaznovala podjetja, ki je ob tem, da ni zanikalo resničnosti dejanskega stanja, izpodbijalo pomen, ki mu ga je pripisovala Komisija, to je da so pomenila kršitev, priznala utemeljenost tega razlikovanja. Glede na to, da je tožeča stranka dejansko stanje opredelila drugače, naj bi bil torej napačen zaključek Komisije, da njeno sodelovanje ni bilo trajno in popolno (zgoraj v točki 147 navedena sodba Tate & Lyle in drugi proti Komisiji, točka 162).

479 Tako je tožeča stranka, najprej, v tožbi izpostavila pet točk, ki naj bi jih navedla v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ne da bi bilo treba to razlagati kot dvom v obstoj kršitve, kot jo je v navedenem obvestilu opisala Komisija.

480 Prvič, tožeča stranka naj bi poudarila to, da Komisija ni upoštevala zlorabe prevladujočega položaja družbe Interbrew v Belgiji, čeprav naj bi obstajala povezava med tem in sodelovanjem, ki se je razvilo med tožečo stranko in družbo Interbrew, ter da bi upoštevanje tega omogočalo razjasnitev okoliščin kršitve in razmerje moči med zadevnima strankama.

481 Drugič, opozorila naj bi na posebnost belgijske pravne ureditve v tistem času, kar naj bi – daleč od tega, da bi pomenilo dvom v resničnost kršitve – omogočalo boljšo presojo teže dejanskega stanja in obstoj olajševalnih okoliščin.

482 Tretjič, navedla naj bi vlogo družbe Interbrew kot pobudnice, ki naj bi prevzemala pobudo za različne pogovore in dogovore z družbo Alken-Maes.

483 Četrtič, nasprotovala naj bi pomenu, ki je bil pripisanl njenemu odnosu do družbe Interbrew, ki naj nikakor ne bi bil v smislu prisiljenja te.

484 Petič, tožeča stranka naj bi pojasnila pomen in opredelitev, ki bi ju bilo po njenem mnenju treba dati očitanemu dejanskemu stanju, ki ga – čeprav pomeni kršitev člena 81 ES – naj ne bi bilo mogoče šteti za dvostranski sporazum o cenah in delitvi trga, ampak samo kot dogovor o nenapadanju ter omejitvi naložb in oglaševanja.

485 Nadalje, tožeča stranka v repliki od točke do točke odgovarja na argumentacijo Komisije iz njenega odgovora glede dejstev, za katera Komisija meni, da jih je tožeča stranka izpodbijala med upravnim postopkom. Med njimi naj bi bili dve še vedno izpodbijani pred Sodiščem prve stopnje, ostalih pet pa naj ne bi bilo več spornih. Tožeča stranka v vsaki od teh točk trdi, da ni izpodbijala resničnosti dejanskega stanja, ampak samo pomen in opredelitev, ki mu jih je pripisala Komsija.

486 Prvič, glede dveh dejstev, izpodbijanih pred Sodiščem prve stopnje – to je grožnje zoper Interbrew in trajanja kršitve –, tožeča stranka glede prvega trdi, da čeprav ne izpodbija tega, da je v okviru razgovorov med strankama kartela o njunih politikah v Franciji, potem ko so bile ugotovljene zlorabe družbe Interbrew v Belgiji, pa je tej poslala pravno in komercialno legitimno opozorilo in vztraja pri izpodbijanju tega, da bi lahko tako ravnanje, čeprav se je sklicevala na številko 500.000 hektolitrov, šteli za prisilo v smislu, kot ga razume Komisija, in sicer zlasti glede na neobstoj prisilnosti navedenega opozorila.

487 Glede trajanja kršitve pa tožeča stranka vztraja pri izpodbijanju tega, da je kartel trajal tudi po juliju 1996. Vendar tu ne gre za močno nasprotovanje določenim ugotovljenim dejstvom, kot naj bi napačno navajala Komisija, ampak za izpodbijanje pomena, ki ga je ta pripisala stikom med strankami po juliju 1996, kar naj ne bi bilo združljivo s kontekstom in z učinki navedenih stikov, saj slednji po tem datumu niso več imeli protikonkurenčnega namena. Glede na to, da je Interbrew strankam poslala svojo tarifo leta 1996, uporabljati pa se je začela 1. januarja 1997, naj ti razgovori ne bi bili več potrebni.

488 Drugič, glede ostalih petih dejstev, za katera Komisija meni, da so bila izpodbijana v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ne pa več v tožbi, tožeča stranka navaja naslednje.

489 Prvič, glede domnevnega izpodbijanja tega, da je kartel zadeval tudi delitev strank in zlasti višino cen, tožeča stranka navaja, da je priznala obstoj dejstev in ni izpodbijala, da pomenijo kršitev člena 81 ES, hkrati pa poudarja, da jih ni mogoče opredeliti kot dvostranski sporazum o cenah, kar ni vplivalo na obstoj kršitve, ampak na težo te. Natančneje, čeprav ni sporen obstoj razgovorov o cenah na sestanku 9. novembra 1994, tožeča stranka vztraja pri mnenju, da je Komisija, s tem ko jih je dejansko štela za sporazum o cenah, dejstva opredelila izjemno strogo. Tožeča stranka naj bi še posebej izpodbijala pomen, ki ga je Komisija pripisala rokopisni formuli „J=SA=A-M=275,-“.

490 Drugič, glede začetka kartela tožeča stranka priznava, da je v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah res navedla, da se je kartel začel šele oktobra 1994. Komisija pa naj ne bi opozorila na to, da je ta odgovor zajemal razgovore med strankami od konca leta 1992. Ne da bi zanikala obstoj stikov in izmenjav informacij

s konkurenti v zvezi s svojo cenovno strukturo od konca leta 1992, tožeča stranka navaja, da jih je treba razumeti v kontekstu in jih šteti za to, kar v resnici so, še posebej v okviru vloge CBB v režimu višanja cen.

491 Tretjič, glede argumenta, po katerem naj namen sestanka 11. maja 1994 ne bi bil samo v predstavitvi novega direktorja oddelka „pivo“ tožeče stranke, ta navaja, da je res navedla, da je bil namen sestanka v bistvu navedena predstavitev, vendar pa tudi, da je splošnejši namen tega sestanka sodil v okvir predloga družbe Interbrew za sklenitev dogovora o nenapadanju, ki je vključeval Francijo.

492 Četrtič, glede razgovorov s 6. julija 1994 tožeča stranka navaja, da v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, ni izpodbijala tega, da so ti razgovori zadevali sodelovanje med družbama Interbrew in Alken-Maes. Tožeča stranka naj bi navedla, da so razgovori v glavnem zadevali komercialni položaj družbe Interbrew v Franciji, vendar naj bi tudi takoj pojasnila, da je Interbrew v okviru teh razgovorov predlagala sklenitev dogovora o nenapadanju v zvezi s Francijo in z Belgijo.

493 Petič, glede vprašanja vpliva družbe Interbrew v okviru CBB naj tožeča stranka ne bi izpodbijala dejstva, ki ga je ugotovila Komisija, da Interbrew ni določala politike CBB. Poleg tega naj bi šlo, čeprav bi to izpodbijala, za izpodbijanje Komisijine razlage vpliva družbe Interbrew in ne za izpodbijanje ugotovljenega dejstva.

494 Končno, glede navedbe Komisije, da naj bi tožeča stranka izjavila, da ni izpodbijala samo dejanskega stanja iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki ga je sama priznala, tožeča stranka navaja, da je Komisija napačno razlagala besedilo njenih izjav, s tem da jih je izkrivila.

495 Tako naj bi Komisija izkrivila navedbo tožeče stranke, ko je ta v svojo izjavo dodala besedo „izključno“, in sicer z navajanjem, da tožeča stranka „ni izpodbijala dejanskega stanja iz [obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah] izključno toliko, kolikor je to dejansko stanje delno temeljilo na informacijah, ki jih je Alken-Maes posredovala Komisiji“. Tožeča stranka je namreč zapisala, da ne izpodbija „obstoja dejanskega stanja v zadevnem obdobju, kolikor to delno temelji na informacijah, ki so jih Komisiji posredovali predstavniki družbe Alken-Maes“.

496 Poleg tega naj bi se Komisija motila glede pomena izraza „kolikor“. Uporaba tega izraza naj ne bi izhajala iz želje po tem, da se omeji – čeprav delno – pomen priznanja resničnosti dejanskega stanja, ampak nasprotno, da se poudari, da naj bi tožeča stranka še posebej neutemeljeno izpodbijala resničnost dejanskega stanja, ki ga je ugotovila Komisija, saj naj bi bilo to delno utemeljeno na podlagi podatkov, ki jih je sama posredovala. Ta nesmisel naj bi Komsijo vodil do napačnega zaključka, da je tožeča stranka dvomila v obstoj kršitve.

497 Tožeča stranka v repliki navaja, da Komisija v odgovoru na tožbo vztraja pri nepravilni, celo tendenciozni razlagi besedila odgovora tožeče stranke na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, in sicer s tem ko navaja, da „se je tožeča stranka omejila na priznanje dejanskega stanja toliko, kolikor to delno temelji na informacijah, ki so jih predstavniki družbe Alken-Maes posredovali Komisiji“. Komisija naj bi z uporabo izraza „se je omejila“ uvedla omejitev tam, kjer je izvirno besedilo ni vsebovalo. Čeprav ima lahko izraz „kolikor“ omejevalen pomen, če se uporablja v zvezi z zanikanjem ali omejevalnim glagolom, pa naj bi ga bilo treba nasprotno razumeti v pojasnjevalnem smislu, če se uporablja neodvisno od zanikanja ali omejevalnega glagola.

498 Tožeča stranka tudi navaja, da naj bi bilo še toliko škodljiveje, da je bilo v zvezi z njo upoštevano domnevno izpodbijanje, ker iz prakse odločanja Komisije izhaja, da lahko neizpodbijanje, brez predložitve novih informacij, pomeni skoraj 20-odstotno

zmanjšanje globe, kar naj bi ponazarjali odločbi Grški trajekti in Predizolirane cevi. Komisija naj bi v preteklosti podjetju, ki ni sodelovalo (uvodna navedba 98 Odločbe 98/247/ESPJ Komisije z dne 21. januarja 1998 o postopku na podlagi člena 65 Pogodbe ESPJ, IV/35.814 – Dodatna zlitina, UL L 100, str. 55), odobrila enako zmanjšanje, kot je bilo v obravnavani zadevi odobreno tožeči stranki.

499 Komisija najprej ugotavlja, da po sodni praksi zmanjšanje globe zaradi neizpodbijanja resničnosti dejanskega stanja predvideva izrecno priznanje dejanskega stanja, kot je bilo ugotovljeno v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah. Tako iz odgovora tožeče stranke na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in tudi iz njene tožbe naj bi izhajalo, da je ta energično poskušala izpodbiti – in to še vedno počne – dejstvo, da je družbi Interbrew grozila, kot tudi dejstvo, da je kartel trajal tudi po juliju 1996. Poleg tega naj bi tožeča stranka v začetku v svojem odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah izpodbijala določena bistvena dejstva, pri zanikanju katerih pa v tožbi ni več vztrajala.

500 Glede argumenta, da naj bi Komisija kot izpodbijanje dejanskega stanja razumela to, kar je v resnici bilo izpodbijanje pomena, ki mu ga je sama pripisala, ali pravne opredelitve, ki mu jo je dala, Komisija ugotavlja, da izpodbijanje nasprotno zadeva resničnost več dejstev.

501 Kakor koli pa naj bi bilo napačno trditi, da neizpodbijanje dejanskega stanja splošno upravičuje zmanjšanje zneska globe za 20 %, saj se zmanjšanje iz tega naslova običajno odobri v višini 10 %. Glede očitka, da naj bi bile stranke, ki s Komisijo niso sodelovale, deležne podobnega zmanjšanja, kot je bilo tisto, ki je bilo odobreno tožeči stranki, naj ta ne bi bil utemeljen.

502 Končno, Komisija navaja, da je bilo, razen če se zanemari jezikovna pravila, domnevno priznanje dejanskega stanja s strani tožeče stranke le pogojno. Tožeča stranka naj bi se namreč v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah omejila na priznanje dejanskega stanja „kolikor to delno temelji na informacijah, ki so jih zastopnikom Komisije posredovali predstavniki družbe Alken-Maes“.

Presoja Sodišča prve stopnje

503 Iz druge alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi (glej zgoraj navedeno točko 448) izhaja, da če neko podjetje sodeluje na podlagi točke D 2 navedenega obvestila, potem je upravičeno do od 10- do 50-odstotnega zmanjšanja zneska globe, ki bi mu bila naložena, če ne bi sodelovalo, in sicer če po tem, ko prejme obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, Komisijo obvesti o tem, da ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, na katero Komisija opira svoje obtožbe.

504 Da bi bilo upravičeno do zmanjšanja zneska globe iz naslova neizpodbijanja dejanskega stanja, mora podjetje v skladu z drugo alineo točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi izrecno obvestiti Komisijo o tem, da ne namerava izpodbijati resničnosti dejanskega stanja, potem ko se je seznanilo z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah (zgoraj v točki 57 navedena sodba Mayr-Melnhof proti Komisiji, točka 309).

505 Vendar ne zadostuje, da podjetje splošno navaja, da ne izpodbija zatrjevanega dejanskega stanja v skladu z obvestilom o ugodni obravnavi, če v okoliščinah obravnavane zadeve ta navedba za Komisijo ni niti najmanj uporabna (sodba Sodišča prve stopnje z dne 8. julija 2004 v zadevi Corus UK proti Komisiji, T-48/00, ZOdl.,

str. I-2325, točka 193). Da bi bilo namreč neko podjetje upravičeno do zmanjšanja globe zaradi sodelovanja med upravnim postopkom, mora njegovo ravnanje olajševati delo Komisije, ki je v ugotavljanju in zatiranju kršitev pravil Skupnosti o konkurenci (glej v tem smislu zgoraj v točki 57 navedeno sodb Mayr-Melnhof proti Komisiji, točka 309).

506 Ob upoštevanju teh načel je treba presoditi, ali je Komisija – kot trdi tožeča stranka – v uvodni navedbi 326 izpodbijane odločbe napačno menila, da besedilo njene izjave o neizpodbijanju dejanskega stanja in njen dvom v obstoj kršitve, kot je bil opisana v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, ne upravičujeta zmanjšanja globe na podlagi druge alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi.

507 V zvezi s tem je treba, najprej glede splošne izjave tožeče stranke v zvezi z neizpodbijanjem resničnosti dejanskega stanja, ugotoviti da je Alken-Maes, preden je prejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, v dopisu Komisiji z dne 27. decembra 1999 navedla, da „ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, kot ga opisuje Komisija v svoji zahtevi za informacije z dne 11. novembra 1999, in da je med drugim med družbama Interbrew in Alken-Maes prišlo do usklajenega ravnanja, v skladu s katerim so se mesečno izmenjevale informacije v zvezi z njuno prodajo piva v Belgiji; med letoma 1992 in 1998 so bili opravljeni številni sestanki med sodelavci družbe Alken-Maes, v glavnem g. Vaxelaireja, takratnega poslovodja, in sodelavci družbe Interbrew, v glavnem T. in J. D., na katerih se je usklajevalo glede distribucije in prodaje piva v Belgiji“. Dodala je, da „Alken-Maes brez poseganja v olajševalne okoliščine, ki so bile pojasnjene [Komisijinim] službam, priznava in ne bo izpodbijala tega, da to dejansko stanje pomeni kršitev člena 81 […] C“.

508 Prav tako je treba ugotoviti, da je tožeča stranka v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla, da „ne da bi izpodbijala obstoj stikov in

usklajevanj med družbama Interbrew in Alken-Maes, kolikor to delno temelji na informacijah, ki so jih zastopnikom Komisije posredovali predstavniki družbe Alken-Maes, pa želi razjasniti nekatere točke in sporna dejstva postaviti v kontekst, da bi tako dokazala, da nimajo pomena, ki jim ga pripisuje Komisija“. Tožeča stranka je na prvi strani odgovora na navedeno obvestilo besedilo delno spremenila in navedla, da „ne da bi izpodbijala obstoj dejanskega stanja v zadevnem obdobju, kolikor to delno temelji na informacijah, ki so jih zastopnikom Komisije posredovali predstavniki družbe Alken-Maes, po navodilu [tožeče stranke], pa želi [tožeča stranka] v tokratnem odgovoru razjasniti nekatere točke in sporna dejstva postaviti v kontekst, da bi tako dokazala, da nimajo pomena, ki jim ga pripisuje Komisija, ali – v nekaterih primerih – da pravni zaključki Komisija izhajajo iz napačne opredelitve spornih okoliščin“.

509 Glede na odgovor tožeče stranke na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah je treba torej ugotoviti, da čeprav ta navaja, da ne izpodbija obstoja „stikov in usklajenih ravnanj med družbo Interbrew in Alken-Maes“ ali „dejanskega stanja v zadevnem obdobju“, pa ni izrecno in jasno navedla, da ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, na katero Komisija opira svoje obtožbe. Tožeča stranka je nasprotno k svoji navedbi dodala določene pridržke, da bi „razjasnila določene točke“, „sporna dejstva postavila v kontekst“, da bi tako dokazala, da „nimajo pomena, ki jim ga pripisuje Komisija“, ali da pravni zaključki Komisije „izhajajo iz napačne opredelitve spornih okoliščin“.

510 Drugič, glede stališča tožeče stranke v zvezi s posebnimi dejstvi, ki jih je Komisija navedla v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah (glej zgoraj navedene točke od 486 do 493), se izkaže, da se tožeča stranka ni omejila na razjasnitev pomena, ki jim ga je pripisala Komisija, ampak je izpodbijala vsebino in obstoj nekaterih izmed njih.

511 Tako je Komisija glede trajanja kršitve v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla, da je imela dokaze v zvezi s kartelom od 28. januarja 1993 do 28. januarja 1998 in da je ta torej trajal do 28. januarja 1998. Po juliju 1996 se je Komisija za navedeni zaključek oprla na tri dejstva, in sicer naprej na to, da je bil 9. decembra 1996 opravljen telefonski pogovor med družbama Alken-Maes (L. B.) in Interbrew (A. B.); drugič, da je bil namen sestanka med Interbrew, tožečo stranko in Alken-Maes 17. aprila 1997 v Parizu protikonkurenčen, in tretjič, da je sestanek 28. januarja 1998 med družbama Interbrew in Alken-Maes zadeval kartel.

512 Treba je opozoriti na to, da je tožeča stranka v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah navedla, da se „čudi, da Komisija [28. januar 1998] upošteva kot datum, ki označuje konec protipravnih ravnanj, čeprav vsi podatki iz spisa kažejo na to, da so se vsi dvostranski pogovori končali že v drugem polletju leta 1996“. Tožeča stranka natančneje navaja, da „so bili razgovori o cenovni strukturi ustavljeni z odločitvijo družbe Interbrew julija 1996, da začne 1. januarja 1997 izvajati novo tarifo“, in da je „neobstoj razgovorov po juliju 1996“ izhajal na primer iz zabeležke svetovalca družbe Alken-Maes, ki primerja nove splošne pogoje družbe Interbrew z osnutkom družbe Alken-Maes, ki naj bi bila odveč „če bi obstajali stiki med obema družbama glede tega“, da „sestanek s [17. aprila 1997] ni bil del razprav, ki jih zajema [obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah]“, in da namen sestanka z 28. januarja 1998 ni bila „ponovna vzpostavitev nekdanje prakse“.

513 Ob upoštevanju navedenega, zlasti stališč tožeče stranke glede trajanja kršitve, je treba šteti, da njene izjave, po katerih ne izpodbija resničnosti dejanskega stanja, ne upravičujejo zmanjšanja globe na podlagi druge alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi.

514 Treba je namreč, prvič, opozoriti na to, da glede sporazuma s protikonkurenčnim namenom v obravnavani zadevi načeloma že ugotovitev dejanskega stanja zadostuje za dokaz dveh od bistvenih elementov kršitve člena 81(1) ES, to je obstoja sporazuma in njegovega protikonkurenčnega namena. Zato je treba ugotoviti, da tožeča stranka v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah ni mogla izpodbijati pomena spornega dejanskega stanja julija 1996, ki ga je Komisija pravilno ugotovila in dokazuje zadevno kršitev, ne da bi s tem izpodbijala tudi resničnost dejanskega stanja v smislu druge alinee točke D 2 obvestila o ugodni obravnavi (glej po analogiji zgoraj v točki 505 navedeno sodbo Corus UK proti Komisiji, točki 195 in 197).

515 Drugič, izjave o neizpodbijanju resničnosti dejanskega stanja, ki – tako kot v obravnavani zadevi – vsebuje več stališč, s katerimi naj bi tožeča stranka razjasnila pomen nekaterih dejstev, ki pa dejansko pomenijo izpodbijanje teh dejstev, ni mogoče šteti, kot da olajšuje delo Komisije v zvezi z ugotavljanjem in zatiranjem zadevne kršitve pravil konkurence.

516 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da tožeča stranka, v nasprotju s tem, kar trdi, ne nasprotuje napačnemu pomenu, ki ga je Komisija pripisala nekaterim dejstvom, to je stikom 9. decembra 1996, 17. aprila 1997 in 28. januarja 1998, ampak značaju teh dejstev. Tožeča stranka se tako v odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (glej zgoraj navedeno točko 512) ni zadovoljila z zanikanjem pomena stika z 9. decembra 1996 med družbama Alken-Maes in Interbrew, ampak je izpodbijala dejstvo, da je do stika med tema konkurentoma na ta dan sploh prišlo. Enako je tožeča stranka zanikala dejstvo, da je bil namen sestanka s 17. aprila 1997 protikonkurenčen, in ne pomena ali pravne ocene, ki ga je Komisija pripisala temu dejstvu. Končno, tožeča stranka se glede sestanka z 28. januarja 1998 ni zadovoljila z navedbo, da naj dejstvo, da je treba kartel šteti za še veljaven, kot to pravilno ugotavlja Komisija, ne bi imelo pomena ali pravne opredelitve, ki mu ga je pripisala Komisija, in sicer da gre za kršitev, ampak izpodbija dejstvo, da je razprava o kartelu ta kartel štela za še veljaven.

517 Treba je torej zaključiti – ne da bi bilo treba preučiti ostale argumente tožeče stranke –, da je Komisija v uvodni navedbi 326 izpodbijane odločbe upravičeno ugotovila, da je tožeča stranka dvomila v obstoj kršitve, kot jo je opisala v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, in ocenila, da to ne upravičuje zmanjšanja globe v smislu točke D 2, druga alinea, obvestila o ugodni obravnavi.

518 Drugi del razloga in s tem ves razlog je torej treba zavrniti.

Metoda izračuna in končni znesek globe

519 Kot izhaja iz zgoraj navedene točke 313, je treba zvišanje osnovnega zneska globe, ki je bilo upoštevano zaradi oteževalnih okoliščin, znižati s 50 na 40 %.

520 Glede izračuna končnega zneska globe, ki izhaja iz navedene spremembe, je treba opozoriti na to, da je Komisija pri izračunu globe, naložene tožeči stranki, odstopila od metodologije iz smernic.

521 Glede na besedilo smernic je treba namreč odstotke zvišanj ali zmanjšanj zaradi oteževalnih oziroma olajševalnih okoliščin izračunati glede na osnovni znesek, določen glede na težo in trajanje kršitve, ne pa glede na rezultat izvedenega prvega

zvišanja ali zmanjšanja zaradi oteževalne oziroma olajševalne okoliščine (glej v tem smislu zgoraj v točki 95 navedeno sodbo Cheil Jedang proti Komisiji, točka 229).

522 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da medtem ko je Komisija prilagodila znesek globe ob upoštevanju dveh oteževalnih okoliščin in ene olajševalne okoliščine, iz končnega zneska naložene globe izhaja, da je Komisija eno od teh dveh prilagoditev izvedla glede na znesek, ki je bil rezultat začetnega zvišanja ali zmanjšanja. Posledica te metode izračuna je, da se končni znesek globe spremeni v razmerju do tistega, ki izhaja iz uporabe metode iz smernic.

523 Čeprav metoda izračuna zneska glob iz smernic dejansko ni edina mogoča metoda, pa zagotavlja enotno prakso odločanja glede izrekanja glob, kar omogoča zagotavljanje enakosti obravnave podjetij, ki se jih kaznuje zaradi kršitev prava konkurence. Sodišče prve stopnje v obravnavani zadevi ugotavlja, da se je Komisija glede metode izračuna končnega zneska glob oddaljila od smernic, ne da bi za to ponudila kakršno koli utemeljitev.

524 V obravnavani zadevi je torej na podlagi pristojnosti polne jurisdikcije Sodišča prve stopnje po členu 17 Uredbe št. 17 treba pri osnovnem znesku globe, naložene tožeči stranki, uporabiti 40-odstotno zvišanje zaradi oteževalne okoliščine ponovne kršitve.

525 Končni znesek globe, naložene tožeči stranki, se torej izračuna, kot sledi: osnovnemu znesku globe (36,25 milijona eurov) se najprej doda 40 % od tega osnovnega zneska

(14,5 milijona eurov) in odšteje 10 % od navedenega zneska (3,625 milijona eurov), kar skupaj znese 47,125 milijona eurov. Nato se zadnji znesek zniža za 10 % zaradi sodelovanja, tako da končni znesek globe znaša 42,4125 milijona eurov.

Stroški

526 V skladu s členom 87(3) Poslovnika lahko Sodišče prve stopnje, če vsaka stranka uspe samo deloma, odloči, da se stroški delijo ali da vsaka stranka nosi svoje stroške. V obravnavani zadevi je treba odločiti, da tožeča stranka nosi svoje stroške ter tri četrtine stroškov Komisije.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (peti senat)

razsodilo:

1. Znesek globe, naložene tožeči stranki, se določi na 42,4125 milijona eurov.

2. V preostalem se tožba zavrne.

3. Tožeča stranka nosi svoje stroške in tri četrtine stroškov Komisije. Komisija nosi četrtino svojih stroškov.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 25. oktobra 2005.

Sodni tajnik Predsednik

E. Coulon M. Vilaras

Stvarno kazalo

Pravni okvir ..... II - 4427

Dejansko stanje ..... II - 4430

Postopek in predlogi strank ..... II - 4433

Pravno stanje ..... II - 4435

A – Predlogi za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe ..... II - 4436

1. Kršitev pravice do obrambe in načela dobrega upravljanja ..... II - 4436

a) Prvi del, ki se opira na to, da tožeča stranka ni imela možnosti preučiti okoliščin, v katerih je bil pripravljen dokument, ki ga je Komisija uporabila zoper njo ..... II - 4436

Trditve strank ..... II - 4436

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4438

b) Drugi del, ki se opira na to, da Komisija tožeči stranki ni dovolila, da se pred izdajo izpodbijane odločbe seznani s podatki, ki so bili upoštevani pri izračunu globe ..... II - 4442

Trditve strank ..... II - 4442

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4443

c) Tretji del, ki se opira na nedokumentiranost sestankov med Komisijo in družbo Interbrew ter zavrnitev Komisije, da bi tožečo stranko obvestila o odgovoru družbe Interbrew na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah ..... II - 4446

Trditve strank ..... II - 4446

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4448

2. Kršitev dolžnosti obrazložitve ..... II - 4454

a) Trditve strank ..... II - 4454

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4458

B – Podredni predlogi glede zmanjšanja zneska naložene globe ..... II - 4461

1. Napačna presoja teže kršitve za določitev izhodiščnega zneska globe, kršitev načel enakosti obravnave, sorazmernosti in ne bis in idem ..... II - 4462

a) Trditve strank ..... II - 4462

Trditve tožeče stranke ..... II - 4462

— Presoja teže kršitve: kršitev načel enakosti obravnave in sorazmernosti ..... II - 4463

— Presoja dejanske ekonomske zmožnosti tožeče stranke, da znatno škoduje drugim subjektom: kršitev načela sorazmernosti II - 4466

— Določitev take višine zneska globe, ki zagotavlja zadostno odvračilnost: kršitev načela sorazmernosti ..... II - 4468

— Upoštevanje pravno-ekonomskih znanj in infrastrukture, s katerimi običajno razpolagajo velika podjetja: kršitev načela ne bis in idem ..... II - 4469

Argumenti Komisije ..... II - 4470

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4471

Presoja teže kršitve ..... II - 4476

Presoja dejanske ekonomske sposobnosti tožeče stranke, da znatno škoduje drugim subjektom ..... II - 4480

Določitev zneska globe v višini, ki zagotavlja zadostno odvračilnost .. II - 4484

Upoštevanje pravno-ekonomskih znanj in infrastrukture, s katerimi običajno razpolagajo velika podjetja ..... II - 4489

Primernost posebnega izhodiščnega zneska globe glede na okoliščine, na katere se sklicuje tožeča stranka ..... II - 4490

2. Napačna presoja trajanja kršitve ..... II - 4493

a) Trditve strank ..... II - 4493

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4496

Telefonski pogovor z 9. decembra 1996 ..... II - 4499

Sestanek s 17. aprila 1997 ..... II - 4502

Sestanek z 28. januarja 1998 ..... II - 4506

3. Neutemeljenost oteževalne okoliščine pritiska na družbo Interbrew ..... II - 4509

a) Trditve strank ..... II - 4509

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4518

4. Neutemeljeno upoštevanje oteževalne okoliščine povratka v zvezi s tožečo stranko ..... II - 4529

a) Trditve strank ..... II - 4529

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4536

5. Nezadostno upoštevanje olajševalnih okoliščin ..... II - 4545

a) Prvi del, ki se opira na to, da je Komisija zavrnila upoštevanje neobstoja vpliva kršitve na trg ..... II - 4546

Trditve strank ..... II - 4546

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4549

b) Drugi del, ki se opira na to, da Komisija ni upoštevala vpliva režima nadzora nad cenami in stoletne korporativistične tradicije pivovarskega sektorja ..... II - 4553

Trditve strank ..... II - 4553

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4555

c) Tretji del, ki se opira na to, da je Komisija zavrnila upoštevanje krize v sektorju ..... II - 4557

Trditve strank ..... II - 4557

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4559

d) Četrti del, ki se opira na grožnje družbe Interbrew ..... II - 4560

Trditve strank ..... II - 4560

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4562

6. Nepravilna presoja obsega sodelovanja tožeče stranke v nasprotju z načelom enakega obravnavanja in obvestilom o ugodni obravnavi ..... II - 4563

a) Prvi del, ki se opira na Komisijino napačno presojo obsega sodelovanja tožeče stranke, zlasti glede na njeno prakso odločanja in v nasprotju z načelom enakosti obravnave ..... II - 4563

Trditve strank ..... II - 4563

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4569

b) Drugi del, ki se opira na napačnost zaključka Komisije, po katerem naj bi tožeča stranka izpodbijala resničnost dejanskega stanja, na katerem je Komisija utemeljila svoje obtožbe ..... II - 4579

Trditve strank ..... II - 4579

Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 4586

Metoda izračuna in končni znesek globe ..... II - 4591

Stroški ..... II - 4593